

DZIECI W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM W 2018 R.

Children in Mazowieckie Voivodship in 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Warszawie, Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Warsaw, Mazovian Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Anna Cacko, Iwona Cieciora, Teresa Kwiecień, Hanna Murawska, Grzegorz Stępień, Dorota Sułkowska

Kierujący

Supervisor

Tomasz Zegar

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Daniel Koźmiński, Grzegorz Stępień, Łukasz Zieliński

Projekt okładki

Cover design

Daniel Koźmiński

Tłumaczenie

Translation

Agnieszka Gromek-Żukowska

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Fotolia

ISSN 2081-7126

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

<https://warszawa.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

Troska o dobro dziecka, zapewnienie mu opieki i możliwości wszechstronnego rozwoju zajmują ważne miejsce w programach działań różnych organizacji społecznych i politycznych, są też przedmiotem zainteresowania najpoważniejszych gremiów międzynarodowych. Również statystyka publiczna uwzględnia w swoich badaniach problematykę związaną z dziećmi i młodzieżą.

Urząd Statystyczny w Warszawie wykorzystując wyniki szerokiego spektrum badań statystycznych statystyki publicznej oraz źródła pozastatystyczne przygotował kolejną edycję publikacji „Dzieci w województwie mazowieckim”. Przedstawione w formie graficznej wraz z krótkimi komentarzami analitycznymi informacje dotyczą: zjawisk demograficznych, miejsca dziecka w rodzinie i poza nią, wspierania rodzin z dziećmi na utrzymaniu, opieki społecznej, stanu zdrowia i opieki medycznej, edukacji i wychowania, kultury i wypoczynku, a także zagrożeń zdrowia i życia. W celu ukazania zróżnicowania wewnątrz regionu, wybrane dane zaprezentowano na poziomie miast, wsi i powiatów. Publikację kończy porównanie Mazowsza z innymi województwami w kraju, co zilustrowano licznymi wykresami.

Dane zawarte w publikacji dotyczą głównie lat 2012–2018, chociaż w niektórych przypadkach prezentowane są wybrane lata lub krótszy okres, co wynika z uwarunkowań metodologicznych.

Przekazując do rąk Państwa opracowanie pt. „Dzieci w województwie mazowieckim w 2018 r.” wyrażam nadzieję, że wydawnictwo to dostarczy szeregu ciekawych informacji o młodym pokoleniu w naszym regionie. Pragnę podziękować wszystkim osobom i instytucjom, które przyczyniły się do wzbogacenia treści publikacji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Warszawie

Zofia Kozłowska

Preface

Care for children's wellbeing, guaranteeing them care and possibility of development of their abilities occupy an important place in the programmes of activities of various social and political organizations, they are also of interest to the most respected international bodies. Official statistics also includes in the conducted surveys issues related to children and youth.

The Statistical Office in Warszawa has prepared the next edition of the publication “Children in Mazowieckie Voivodship” using data coming from statistical surveys as well as from administrative sources. The information presented in graphical form with short analytical comments concern: demographic phenomena, the child's place in the family and beyond, supporting families with dependent children, social care, health and medical care, education and upbringing, culture and leisure, as well as threats to health and life. In order to show the diversity within the region, selected data were presented at the level of urban areas, rural areas and powiats. The publication ends with a comparison of Mazovia with other voivodships in the country, as illustrated by numerous charts.

The data contained in the publication apply mainly to the years 2012–2018, although in some cases selected years or a shorter period are presented, which results from methodological conditions.

Presenting the publication “Children in Mazowieckie Voivodship in 2018”, I would like to express my hope that it will provide a set of interesting information about the young generation in our region. I would like to thank all individuals and institutions for their assistance in providing data that contributed to the enrichment of the content of the publication.

Director
of the Statistical Office
in Warszawa

Zofia Kozłowska

Spis treści

Przedmowa.....
Objaśnienia znaków umownych.....
Skróty.....
Tło demograficzne.....
Rodzina i alternatywne formy opieki.....
Opieka zdrowotna.....
Nauka i rozrywka.....
Wypadki. Zagrożenia.....
Mazowieckie na tle innych województw.....

Contents

Preface.....	3
Symbols.....	5
Main abbreviations.....	5
Demographic background.....	7
Family and alternative care forms.....	15
Health care.....	33
Education and entertainment.....	47
Accidents. Threats.....	73
Mazowieckie on the background of the other voivodships.....	89

W publikacji ze względu na jej specyficzny charakter, pominięto szczegółowe wyjaśnienia metodyczne, które Czytelnik znajdzie w innych wydawnictwach Urzędu Statystycznego oraz na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego <https://www.stat.gov.pl/obszary-tematyczne>.

Due to its specific nature, detailed methodological explanations that the reader will find in other publications of the Statistical Office and on the website of the Statistics Poland <https://www.stat.gov.pl/en/topics/> are omitted in the publication.

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

tys.	tysiąc thousand
mln	million million
g	gram gram
r.	rok
m.st.	miasto stołeczne Capital City
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
p. prom.	punkt promilowy
ESPAD	Europejski Program Badań Szkolnych nad Używaniem Alkoholu i Narkotyków The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs

Tło demograficzne
Demographic background

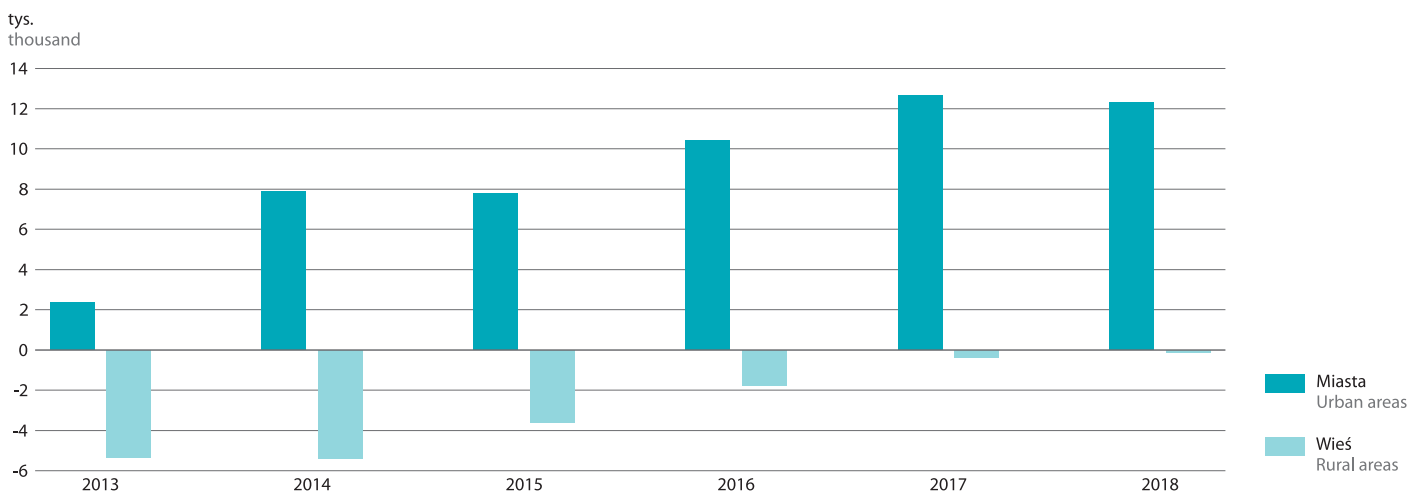
Dzieci i młodzież (0–18 lat) według miejsca zamieszkania i płci

Children and youth (0–18 years) by place of residence and sex

	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	2012	2015	2018	2012	2015	2018	2012	2015	2018
Ogółem Total	1 043 506	1 047 156	1 080 275	618 514	636 573	671 942	424 992	410 583	408 333
chłopcy males	534 920	537 379	554 331	316 706	326 271	344 624	218 214	211 108	209 707
dziewczęta females	508 586	509 777	525 944	301 808	310 302	327 318	206 778	199 475	198 626
Dzieci (0–14 lat) Children (0–14 years)	819 592	841 577	880 949	495 892	521 593	556 460	323 700	319 984	324 489
chłopcy males	420 382	431 923	452 356	254 475	267 788	285 989	165 907	164 135	166 367
dziewczęta females	399 210	409 654	428 593	241 417	253 805	270 471	157 793	155 849	158 122
Młodzież (15–18 lat) Youth (15–18 years)	223 914	205 579	199 326	122 622	114 980	115 482	101 292	90 599	83 844
chłopcy males	114 538	105 456	101 975	62 231	58 483	58 635	52 307	46 973	43 340
dziewczęta females	109 376	100 123	97 351	60 391	56 497	56 847	48 985	43 626	40 504

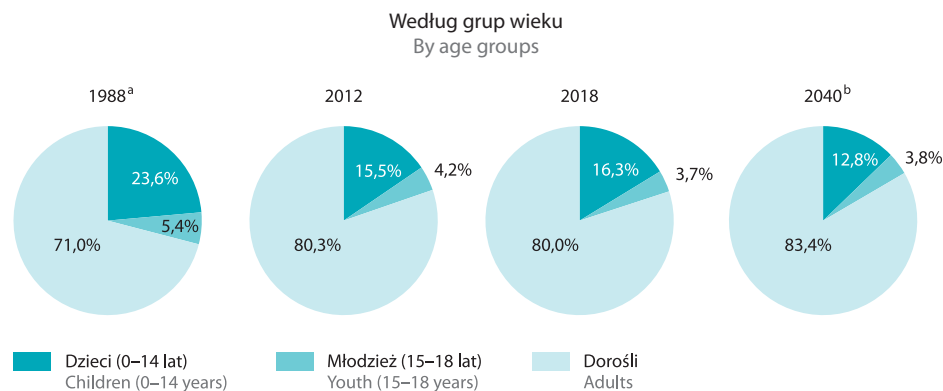
Zmiana liczby dzieci i młodzieży w stosunku do roku poprzedniego

Change in the number of children and youth in relation to previous year

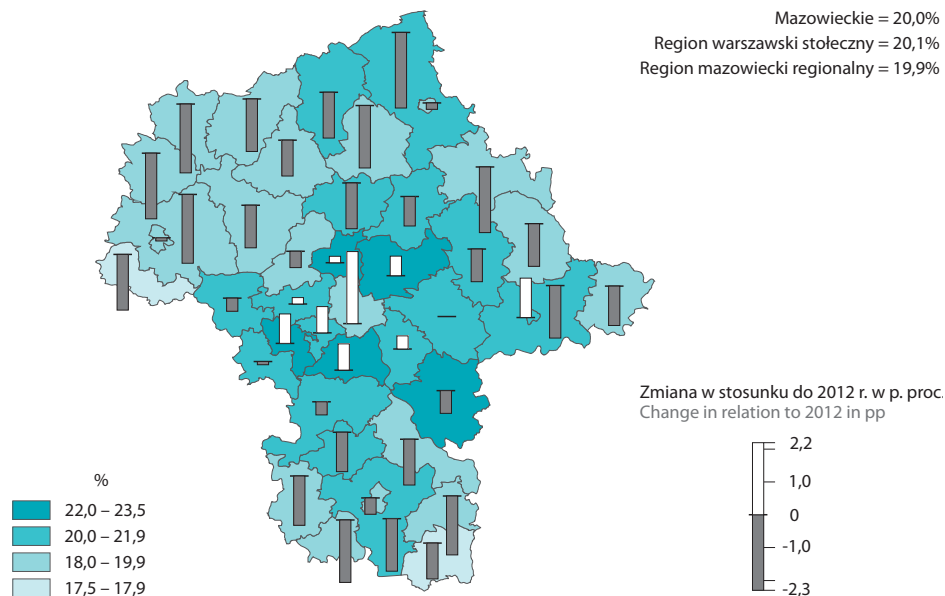

Udział dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności

Share of children and youth in the total number of population

W 2018 r. – w wieku 0–18 lat
In 2018 – aged 0–18

W 2018 r. w województwie mazowieckim mieszkało 1080 tys. dzieci i młodzieży w wieku 0–18 lat, czyli o 3,5% więcej niż w 2012 r. Wzrost ten był m.in. wynikiem notowanej od 2014 r. przewagi liczby urodzeń nad liczbą 18-latków opuszczających tę grupę wieku. Mazowieckie to jedno z dwóch województw w kraju (obok pomorskiego), w którym w latach 2012–2018 odnotowano wzrost liczby tej subpopulacji.

W ogólnej liczbie dzieci i młodzieży chłopcy stanowili niezmiennie 51,3%; zmianie uległa natomiast struktura według miejsca zamieszkania. Sukcesywny wzrost liczby dzieci w miastach (w porównaniu z 2012 r. o ponad 53 tys.) i spadek na wsi (o blisko 17 tys.) skutkowały wzrostem odsetka dzieci miejskich i spadkiem odsetka dzieci wiejskich. Obecnie w miastach mieszka 62,2% ogółu tej populacji, a na wsi 37,8% (w 2012 r. odpowiednio 59,3% i 40,7%).

Udział dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie mieszkańców województwa wzrósł z 19,7% w 2012 r. do 20,0% w 2018 r., jednak w najbliższych dwóch dekadach można się spodziewać spadku tego udziału – według prognoz demograficznych – do 16,6% w 2040 r.

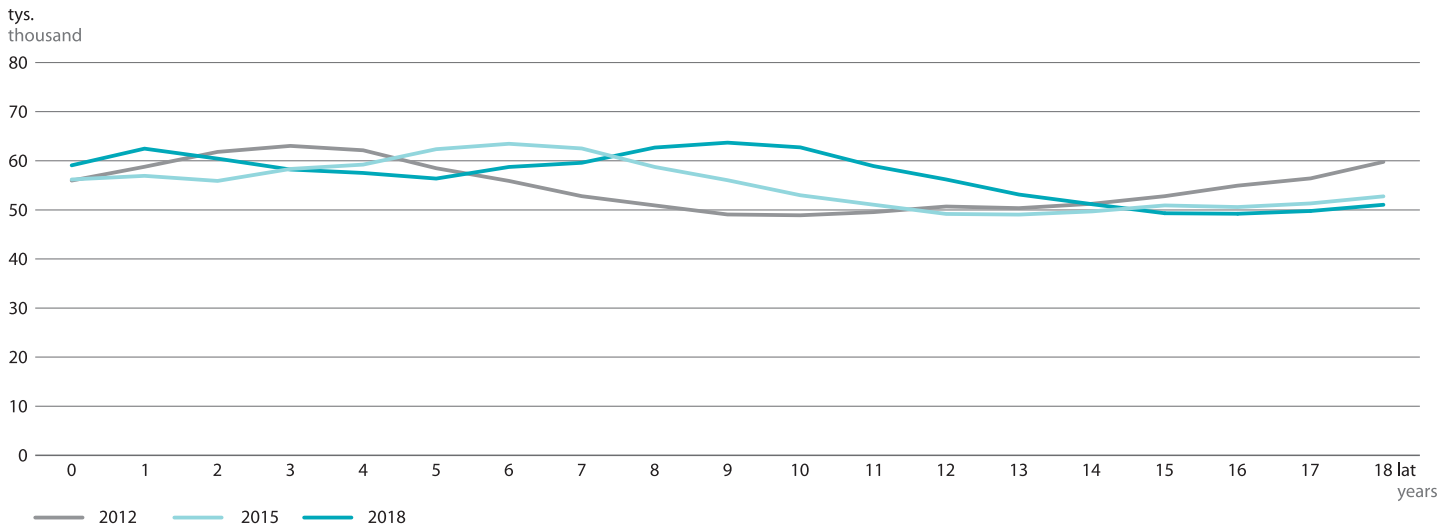
In 2018, 1080 thousand children and youth aged 0–18 lived in Mazowieckie Voivodship, i.e. 3.5% more than in 2012. This increase was, among others the result of the number of births recorded since 2014 over the number of 18-year-olds leaving this age group. Mazowieckie is one of two voivodships in the country (next to Pomorskie), in which in the years 2012–2018 the number of this subpopulation increased.

In the total number of children and youth, males constituted invariably 51.3%; however, the structure by place of residence has changed. The successive increase in the number of children in urban areas (compared to 2012 by over 53 thousand) and a decrease in rural areas (by nearly 17 thousand) resulted in an increase in the percentage of urban children and a decrease in the percentage of rural children. Currently, 62.2% of the total population lives in urban areas, and 37.8% in rural areas (59.3% and 40.7% in 2012, respectively).

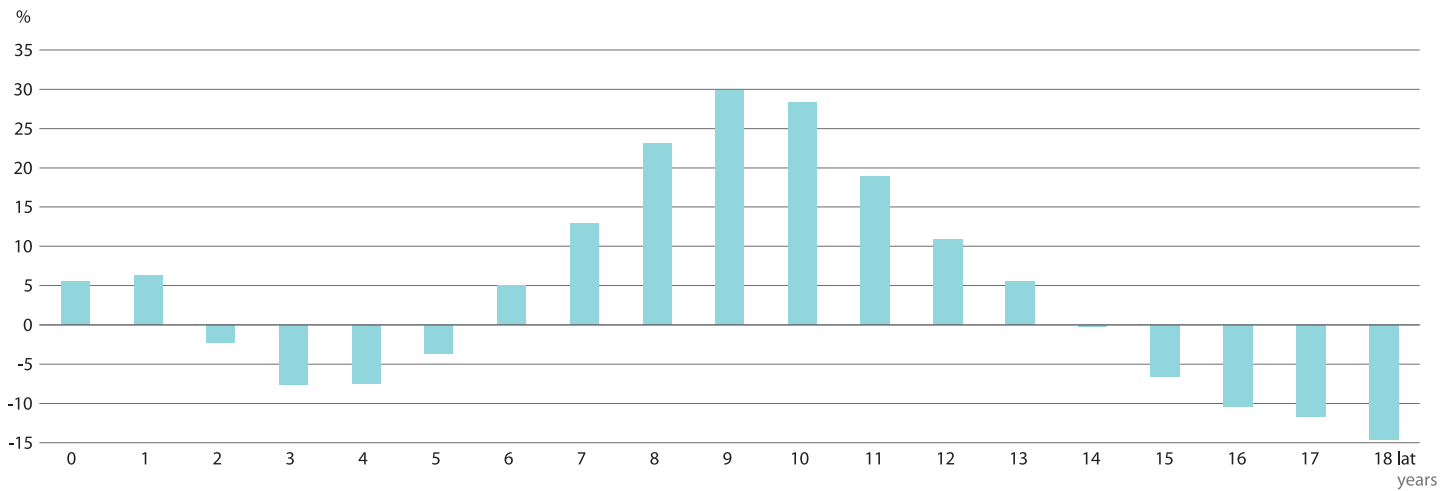
The share of children and adolescents in the total number of inhabitants of the voivodship increased from 19.7% in 2012 to 20.0% in 2018, however, in the next two decades, this share can be expected to fall – according to demographic projections – to 16.6% in 2040.

a Dane Narodowego Spisu Powszechnego. b Prognoza na podstawie stanu ludności w dniu 31 grudnia 2013 r.
a Data of the National Census. b Projection based on population as of 31st December 2013.

Dzieci i młodzież według roczników wieku
Children and youth by vital statistics

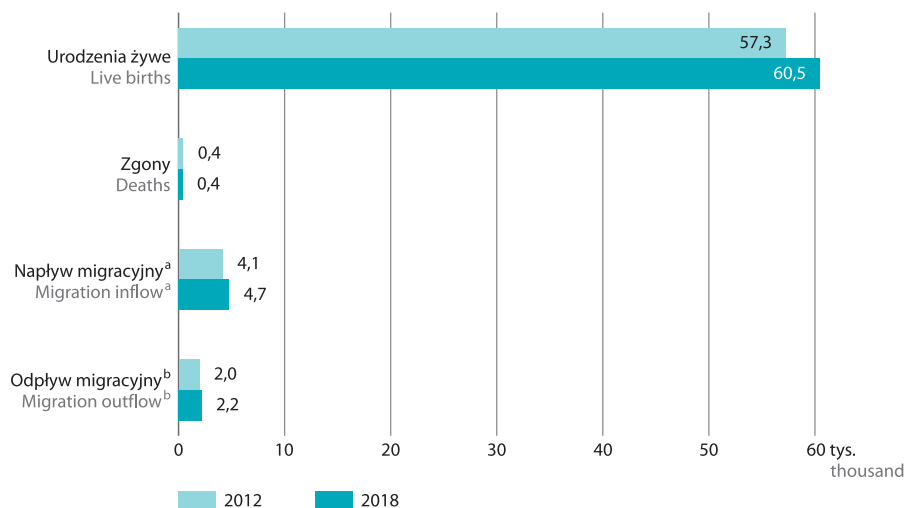

Zmiana w latach 2012–2018
Change in 2012–2018

Ruch naturalny i migracyjny dzieci i młodzieży

Vital statistics and migration of children and youth

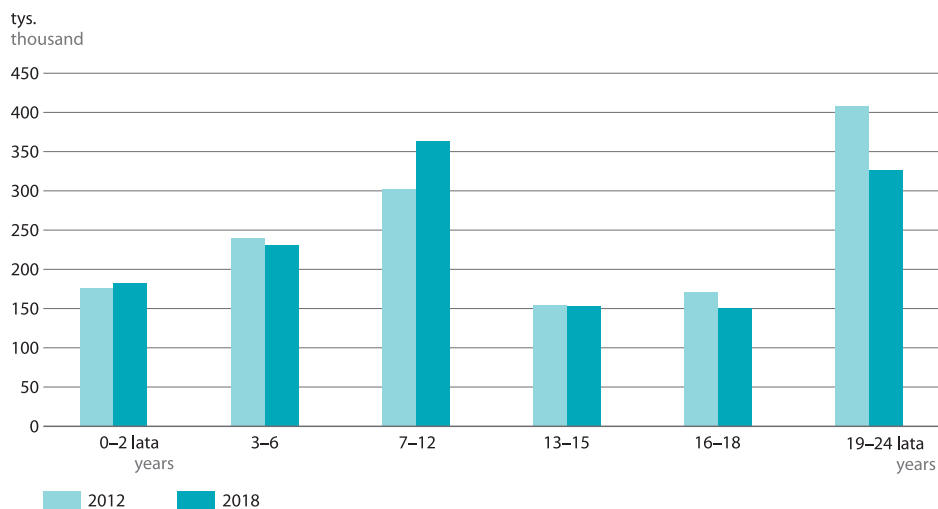

a, b Migracje międzywojewódzkie i zagraniczne: a – zameldowania na pobyt stały, b – wymeldowania z pobytu stałego.

a, b Interoivodship and international migration: a – registrations for permanent residence, b – deregistrations from permanent residence.

Ludność w wieku 0–24 lata według edukacyjnych grup wieku

Population aged 0–24 by educational age groups

Na przekształcenia w strukturze dzieci i młodzieży według wieku największy wpływ ma liczba urodzeń, a dużo mniejszy – procesy w zakresie ruchu migracyjnego oraz zgony.

W województwie mazowieckim w latach 2012–2018 co roku rodziło się od 55 do 62 tys. dzieci, a w wyniku dodatniego salda migracji przybywało ponad 2 tys. Z tytułu zgonów ubywało 0,3–0,4 tys. dzieci.

W 2018 r. wśród ogółu dzieci i młodzieży najliczniejszą grupę stanowiły osoby od 8. do 10. roku życia (17,5%), a następnie do 2. roku życia (16,8%), tj. dzieci urodzone odpowiednio w latach 2008–2010 i 2016–2018. Najmniej liczną grupę (13,7%) stanowili 15–17-latkowie, tj. osoby urodzone w latach 2001–2003.

W porównaniu z 2012 r. mniej było dzieci we wszystkich rocznikach od 2. do 5. roku życia oraz w rocznikach od 14. do 18. roku życia. Największy spadek liczebności dotyczył 18-latków (o 8,7 tys.; o 14,6%).

Coraz mniej liczne roczniki młodzieży, które w kolejnych latach analizowanego okresu opuszczały tę subpopulację, spowodowały znaczny spadek (o 20%) liczby osób młodych (19–24 lata) tworzących potencjalne zasoby pracy.

The number of births has the greatest impact on transformations in the structure of children and youth by age, and much less – migration processes and deaths.

In Mazowieckie Voivodship in the years 2012–2018 between 55 and 62 thousand children were born every year, and as a result of the positive net migration, there were 2 thousand more children. Due to deaths, the number of children decreased by 0.3–0.4 thousand.

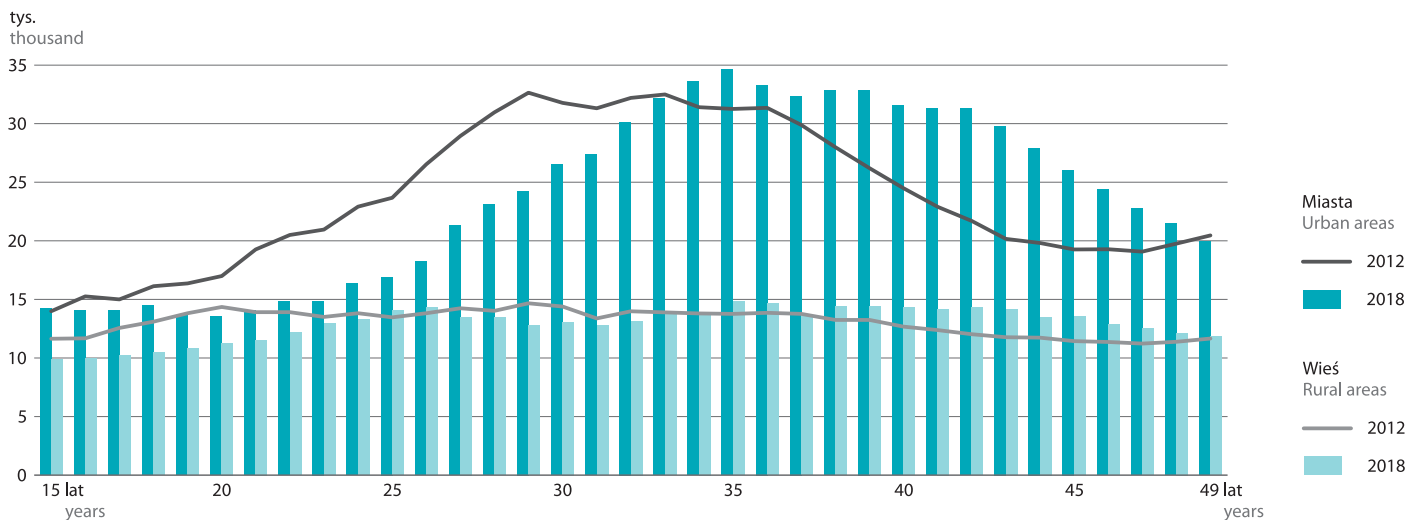
In 2018, the largest group among all children and youth were persons aged 8 to 10 (17.5%), followed by up to 2 years of age (16.8%), i.e. children born in 2008–2010 and 2016–2018, respectively. The least numerous group (13.7%) were 15–17-year-olds, i.e. persons born in the years 2001–2003.

Compared to 2012, there were fewer children in all ages from 2 to 5 years old and in those from 14 to 18 years old. The largest decrease in population concerned 18-year-olds (by 8.7 thousand; by 14.6%).

Fewer and fewer youths who left this subpopulation in subsequent years of the analyzed period caused a significant decrease (by 20%) in the number of young persons (19–24 years) creating potential labour resources.

Kobiety w wieku rozrodczym (15–49 lat)

Females at reproductive age (15–49)

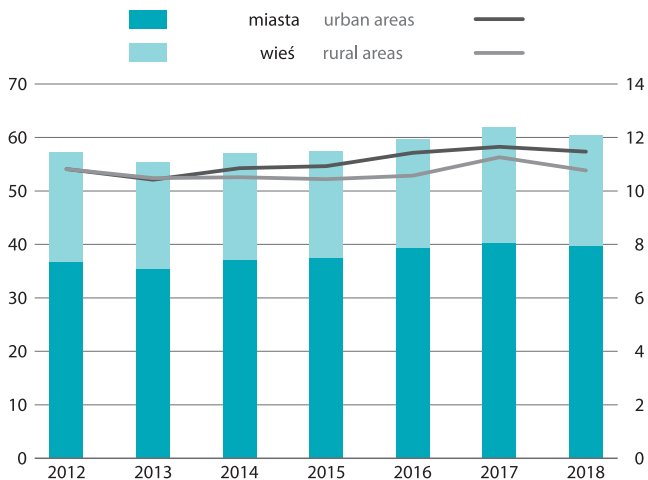

Urodzenia żywe

Live births

W tysiącach (lewa oś)
In thousands (left axis)

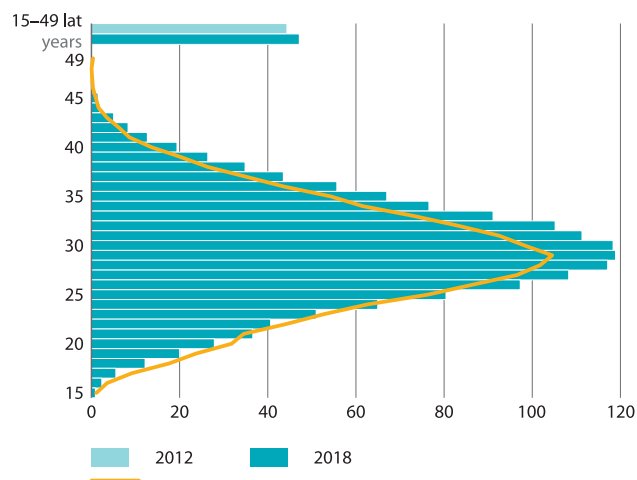
Na 1000 ludności (prawa oś)
Per 1000 population (right axis)

Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet

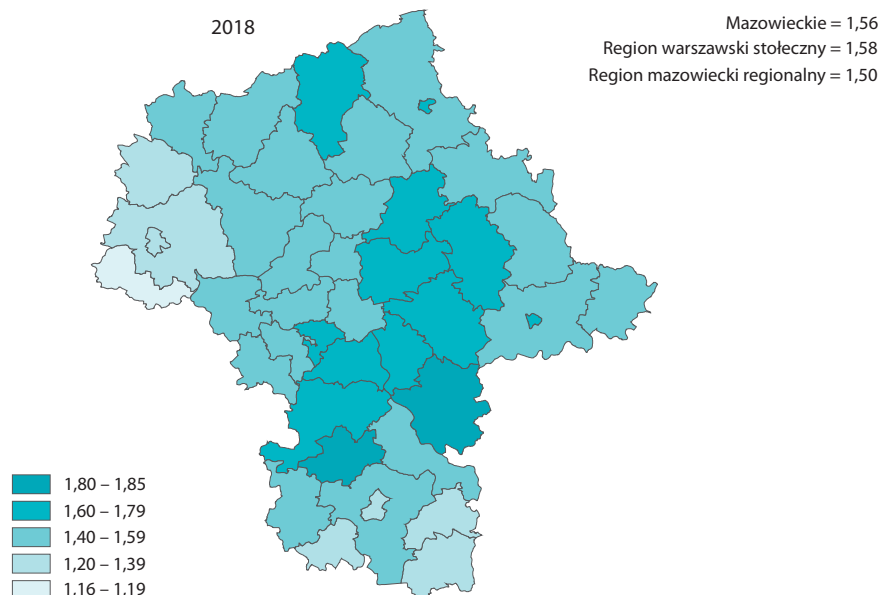
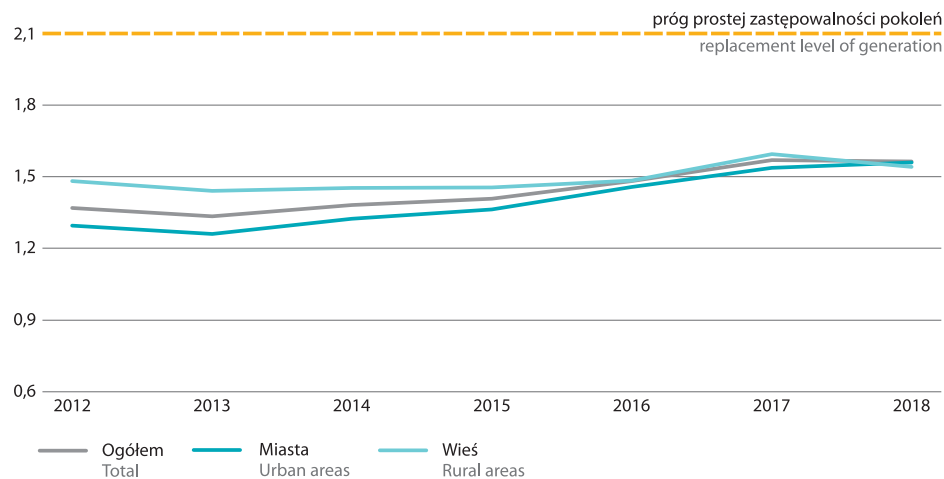
Fertility – live births per 1000 females

Wiek kobiet
Age of women

Współczynnik dzietności ogólnej

Total fertility rates

Pomimo wzrostu liczby urodzeń, sytuacja ludnościowa województwa mazowieckiego (podobnie, jak Polski) jest trudna. Utrzymujący się od lat niski poziom dzietności nie zapewnia stabilnego rozwoju demograficznego. Spowodowane jest to coraz mniejszą liczbą kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat) i niekorzystną strukturą wieku tej populacji, a także zmianą zachowań prokreacyjnych ludzi młodych (np. odkładaniem na później decyzji o założeniu rodziny, o posiadaniu mniejszej liczby dzieci lub o dobrowolnej bezdzietności).

W latach 2012–2018 liczba kobiet w wieku rozrodczym zmniejszyła się o 7,9 tys., przy czym kobiet w wieku 15–33 lata było mniej o blisko 109 tys. (o 15,4%), natomiast kobiet w wieku 34–49 lat – więcej o 101 tys. (o 17,2%). Odsetek kobiet do 33 roku życia spadł z 54,7% do 46,6%. Współczynnik dzietności, obrazujący zastępowalność pokoleń, utrzymywał się na poziomie 133–157 urodzeń dzieci na 100 kobiet w wieku rozrodczym, czyli poniżej poziomu optymalnego, zawierającego się w przedziale 210–215 urodzeń. Odnotowano również znaczny wzrost płodności kobiet w wieku 30 i więcej lat.

Despite the increase in the number of births, the population situation of Mazowieckie Voivodeship (similarly to Poland) is difficult. The low fertility rate, which has been maintained for years, does not ensure stable demographic development. This is due to the decreasing number of women at reproductive age (15–49 years) and the unfavourable age structure of this population, as well as the change in the reproductive behaviour of young people (e.g. postponing the decision to start a family, having fewer children or voluntary childlessness).

In the years 2012–2018, the number of women at reproductive age decreased by 7.9 thousand, with fewer women aged 15–33 by nearly 109 thousand (by 15.4%), while women aged 34–49 – more by 101 thousand (by 17.2%). The percentage of women under 33 has dropped from 54.7% to 46.6%. The fertility rate, illustrating the replacement of generations, remained at the level of 133–157 births of children per 100 women at reproductive age, i.e. below the optimal level, ranging from 210 to 215 births. There was also a significant increase in fertility of women aged 30 and over.

**Rodzina i alternatywne
formy opieki**
**Family and alternative
care forms**

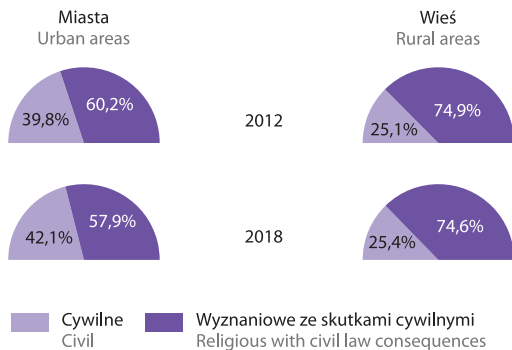
Małżeństwa zawarte

Marriages contracted

	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	2012	2015	2018	2012	2015	2018	2012	2015	2018
Ogółem Total	26 929	25 808	27 220	16 422	16 085	17 525	10 507	9 723	9 695
na 1000 ludności per 1000 population	5,09	4,83	5,05	4,83	4,69	5,05	5,54	5,09	5,05
W % małżeństwa pierwsze (kawaler z panną) In % first marriages (single males with single females)	83,5	81,5	80,0	79,7	77,6	77,0	89,5	87,8	85,5

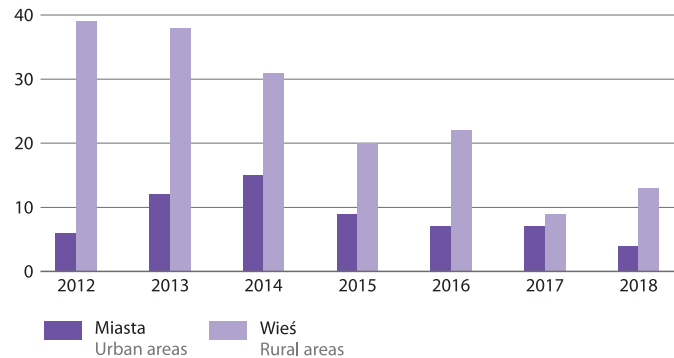
Małżeństwa cywilne i wyznaniowe

Civil marriages and religious marriages

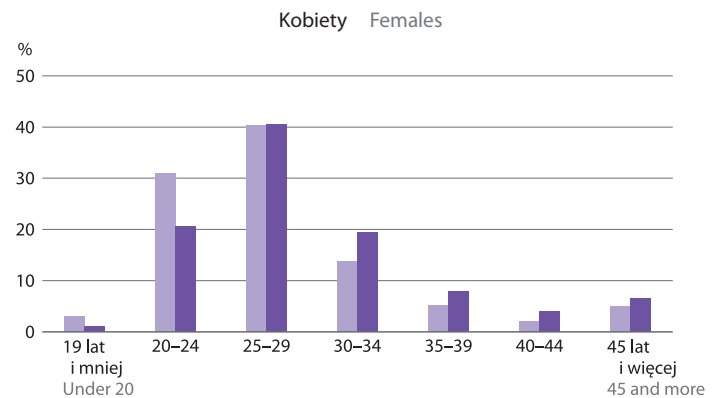
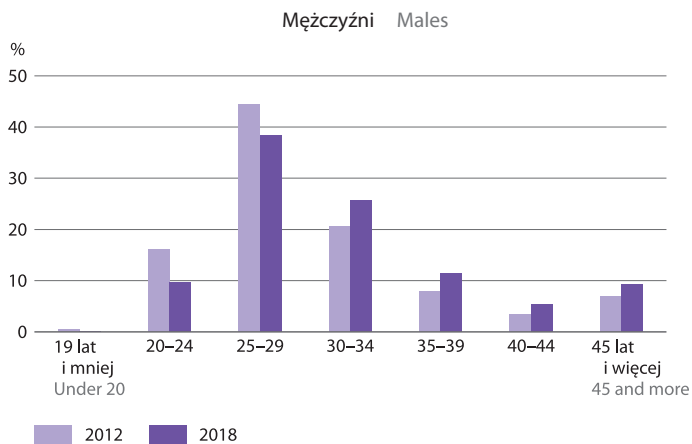
Małżeństwa nastoletnich kobiet (16–17 lat)

Marriages of teenage females (16–17 years old)

Nowożeńcy według płci i grup wieku

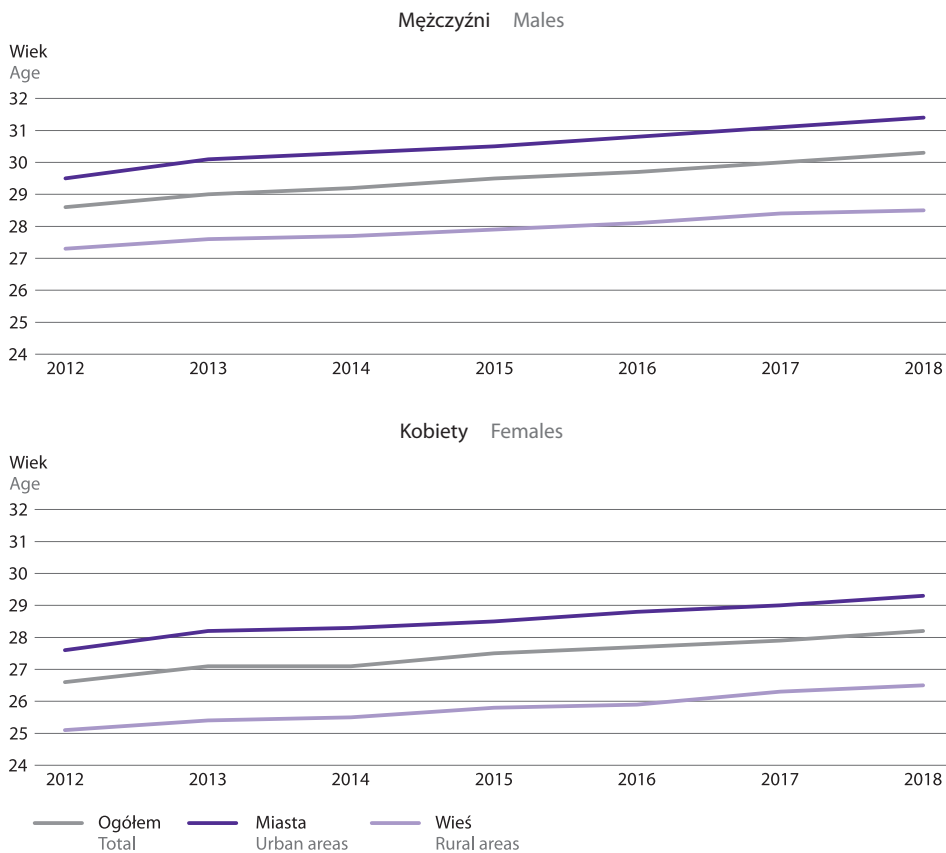
Bridegrooms and brides by sex and age groups

Mediana wieku nowożeńców

Median age of bridegrooms and brides

		2012	2015	2018
Małżeństwa ogółem Marriages, total	mężczyźni males	28,6	29,5	30,3
	kobiety females	26,6	27,5	28,2
Małżeństwa pierwsze (kawaler z panną) First marriage (single male with single female)	kawalerowie single males	27,8	28,5	29,0
	panny single females	25,9	26,5	27,2

Mediana wieku ludności (wiek środkowy) – parametr wyznaczający granicę wieku, którą połowa populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.
Median age of population – is a parameter determining the exact age, which half of population already exceeded and second half – did not reach yet.

Rodzina stanowi środowisko, które zapewni dziecku najlepsze warunki rozwoju i wychowania. Na przestrzeni lat demografowie obserwują zmiany wzorca małżeńsko-rodzinnego. Młodzi ludzie planując przyszłość najpierw decydują się na osiągnięcie określonego poziomu wykształcenia oraz stabilizacji ekonomicznej, a potem na założenie rodziny oraz jej powiększanie.

W województwie mazowieckim w latach 2012–2018 wśród ogółu nowo tworzonych małżeństw udział pierwszych związków (tj. panien z kawalerami) zmniejszył się z 83,5% do 80,0%. Spadek tego odsetka wystąpił zarówno w miastach, jak i na wsi.

Sukcesywnie podwyższał się wiek nowożeńców. W 2018 r. mężczyźni najczęściej żenili się będąc w wieku 30 lat, a kobiety w wieku 28 lat, podczas gdy w 2012 r. wiek środkowy mężczyzn wynosił niespełna 29 lat, a kobiet 27 lat. O ponad rok starsi byli również kawalerowie i panny zawierający związek małżeński po raz pierwszy. W strukturze wieku mężczyzn i kobiet zmieniających stan cywilny nadal największy odsetek stanowiły osoby w wieku 25–29 lat. Zmniejszył się natomiast udział osób w wieku do 24 lat (w tym niepełnoletnich kobiet), a zwiększył w starszych grupach wieku.

The family is an environment that provides the child with the best conditions for development and upbringing. Over the years, demographers observe changes in the marriage and family pattern. When planning the future, young people first decide to achieve a certain level of education and economic stability, and then to start a family and expand it.

In Mazowieckie Voivodship, in the years 2012–2018 among the total newly created marriages, the share of first relationships (i.e. single females with single males) decreased from 83.5% to 80.0%. A decrease in this percentage occurred in both urban and in rural areas.

The age of bridegrooms and brides increased successively. In 2018, men most often married at the age of 30, and women at the age of 28, while in 2012 the median age of men was less than 29 years, and women 27 years. Single males and single females getting married for the first time were also more than a year older. In the age structure of men and women changing marital status, the largest percentage were still persons aged 25–29. However, the share of persons up to 24 years of age (including underage females) decreased, while it increased in older age groups.

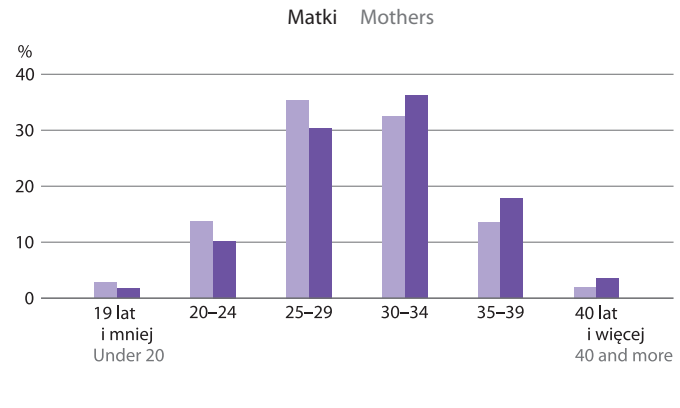
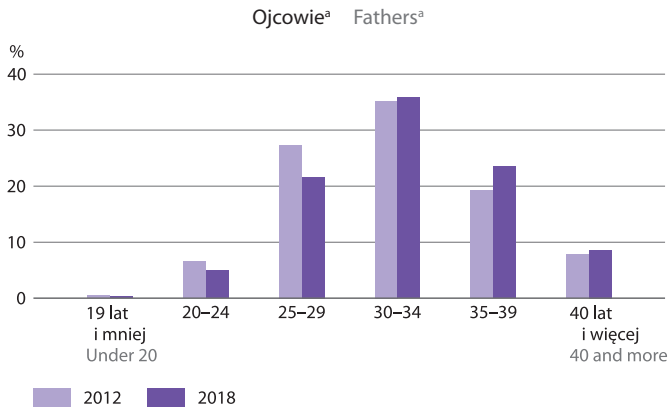
Urodzenia

Births

		Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
		2012	2015	2018	2012	2015	2018	2012	2015	2018
Urodzenia żywe Live births	małżeńskie legitimate	46 871	45 350	46 588	29 358	29 045	29 830	17 513	16 305	16 758
	pozamałżeńskie illegitimate	10 410	12 106	13 897	7 411	8 480	9 981	2 999	3 626	3 916
Wiek środkowy matek Median age of mothers		29,8	30,5	31,0	30,5	31,1	31,6	28,4	29,0	29,6

Urodzenia żywe według wieku rodziców

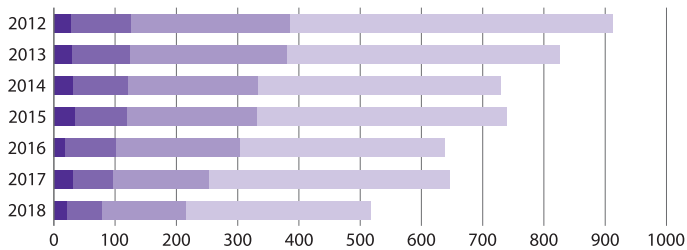
Live births by age of parents

a Nie uwzględniono nieustalonego wieku ojca (w 2012 r. – 2,7%, w 2018 r. – 2,2%).
a Excluding cases in which father's age is unknown (in 2012 – 2.7%, in 2018 – 2.2%).

Urodzenia żywe z nastoletnich matek

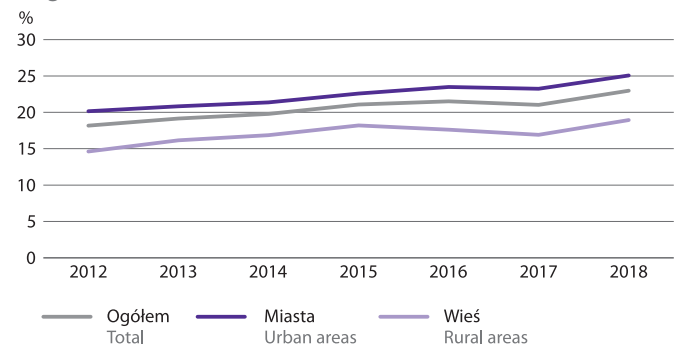
Live births from teenage mothers

Wiek matki:
Age of mother: 15 lat i mniej (under 16), 16, 17, 18 lat (years)

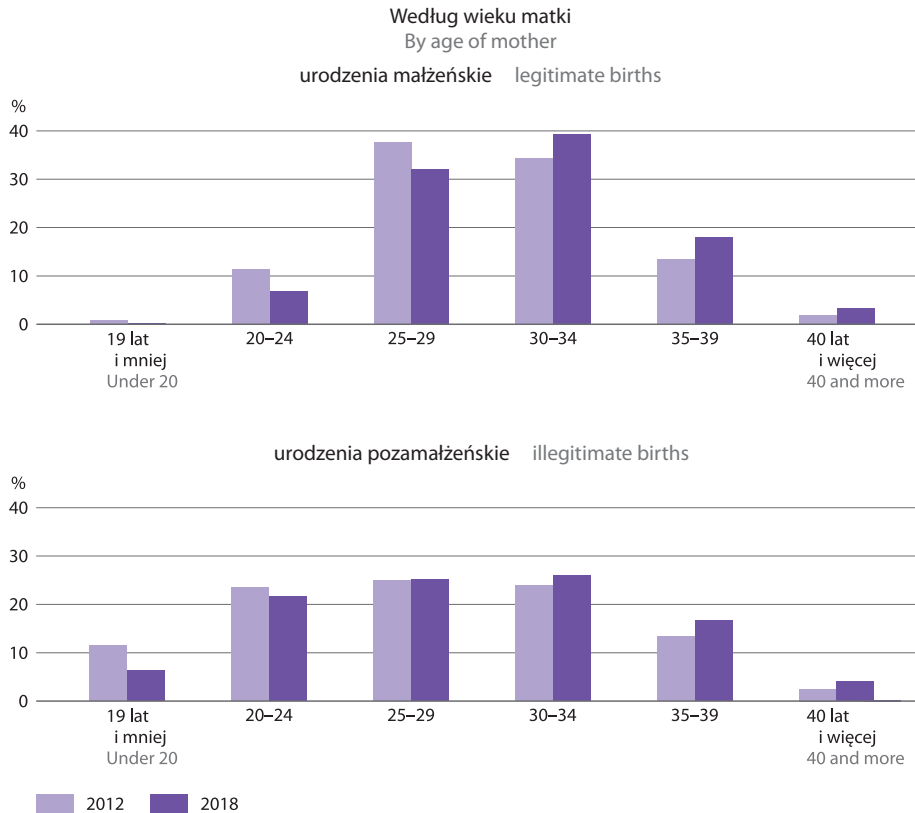
Urodzenia pozamałżeńskie w % urodzeń żywych

Illegitimate births in % of live births

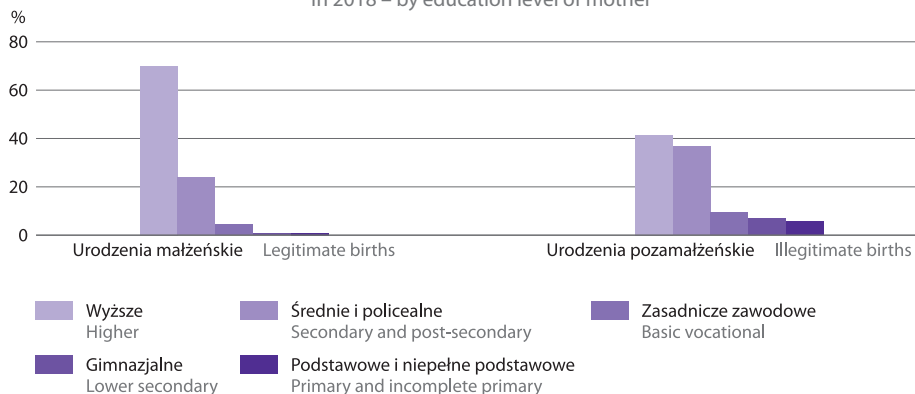

Urodzenia żywe małżeńskie i pozamałżeńskie

Legitimate and illegitimate live births

W 2018 r. – według poziomu wykształcenia matki
In 2018 – by education level of mother

Sukcesywnie podwyższa się wiek matek i ojców nowo narodzonych dzieci. W 2018 r. w województwie mazowieckim odsetek kobiet i mężczyzn, którzy zostali rodzicami po ukończeniu 30 lat dotyczył blisko 58% kobiet i 73% mężczyzn (w 2012 r. odpowiednio – 48% i 65%). Wiek środkowy (mediana wieku) matek rodzących dziecko wzrósł z 29,8 do 31,0 lat. Największą grupę matek stanowiły kobiety w wieku 30–34 lata (36,2%), przy czym w porównaniu z 2012 r. najbardziej zwiększył się odsetek matek w wieku 35–39 lat (z 13,5% do 17,8%). Pozytywnym zjawiskiem jest spadek liczby urodzeń wśród nastolatków.

Zdecydowana większość dzieci rodzi się w rodzinach tworzonych przez prawnie zawarte związki małżeńskie, ale systematycznie rośnie odsetek urodzeń pozamałżeńskich. O ile w 2012 r. z takich związków urodziło się 18% dzieci, to w 2018 r. – 23%. Rosnący współczynnik dzietności pozamałżeńskiej może oznaczać, że zwiększa się liczba rodzin tworzonych przez związki partnerskie lub wzrasta liczba matek samotnie wychowujących dzieci – tworzące rodziny niepełne.

Struktura wieku i wykształcenia kobiet, które zostają matkami będąc poza małżeństwem jest odmienna od struktury matek, które tworzą prawnie zawarte związki małżeńskie. Wśród matek niebędących w związku małżeńskim jest więcej kobiet młodszych (do 24 lat), a wśród matek zamężnych – więcej z wykształceniem wyższym.

The age of mothers and fathers of newborn children is gradually increasing. In 2018, in Mazowieckie Voivodship, the percentage of women and men who became parents after the age of 30 concerned nearly 58% of women and 73% of men (in 2012 – 48% and 65%, respectively). The median age of mothers giving birth to a child increased from 29.8 to 31.0 years. The largest group of mothers were women aged 30–34 (36.2%), while compared to 2012, the percentage of mothers aged 35–39 increased the most (from 13.5% to 17.8%). A positive phenomenon is the decrease in the number of births of teenagers.

The vast majority of children are born in families formed by legally contracted marriages, but the percentage of illegitimate births is steadily increasing. While in 2012 18% of children were born from such unions, in 2018 – 23%. The growing fertility rate outside marriage can mean that the number of families formed by cohabiting couples is increasing, or the number of lone mothers raising children – incomplete families – is increasing.

The structure of age and education of women who become mothers outside marriage is different from the structure of mothers who form legally contracted marriages. Among unmarried mothers there are more younger women (up to 24 years old), and among married mothers – more with higher education.

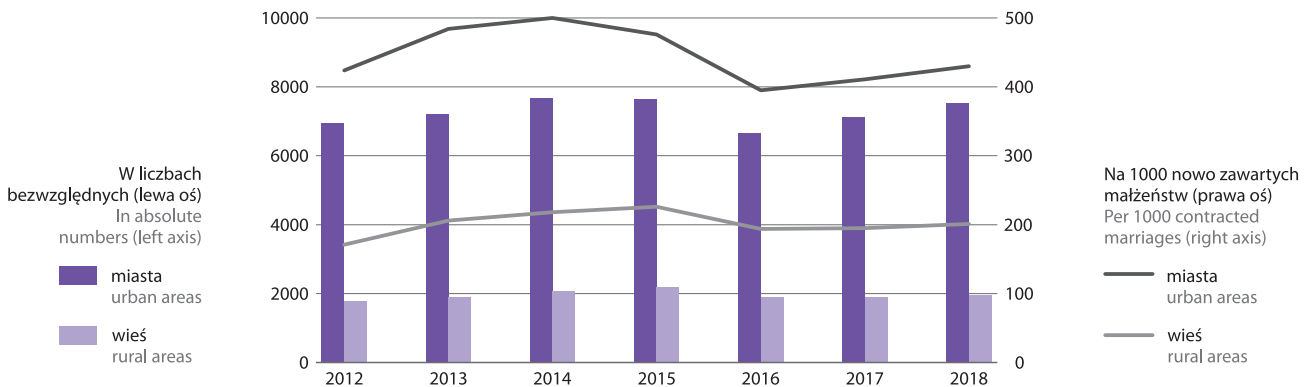
Małżeństwa rozwiązane przez rozwód

Divorced couples

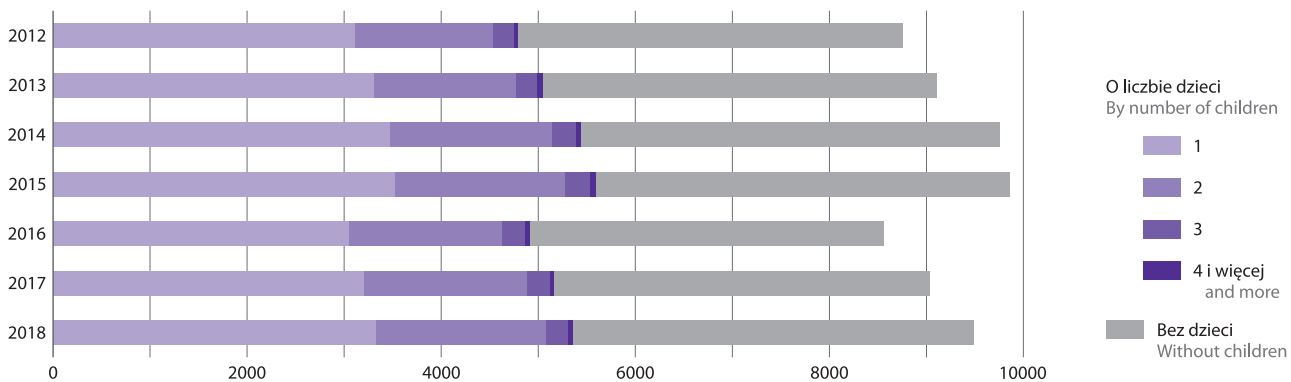
	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	2012	2015	2018	2012	2015	2018	2012	2015	2018
Ogółem Total	8 757	9 859	9 489	6 964	7 661	7 537	1 793	2 198	1 952
na 1000 ludności per 1000 population	1,65	1,85	1,76	2,05	2,23	2,17	0,95	1,15	1,02
W % rozwiedzione małżeństwa z małoletnimi dziećmi ^a In % divorced couples with underage children ^a	54,8	56,7	56,5	53,1	55,1	55,0	61,2	62,5	62,3

a Poniżej 18 lat.
a Under 18 years.

Według miejsca zamieszkania
By place of residence

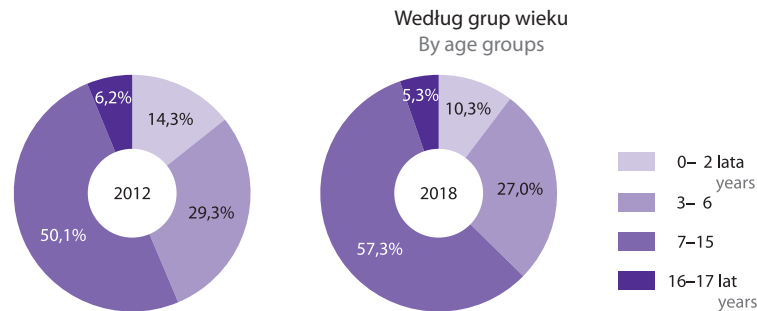
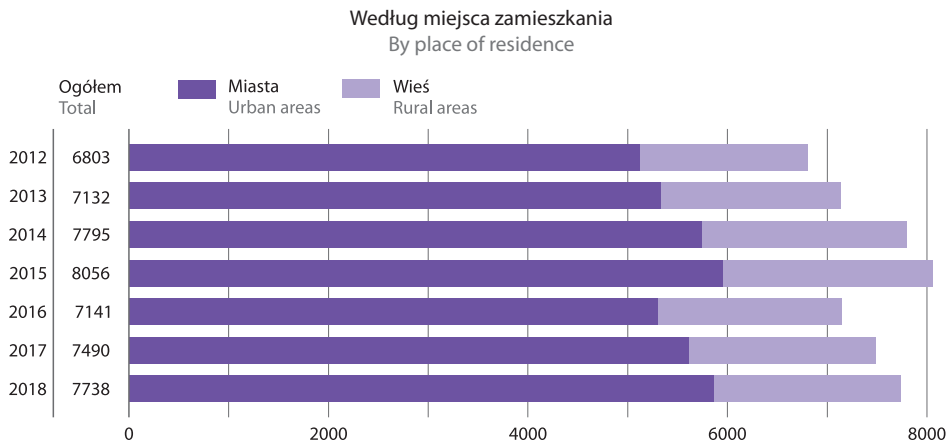

Według liczby małoletnich dzieci
By number of underage children

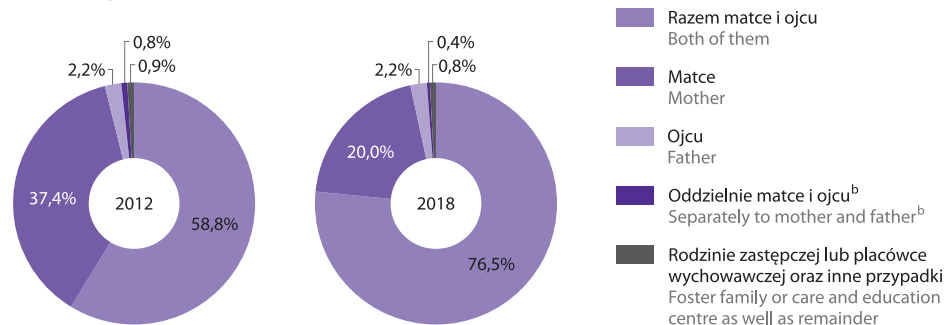
Dzieci z rozwiedzionych małżeństw

Children from divorced couples

Powierzenie opieki nad dziećmi^a

Entrusting care of children^a

^a Według decyzji sądu o wykonywaniu władzy rodzicielskiej i opieki nad małoletnimi dziećmi; rozwody małżeństw, które miały dzieci w wieku poniżej 18 lat. ^b Jeżeli dwoje lub więcej dzieci.

^a By court decision on care and custody for underage children; divorced couples which have got children aged under 18. ^b If two children and more.

Szczególnie trudną sytuacją w życiu dziecka jest rozstanie rodziców wskutek rozwodu lub separacji. W województwie mazowieckim w latach 2012–2018 rozwiódł się średnio 9,2 tys. małżeństw rocznie, a rozwód dotyczył przeciętnie 7,5 tys. nieletnich dzieci (będących w wieku do 18 lat).

W 2018 r. sądy orzekły rozwód wobec 9,5 tys. par, przy czym w miastach częstość rozwodów była ponad 2-krotnie większa niż na wsi – wskaźnik natężenia rozwodów (liczony na 1000 mieszkańców) wyniósł 2,17 wobec 1,02. Wśród rozwiedzionych małżeństw prawie 57% wychowywało 7,7 tys. dzieci. Pary z jednym dzieckiem stanowiły prawie 2/3 ogółu posiadających dzieci. W chwili rozwodu rodziców ponad połowa dzieci miała 7–15 lat. Najczęściej sąd orzeka o wspólnym wychowywaniu dzieci przez rozwiedzionych małżonków (w 2018 r. 76% przypadków). Tylko w nielicznych przypadkach dziecko powierzano rodzinie zastępczej lub placówce wychowawczej (0,8%).

Na podstawie relacji między liczbą rozwodów a liczbą zawartych małżeństw w danym roku można wnioskować o prawdopodobieństwie rozwiązania związku przez rozwód. Z wartości tego wskaźnika wynika, że ponad 1/3 małżeństw kończy się rozwodem (w 2018 r. 35%; w miastach 43%, na wsi 20%).

Particularly difficult situation in a child's life is parting of parents due to divorce or separation. In Mazowieckie Voivodship in the years 2012–2018, there was an average of 9.2 thousand divorces a year, and they concerned an average of 7.5 thousand underage children (under 18 years of age).

In 2018, courts divorced 9.5 thousand couples, with the incidence of divorces being more than twice as high in urban than in rural areas – the divorce rate (calculated per 1000 inhabitants) was 2.17 compared to 1.02. Almost 57% of divorced marriages brought up 7.7 thousand children. Couples with one child accounted for almost 2/3 of the total number of couples with children. At the time of the parents' divorce, more than half of the children were between 7 and 15 years old. Most often, the court rules on the joint upbringing of children by divorced spouses (in 2018 76% of cases). Only in a few cases the child was entrusted to a foster family or care and education centre (0.8%).

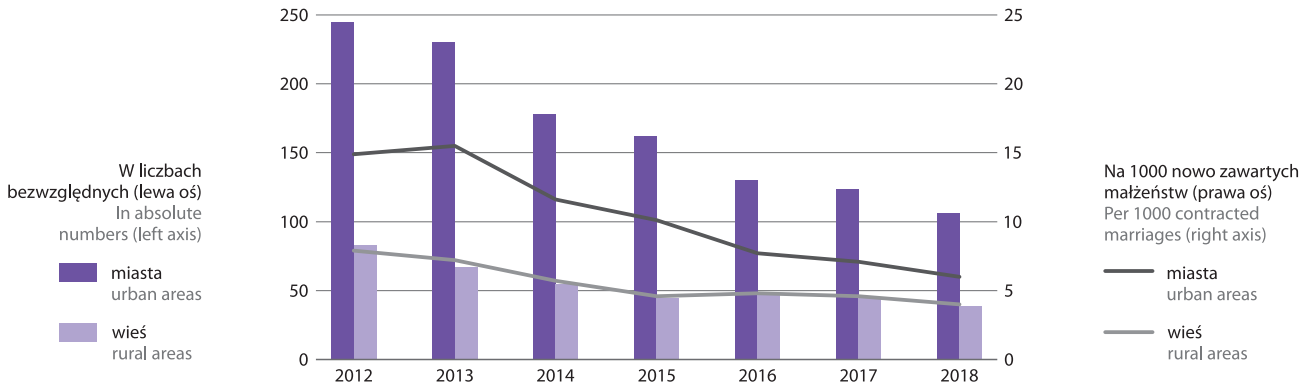
Based on the ratio between the number of divorces and the number of marriages contracted in a given year, the probability of dissolution of the relationship by divorce can be concluded. The value of this indicator shows that over 1/3 of marriages end in divorce (35% in 2018; 43% in urban areas, 20% in rural areas).

Małżeństwa z orzeczoną separacją^a Couples with a legal separation^a

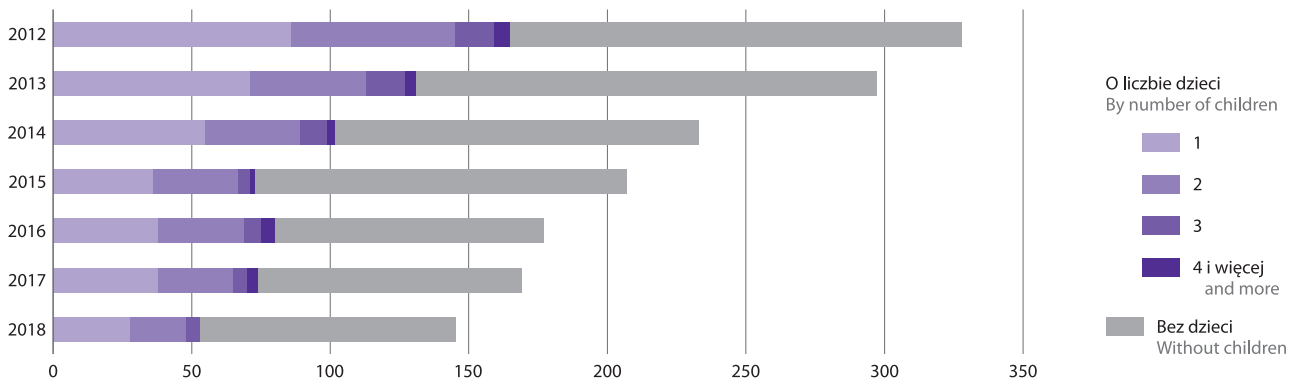
	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	2012	2015	2018	2012	2015	2018	2012	2015	2018
Ogółem Total	328	207	145	245	162	106	83	45	39
na 100 tys. ludności per 100 thousand population	6,20	3,88	2,69	7,21	4,72	3,05	4,38	2,36	2,03
W % separowane małżeństwa z małoletnimi dziećmi ^b In % separated couples with underage children ^b	50,3	35,3	36,6	42,4	31,5	30,2	73,5	48,9	53,8

a Dane dotyczą separacji orzeczonych w danym roku. b Poniżej 18 lat.
a Data refer to the separations in a given year. b Under 18 years.

Według miejsca zamieszkania
By place of residence

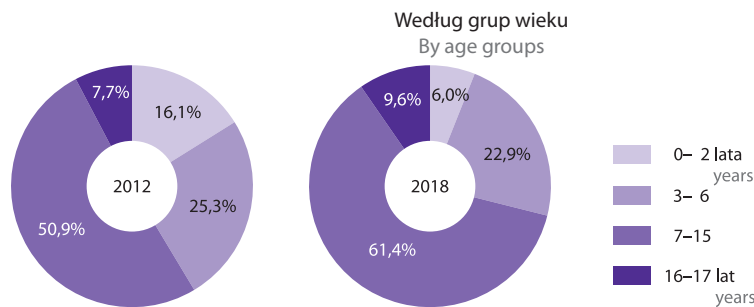
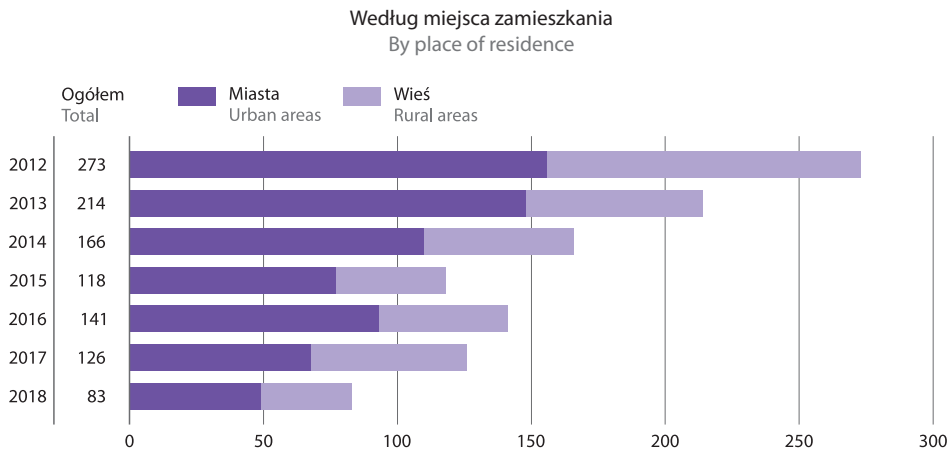

Według liczby małoletnich dzieci
By number of underage children

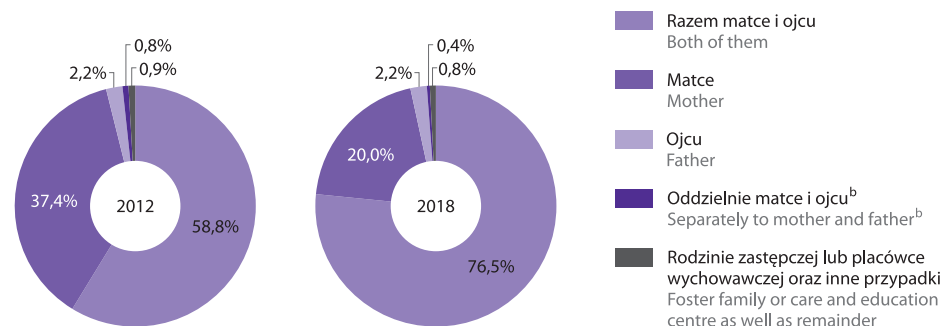
Dzieci z separowanych małżeństw

Children from separated couples

Powierzenie opieki nad dziećmi^a

Entrusting care of children^a

^a Według decyzji sądu o wykonywaniu władzy rodzicielskiej i opieki nad małoletnimi dziećmi; separacje małżeństw, które miały dzieci w wieku poniżej 18 lat. ^b Jeżeli dwoje lub więcej dzieci.

^a By court decision on care and custody for underage children; separated couples which have got children aged under 18. ^b If two children and more.

O ile w przypadku rozwodu sąd orzeka rozwiązanie małżeństwa, to w przypadku separacji jedynie je „zawieszają”, dając małżonkom czas na odbudowanie związku. Separacja może uratować małżeństwo, ale może być również wstępem do rozwodu. Z danych statystycznych wynika, że przypadki zniesienia separacji są nieliczne, bowiem większość pozostających w prawnej separacji małżeństw wnosi o rozwód.

W województwie mazowieckim (podobnie jak w kraju) obserwuje się spadek liczby separacji orzeczonych przez sądy. W latach 2012–2018 ich liczba zmniejszyła się z 328 do 145, a liczba dzieci dotkniętych separacją rodziców – z 273 do 83. Zjawisko separacji jest typowe dla środowiska miejskiego – separacje orzeczone wobec małżonków mieszkających w miastach stanowiły przeciętnie 3/4 ogółu. Wśród tych małżeństw większość (średnio 62%) stanowiły pary nieposiadające na utrzymaniu małoletnich dzieci.

Z ogółu separowanych w 2018 r. małżeństw tylko 37% posiadało potomstwo; wśród nich 52,8% miało jedno dziecko, a 37,7% – dwoje. Coraz częściej sąd orzekał o wspólnym wychowywaniu dzieci przez separowanych małżonków – odsetek separacji z takim orzeczeniem zwiększył się z 45% w 2012 r. do 72% w 2018 r.

While in the event of divorce, the court rules on the dissolution of the marriage, in the event of separation only “suspends” it, giving the spouses time to rebuild their relationship. Separation can save a marriage, but it can also be an introduction to divorce. Statistical data show that the cases of abolition of separation are few, because the majority of legally separated marriages apply for divorce.

In Mazowieckie Voivodship (as in the country) a decrease in the number of separations ruled by courts is observed. In the years 2012–2018, their number decreased from 328 to 145, and the number of children affected by separation of parents – from 273 to 83. The phenomenon of separation is typical for the urban environment – separations imposed on spouses living in urban areas constituted on average 3/4 of the total. Among these marriages, the majority (62% on average) were unaccompanied by underage children.

Of the total marriages separated in 2018, only 37% had children; among them 52.8% had one child and 37.7% – two. Increasingly, the court ruled on joint raising of children by separated spouses – the percentage of separation with such a decision increased from 45% in 2012 to 72% in 2018.

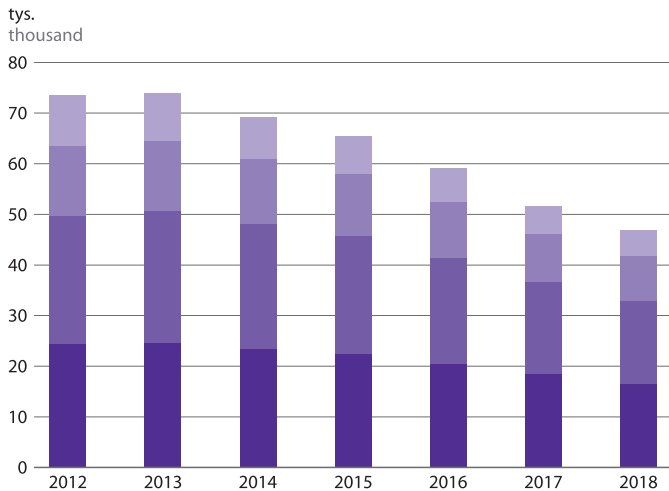
Rodziny z dziećmi do 18 lat pozostającymi na utrzymaniu objęte pomocą społeczną

Families with dependent children up to the age of 18 included in social assistance

	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	2012	2015	2018	2012	2015	2018	2012	2015	2018
Rodziny Families	73 481	65 428	46 723	32 760	28 714	21 481	40 721	36 714	25 242
w tym rodziny niepełne of which incomplete families	21 947	20 449	15 381	14 135	12 877	9 672	7 812	7 572	5 754
Dzieci ^a Children ^a	162 625	139 818	98 472	63 474	55 111	41 346	99 151	84 707	57 126
w % ogółu dzieci do 18 roku życia in % of total children up to the age of 18	15,6	13,4	9,2	10,3	8,7	6,2	23,1	20,5	14,0

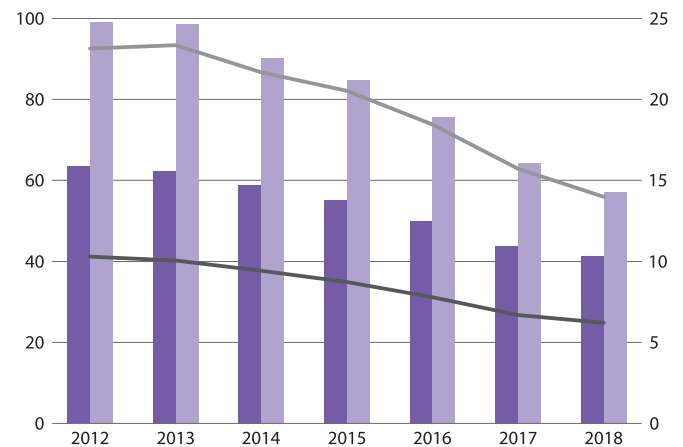
a Szacunek własny na podstawie danych o rodzinach objętych pomocą społeczną według liczby dzieci w rodzinie.
Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.
a Own estimate on the basis of data on families covered by social assistance by number of children in a family.
Source: data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw.

Rodziny według liczby dzieci
Families by number of children

Liczba dzieci:
Number of children: 1 2 3 4 i więcej and more

Dzieci w rodzinach
Children in families

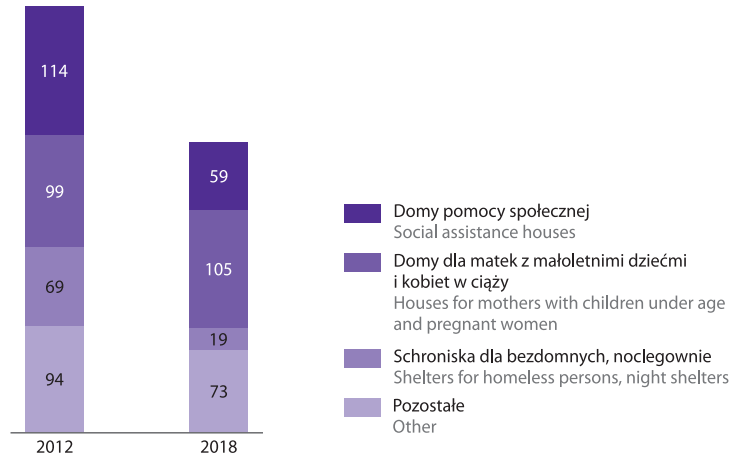
W tysiącach (lewa oś)
In thousands (left axis)

W % ogółu ludności w wieku 0–18 lat (prawa oś)
In % of total population at age 0–18 (right axis)

miasta urban areas
wieś rural areas

Dzieci do 18 roku życia w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej

Children up to the age of 18 in stationary social welfare facilities

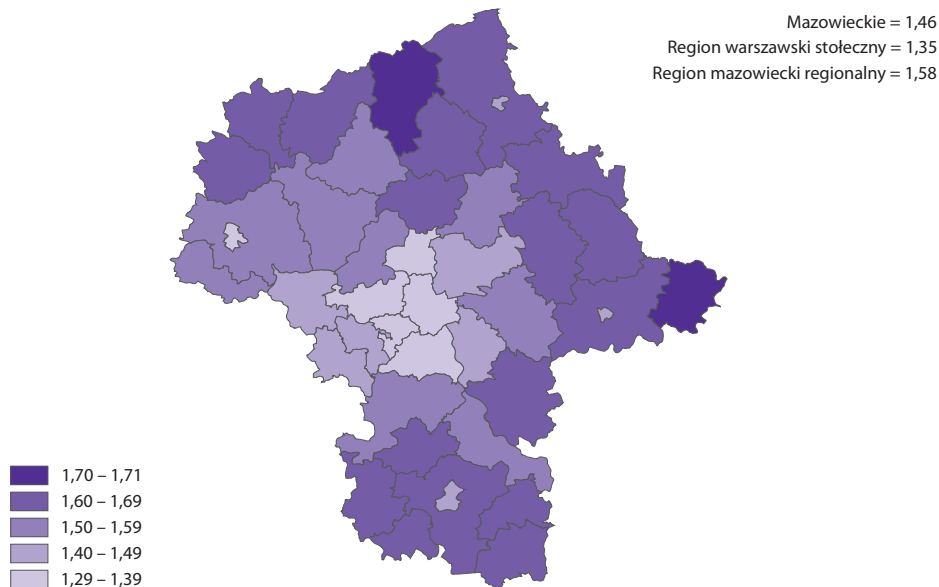

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej mogą korzystać z pomocy pieniężnej i niepieniężnej w ramach systemu świadczeń społecznych. W 2018 r. pomocą społeczną objętych było 46,7 tys. rodzin z dziećmi do 18 roku życia pozostającymi na utrzymaniu (o 36,4% mniej niż w 2012 r.), z czego 32,9% to rodziny niepełne (w 2012 r. 29,9%). Analizując strukturę rodzin według liczby dzieci można stwierdzić, że rodziny z jednym dzieckiem stanowiły 35,3%, z dwojgiem 35,5%, a rodziny wielodzietne 29,2%. Z ogólnej populacji dzieci do 18 lat – 9,6% (98,5 tys.) wychowywało się w rodzinie korzystającej z różnych form pomocy społecznej. W Polsce udział ten był mniejszy o 4,7 p. proc. i wyniósł 4,9%.

Niepełnoletni mieszkańcy zakładów stacjonarnych pomocy społecznej stanowili niewielki odsetek (1,5%) wszystkich umieszczonych w nich osób (średnia dla kraju wyniosła 1,8%). W porównaniu z 2012 r. zwiększyła się liczba dzieci przebywających w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży o 6,1%, zmniejszyła się natomiast w placówkach dla osób bezdomnych o 72,5% i domach pomocy społecznej o 48,2%.

Przeciętna liczba dzieci w rodzinie, na które zostało przyznane świadczenie wychowawcze z programu „Rodzina 500 plus” w 2018 r.

Average number of children in the family, for whom the child-rising benefit from the "Family 500+" programme was granted in 2018

Families in a difficult life situation can benefit from monetary and non-monetary assistance under the social benefits system. In 2018, social assistance covered 46.7 thousand families with dependent children up to 18 years of age (36.4% less than in 2012), of which 32.9% were incomplete families (29.9% in 2012). Analyzing the structure of families by the number of children, it can be stated that families with one child constituted 35.3%, with two 35.5%, and families with many children 29.2%. From the general population of children up to 18 years old – 9.6% (98.5 thousand) were brought up in a family using various forms of social assistance. In Poland, this share was lower by 4.7 pp and amounted to 4.9%.

Underage residents of stationary social welfare facilities constituted a small percentage (1.5%) of all persons placed in them (the national average was 1.8%). Compared to 2012, the number of children staying in houses for mothers with children under age and pregnant women increased by 6.1%, while decreased in facilities for the homeless by 72.5% and social assistance houses by 48.2%.

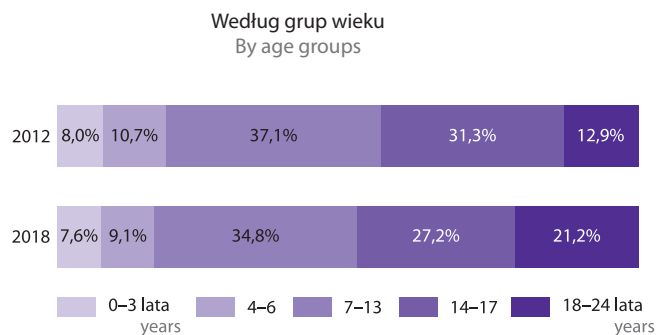
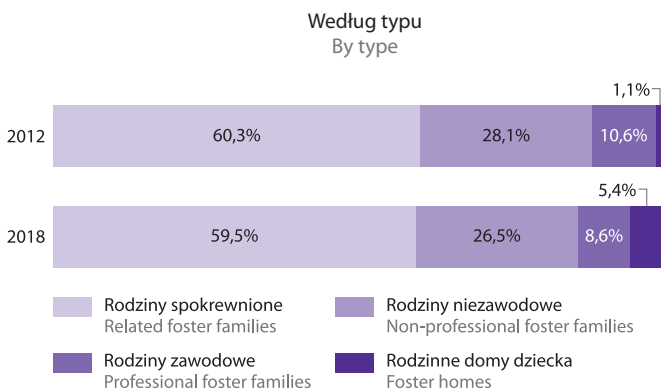
Dzieci w pieczy zastępczej

Children in foster care

	2012	2015	2018	2012	2015	2018
	w pieczy rodzinnej in family care			w pieczy instytucjonalnej in institutional care		
Ogółem Total	6 151	6 179	5 910	1 906	1 967	1 766
z liczby ogółem: of total number:						
Dzieci do 18 roku życia Children up to the age of 18	5 358	4 955	4 657	1 790	1 795	1 594
Sieroty Double orphans	438	448	384	60	67	49
Małoletnie matki Underage mothers	14	12	14	9	15	12
Dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności Children with legal confirmation of disability	555	524	533	159	180	223
Dzieci umieszczone po raz pierwszy Children placed for the first time	822	755	808	1 077	1 247	1 135
Dzieci przekazane do adopcji Children who were adopted	96	98	108	131	82	51

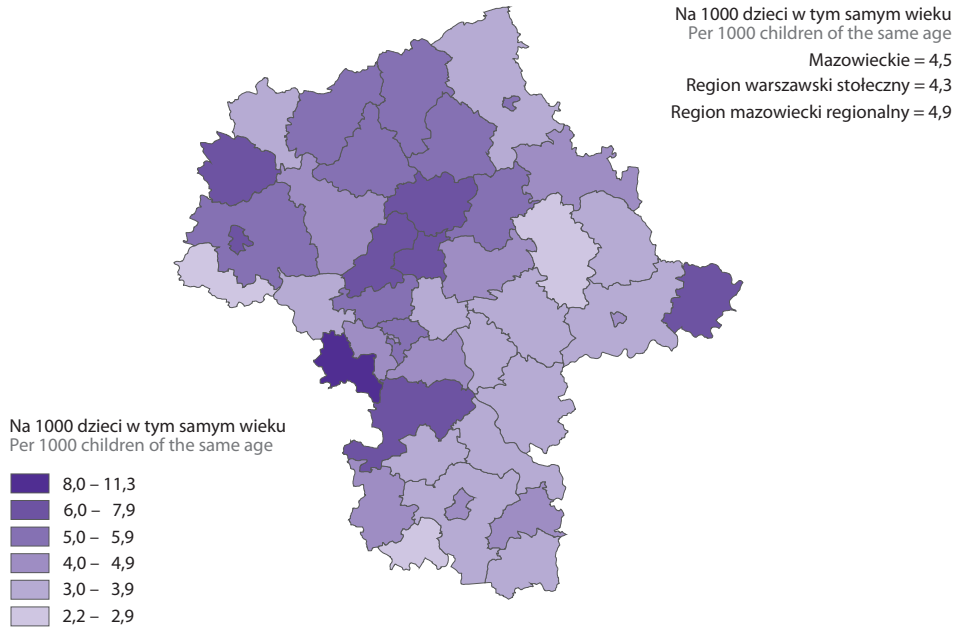
Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej

Children in family foster care

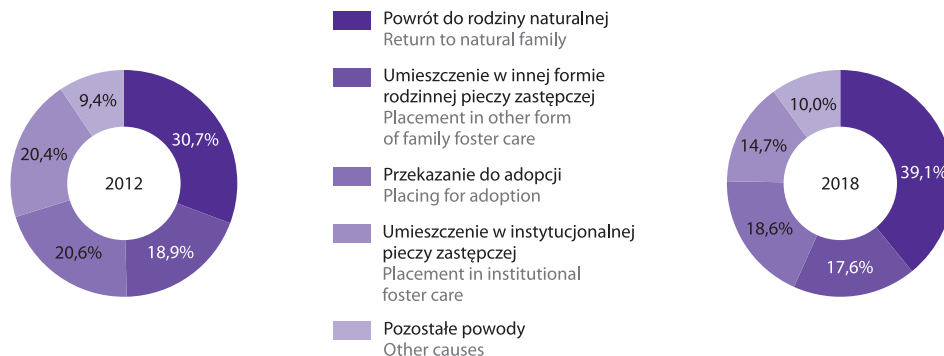
Dzieci do 18 roku życia w rodzinnej pieczy zastępczej w 2018 r.

Children up to the age of 18 in family foster care in 2018

Struktura dzieci do 18 roku życia według powodów opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej

Structure of children up to the age of 18 by causes of leaving family foster care

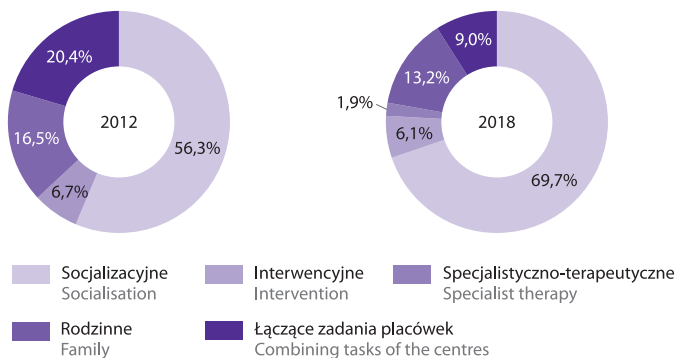
System pieczy zastępczej tworzą rodziny i instytucjonalne formy opieki nad dziećmi. Przyjmują one dzieci, dla których dom i rodzina nie jest bezpiecznym miejscem i których rodzice z różnych powodów nie potrafią, nie chcą lub nie mogą właściwie zaopiekować się dzieckiem. W końcu 2018 r. w województwie mazowieckim opiekę nad dziećmi sprawowało 4140 rodzin zastępczych (tj. o 188 mniej niż w 2012 r.) oraz 49 rodzinnych domów dziecka (więcej o 36). Łącznie w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 5,9 tys. dzieci i młodzieży (w tym 78,8% to dzieci do 18 roku życia). Ich liczba w porównaniu z 2012 r. zmniejszyła się o 3,9%. Zdecydowana większość wychowanków (59,5%) znajdowała się w rodzinach zastępczych spokrewnionych (w 2012 r. 60,3%). Najmniej było dzieci w wieku do 3 lat, a najwięcej w wieku 7–13 oraz 14–17 lat. Na 1000 dzieci w wieku do 18 lat około pięciorga wychowywało się w rodzinnej pieczy zastępczej (w Polsce około siedmiorga). Od 2012 r. wskaźnik ten utrzymywał się na zbliżonym poziomie i kształtował się od 4,5 w 2018 r. do 5,4 w 2012 r.

The foster care system consists of family and institutional forms of childcare. They accept children for whom home and family is not a safe place and whose parents, for various reasons, are unable or unwilling to care for their child properly. At the end of 2018, in Mazowieckie Voivodship, 4140 foster families (i.e. 188 less than in 2012) and 49 foster homes (more by 36) provided care for children. In total, 5,9 thousand children and youth were in family foster care (of which 78.8% were children under 18). Their number compared to 2012 decreased by 3.9%. The vast majority of residents (59.5%) were in related foster families (60.3% in 2012). The number of children up to 3 years old was the lowest, and the number of children at the age of 7–13 and 14–17 was the largest. For every 1000 children up to 18 years old, about five were raised in family foster care (in Poland about seven). Since 2012, this indicator has remained at a similar level and ranged from 4.5 in 2018 to 5.4 in 2012.

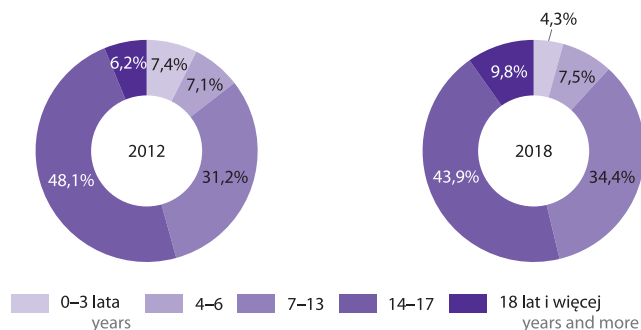
Wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych

Residents of care and education centres

Według typu placówki
By type of centre

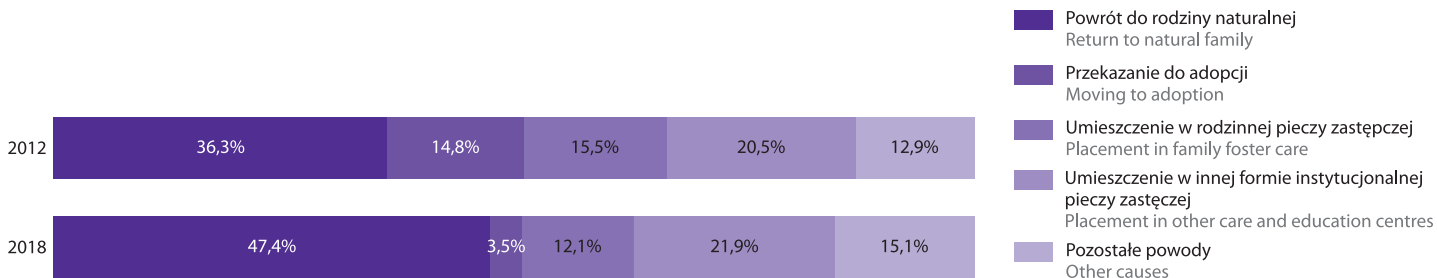

Według grup wieku
By age groups

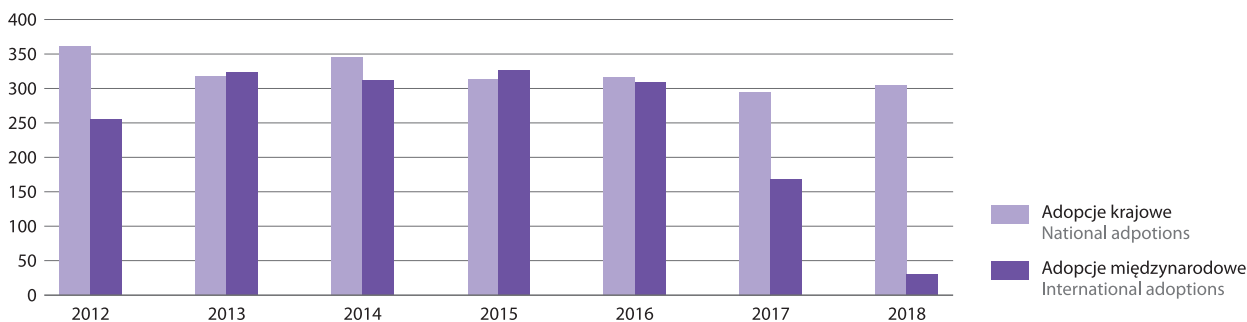
Struktura wychowanków do 18 roku życia według powodów opuszczenia placówki opiekuńczo-wychowawczej

Structure of residents up to the age of 18 by reasons for leaving care and education centre

Liczba dzieci adoptowanych

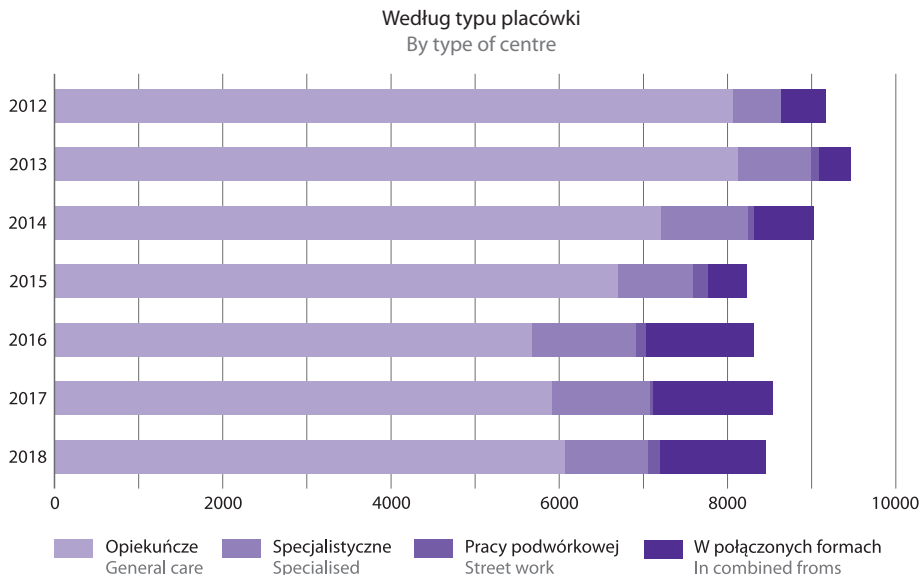
Number of adopted children

Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.
Source: data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw.

Dzieci w placówkach wsparcia dziennego

Children in day-support centres

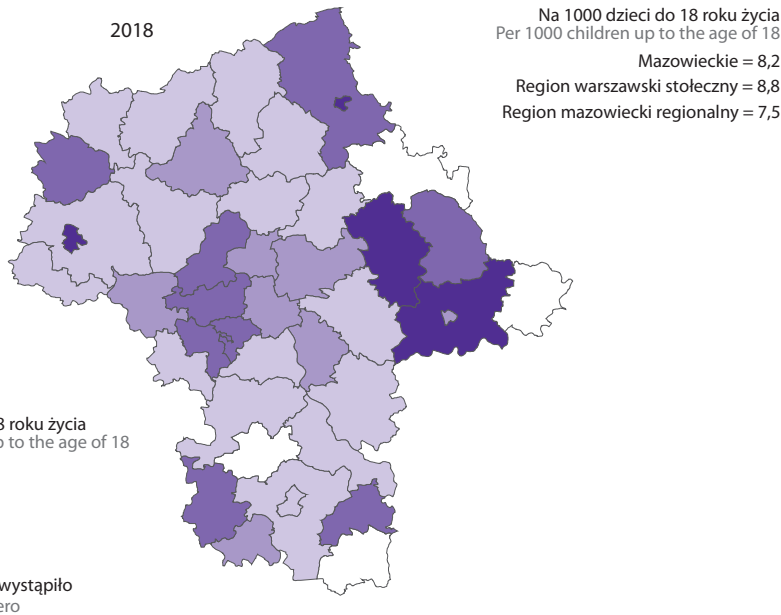

W województwie mazowieckim w 2018 r. dzieci pozbawione całkowitej lub częściowej opieki korzystały ze 126 placówek opiekuńczo-wychowawczych (o 28,6% więcej niż w 2012 r.) i 1 interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 1,8 tys. wychowanków, tj. o 7,3% mniej niż w 2012 r. Najwięcej z nich znalazło opiekę w placówkach socjalizacyjnych (69,7% wobec 56,3% w 2012 r.). Dzieci najmłodsze (do 6 lat) stanowiły 11,8% ogółu dzieci (o 2,7 p. proc. mniej niż w 2012 r.). Liczba dzieci w wieku do 18 lat umieszczonych w placówkach kształtowała się na poziomie 1,7 na 1000 ludności w tym wieku; w kraju natomiast 2,4. Ponadto w tym okresie zmniejszyła się z 9,2 tys. do 8,5 tys. liczba dzieci i młodzieży korzystających z placówek wsparcia dziennego.

Dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej mogą zostać włączone do rodziny, która wyraża chęć adopcji. Wśród dzieci przysposobionych najczęściej było tych, które przed adopcją przebywały w rodzinnej pieczy zastępczej – 35,5% wobec 16,8% w 2012 r. Spadł odsetek dzieci, które przed adopcją były umieszczone w pieczy instytucjonalnej z 42,1% w 2012 r. do 30,9% w 2018 r. Od 2017 r. spadała liczba adopcji zagranicznych, co było konsekwencją zmian wprowadzonych przez MRPiPS, dotyczących ograniczeń liczby ośrodków zajmujących się adopcjami (z 3 do 1) i co za tym idzie ograniczeniem adopcji zagranicznych.

In 2018, in Mazowieckie Voivodship, children deprived of total or partial care benefited from 126 care and education centres (by 28.6% more than in 2012) and 1 pre-adoptive intervention center. There were 1.8 thousand residents in care and education centres, i.e. by 7.3% less than in 2012. Most of them found care in socialization centres (69.7% compared to 56.3% in 2012). The youngest children (up to 6 years old) constituted 11.8% of total children (by 2.7 pp less than in 2012). The number of children aged up to 18 years placed in institutions was at the level of 1.7 per 1000 population at this age; while in the country 2.4. In addition, during this period the number of children and youth using day-support centres decreased from 9.2 thousand to 8.5 thousand.

Children deprived of parental care can be included in a family that is willing to adopt. The majority of adopted children were those who had been in family foster care before adoption, 35.5% compared to 16.8% in 2012. The percentage of children who were placed in institutional care before adoption dropped from 42.1% in 2012 to 30.9% in 2018. Since 2017, the number of foreign adoptions has fallen, which was a consequence of the changes introduced by the Ministry of Labour and Social Policy regarding restrictions on the number of centers dealing with adoptions (from 3 to 1), and thus the reduction of foreign adoptions.

Żłobki^a i kluby dziecięce

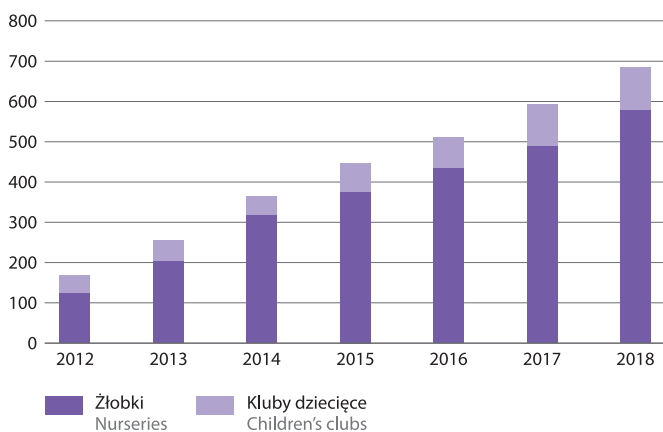
Nurseries^a and children's clubs

	2012	2015	2018
Placówki Facilities	169	445	686
Miejsca Places	7 745	14 243	23 134
Dzieci przebywające (w ciągu roku) Children staying (during the year)	11 743	20 084	31 010

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

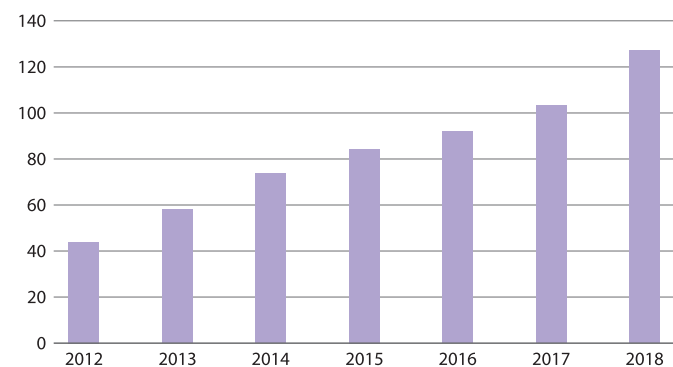
Placówki według typu

Facilities by type

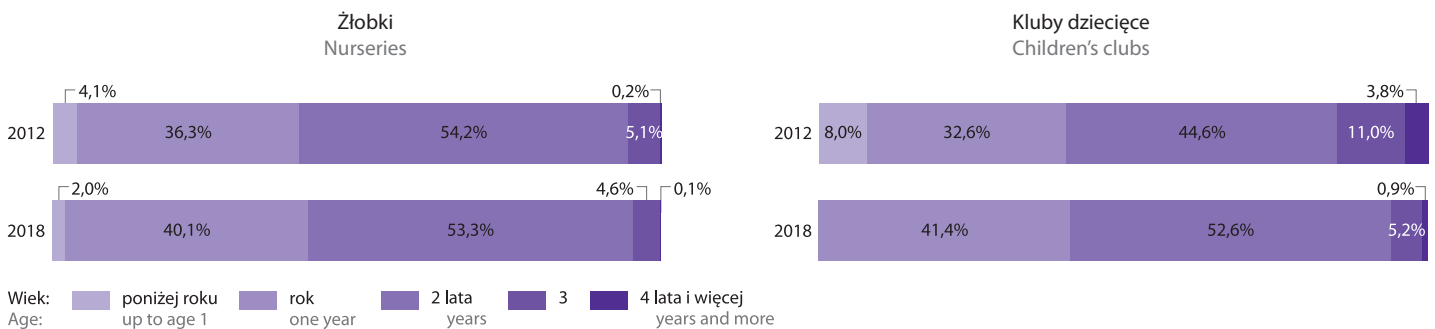
Miejsca w placówkach na 1000 dzieci w wieku do lat 3

Places in facilities per 1000 children aged up to 3

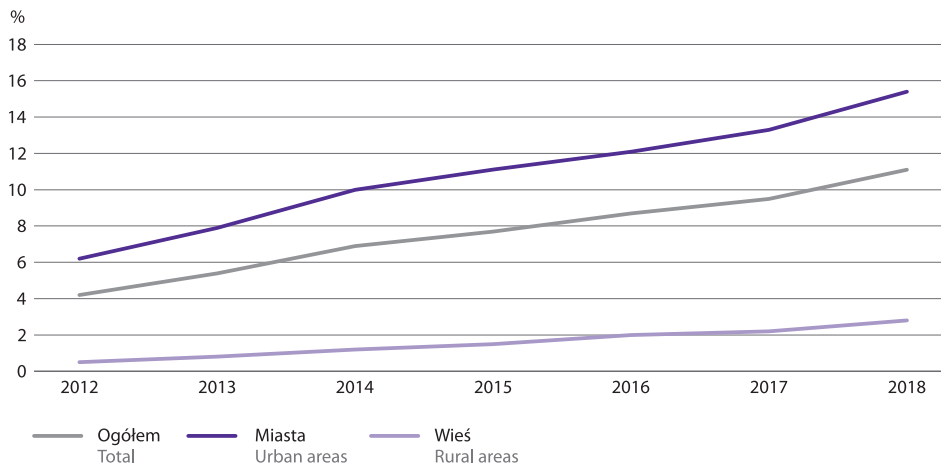
Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych według wieku i typu placówki

Children in nurseries and children's clubs by age and type of facility

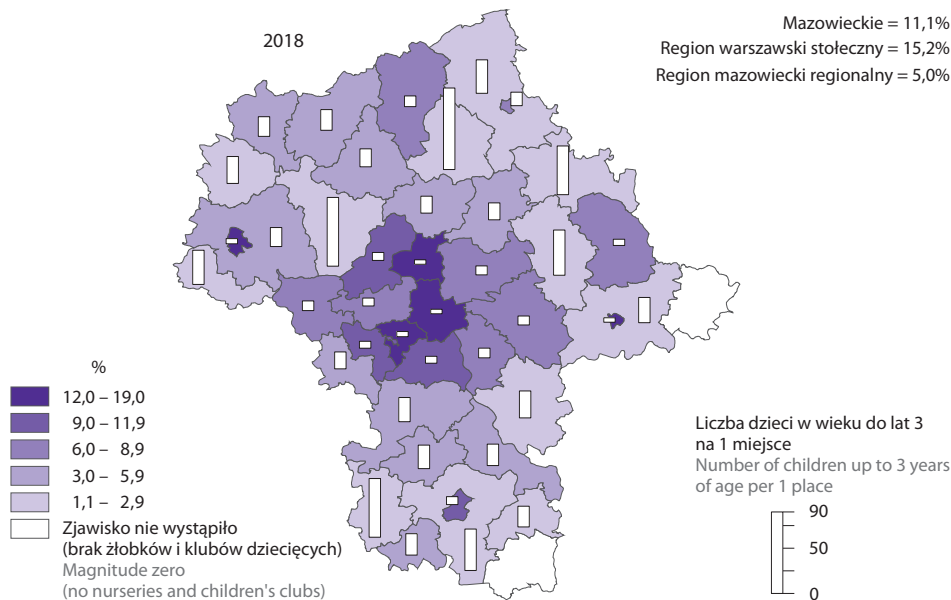

Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową

Percentage of children covered by nursery care

Wsparciem dla rodziców sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3, którzy pragną pogodzić obowiązki zawodowe i rodzinne są żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce. W województwie mazowieckim, podobnie jak w Polsce, liczba placówek, jak i oferowanych przez nie miejsc z roku na rok rośnie. Systematycznie zwiększa się udział placówek sektora niepublicznego – w 2018 r. było to 81,0%. Najwięcej z nich należało do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (64,9%). W ciągu 2018 r. gminy pokryły częściowy lub całkowity koszt pobytu w placówkach dla 54,2% dzieci. Zwiększyła się dostępność (rozumiana jako liczba miejsc w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku 0–2 lat) placówek z 43,9 w 2012 r. do 127,1 w 2018 r. Niestety liczba placówek jest zdecydowanie za mała, gdyż daje szansę korzystania z ich usług tylko 15,4% populacji dzieci w wieku do lat 3 w miastach i niewielkiemu 2,8% odsetkowi populacji dzieci na wsi (w Polsce odpowiednio 15,9% i 2,8%). W ciągu 2018 r. w żłobkach i klubach dziecięcych przebywało niemal 3 razy więcej dzieci niż w 2012 r. Najliczniejszą grupę stanowili dwulatki (ponad 53% ogółu dzieci).

Nurseries, nursery wards and children's clubs are support for parents caring for children under 3 years of age who want to reconcile work and family responsibilities. In Mazowieckie Voivodship, as in Poland, the number of facilities and the places they offer is growing every year. The share of non-public sector facilities is systematically increasing – in 2018 it was 81.0%. Most of them belonged to natural persons conducting economic activity (64.9%). During 2018, gminas covered partial or total cost of stay in facilities for 54.2% of children. Accessibility of facilities (understood as the number of places per 1000 children aged 0–2) has increased from 43.9 in 2012 to 127.1 in 2018. Unfortunately, the number of facilities is far too small as it gives a chance to use their services only 15.4% of the population of children under 3 years of age in urban areas and a small 2.8% share of the population of children in rural areas (in Poland 15.9% and 2.8%, respectively). During 2018, there were almost 3 times more children in nurseries and children's clubs than in 2012. The most numerous group were two-year-olds (over 53% of total children).

Opieka zdrowotna
Health care

Lekarze wybranych specjalizacji zapewniający opiekę zdrowotną nad matką i dzieckiem

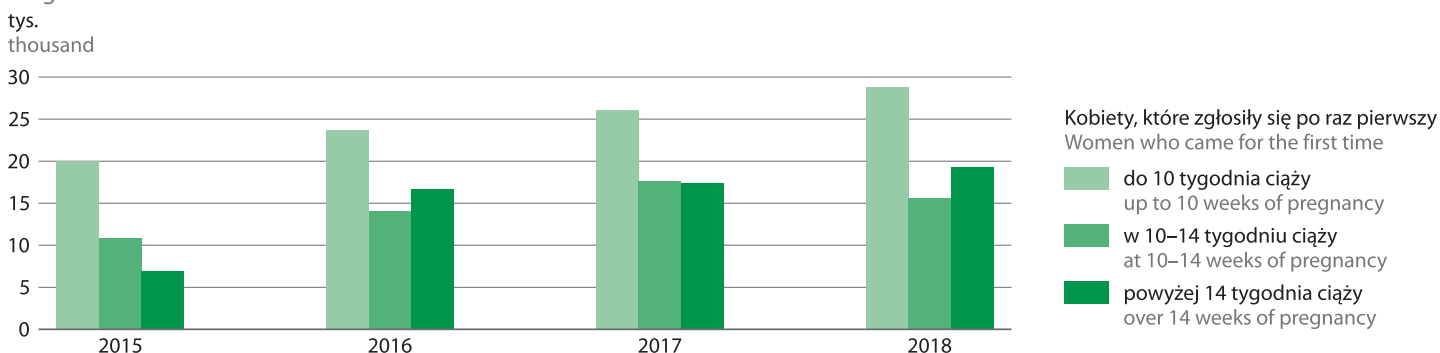
Doctors of selected specializations providing health care for mother and child

Lekarze Doctors		2012			2015			2018		
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			na 100 tys. ludności ^a per 100 thousand population ^a					
położnicy i ginekolodzy obstetricians and gynaecologists		588	588	546	46	46	43			
neonatolodzy neonatologists		161	158	157	281	275	260			
pediatrzy paediatricians		504	537	567	48	51	52			

a W przypadku lekarzy: położników i ginekologów – kobiety w wieku 15–49 lat, neonatologów – noworodki żywo urodzone, pediatrów – dzieci w wieku 0–18 lat.
a In the case of doctors of: obstetrics and gynaecology – women at age 15–49, neonatology – newborns live born, paediatrics – children at age 0–18.

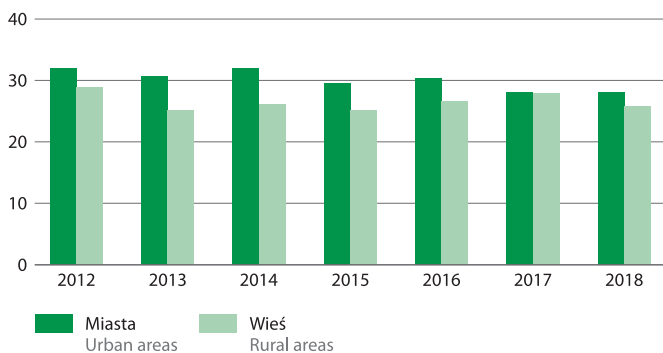
Kobiety w ciąży objęte opieką poradni dla kobiet

Pregnant women under the care of women's clinics

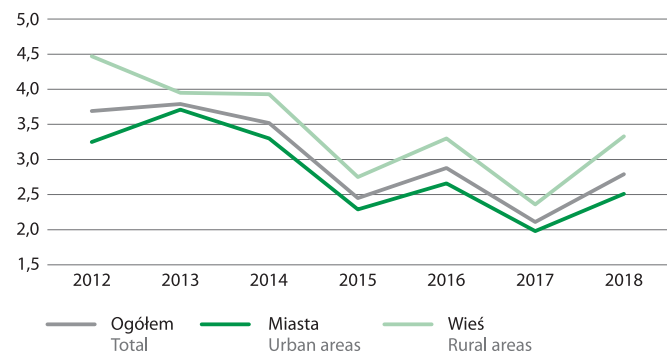
Urodzenia wielorakie na 1000 urodzeń żywych

Multiple births per 1000 live births

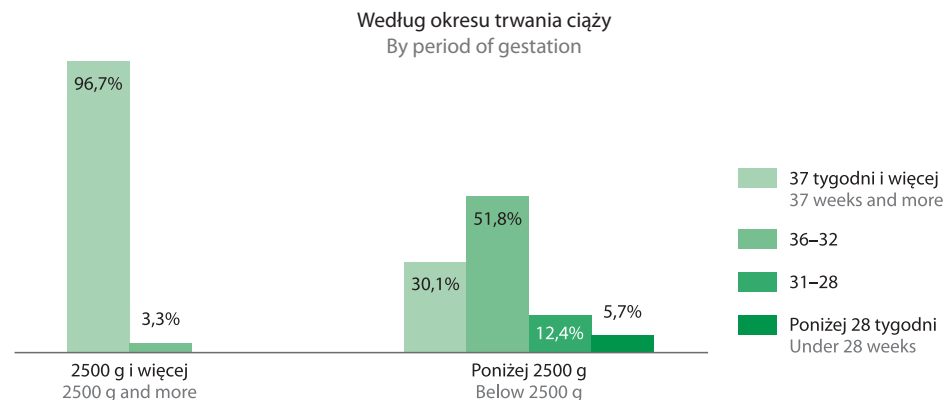
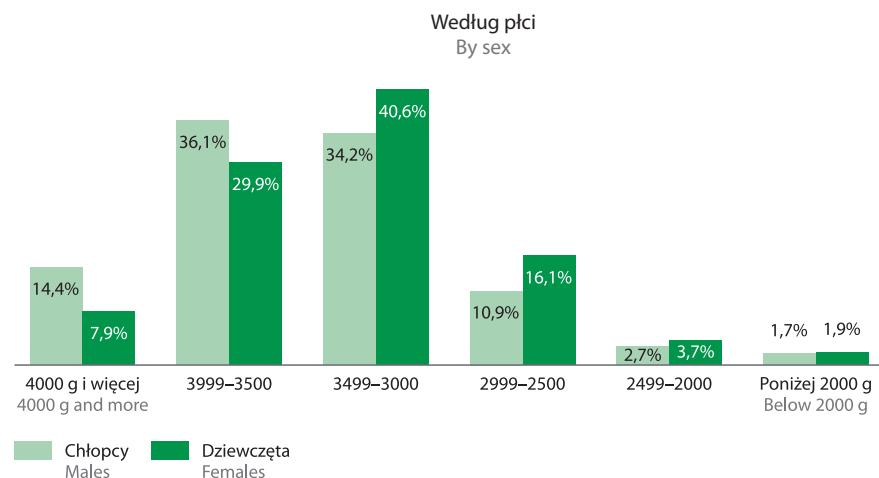
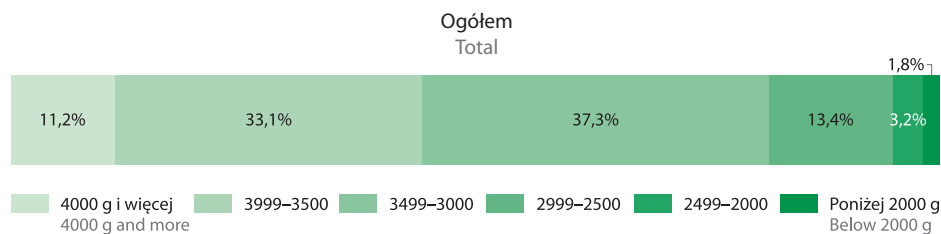
Urodzenia martwe na 1000 urodzeń ogółem

Still births by 1000 total births

Urodzenia żywe w 2018 r. według wagi noworodka przy urodzeniu

Live births in 2018 by weight of newborn infant

W Polsce wszystkie dzieci i przyszłe matki objęte są bezpłatną opieką zdrowotną. W województwie mazowieckim w 2018 r. wśród ogółu lekarzy sprawujących opiekę nad pacjentami (14,6 tys.) było 157 neonatologów, 567 pediatrów i 546 specjalistów położnictwa i ginekologii. Neonatolodzy oraz specjaliści położnictwa i ginekologii stanowili po 14,9% ogółu lekarzy tych specjalizacji w kraju, a pediatry – 15,8%.

Opieka nad dziećmi sprawowana jest jeszcze zanim się urodzą. W 2018 r. w poradniach dla kobiet opieką objętych było 63,6 tys. ciężarnych. Kobiety, które zgłosiły się do poradni po raz pierwszy do 10 tygodnia ciąży stanowiły 45%. Oznacza to, że ponad połowa kobiet nie była objęta opieką lekarską w najwcześniejszym okresie ciąży – niezwykle ważnym dla rozwoju dziecka.

Ponad 99% dzieci przychodzi na świat w szpitalach, a więc w obecności specjalisty w dziedzinie ginekologii i położnictwa. Urodzenia wielorakie stanowią 3% ogółu. Około 7% żywych noworodków rodzi się przed ukończeniem 37 tygodnia ciąży (tj. przedwcześnie), a 5% – z niską masą urodzeniową (poniżej 2500 g). Niską masę urodzeniową ma ponad połowa wcześniaków. W latach 2012–2018 na 1000 urodzeń średnio troje dzieci rodziło się martwych.

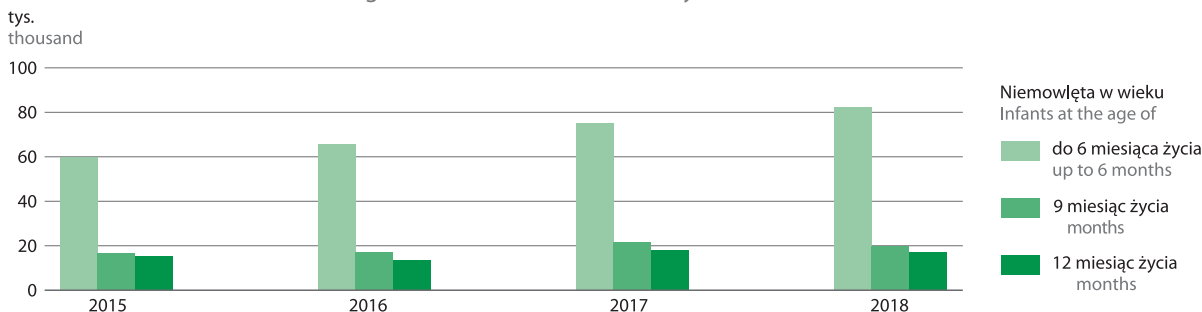
In Poland, all children and expecting mothers are covered by free healthcare. In Mazowieckie Voivodship in 2018, among the total doctors caring for patients (14.6 thousand) there were 157 neonatologists, 567 paediatricians and 546 specialists in obstetrics and gynaecology. Neonatologists and obstetrics and gynaecology specialists constituted 14.9% of the total number of doctors in these specializations in the country, and paediatricians – 15.8%.

Care for children is provided even before they are born. In 2018, 63.6 thousand pregnant women were cared for in women's out-patient clinics. Women who came to the clinic for the first time up to the 10th week of pregnancy constituted 45%. This means that more than half of women were not covered by medical care in the earliest stages of pregnancy – extremely important for the development of the child.

Over 99% of children are born in hospitals, in the presence of a specialist in gynaecology and obstetrics. Multiple births constitute 3% of the total. About 7% of live newborns are born before the end of the 37th week of pregnancy (i.e. premature), and 5% – with low birth weight (less than 2500 g). More than half of premature babies have a low birth weight. In 2012–2018, there were three still births on average per 1000 births.

Wizyty patronażowe i testy przesiewowe^a u niemowląt wykonane przez pielęgniarki

Health visitor checks and screening tests^a in infants carried out by nurses

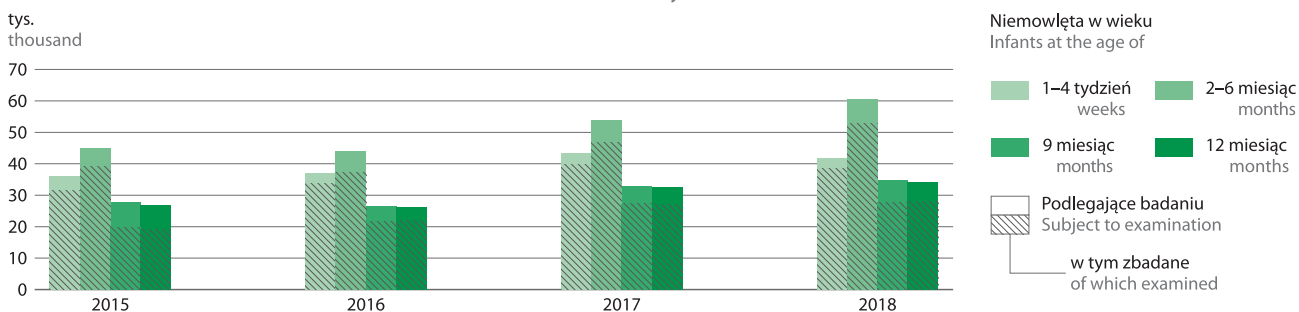

Wizyta patronażowa to odwiedziny położnej lub pielęgniarki środowiskowej w domu dziecka tuż po jego narodzinach, mająca na celu monitorowanie rozwoju fizycznego dziecka w pierwszym roku jego życia.

A health visitor check is a visit of a midwife or health visitor at child's home just after their birth, aimed at monitoring the child's physical development in the first year of their life.

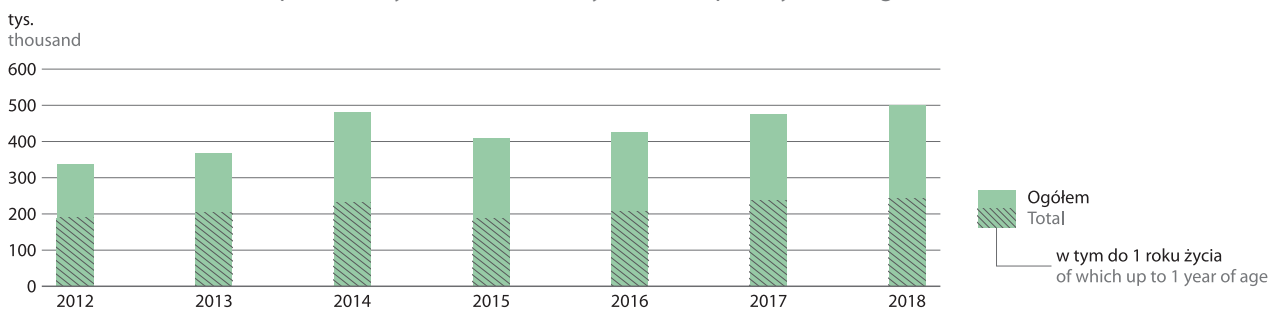
Porady patronażowe i badania bilansowe^a niemowląt wykonane przez lekarzy

Consultations and health examinations^a of infants carried out by doctors

Porady profilaktyczne^a udzielone przez lekarzy dzieciom zdrowym do lat 3

Preventive consultations^a provided by doctors to healthy children up to 3 years of age

^a Ogółem w podstawowej opiece zdrowotnej.

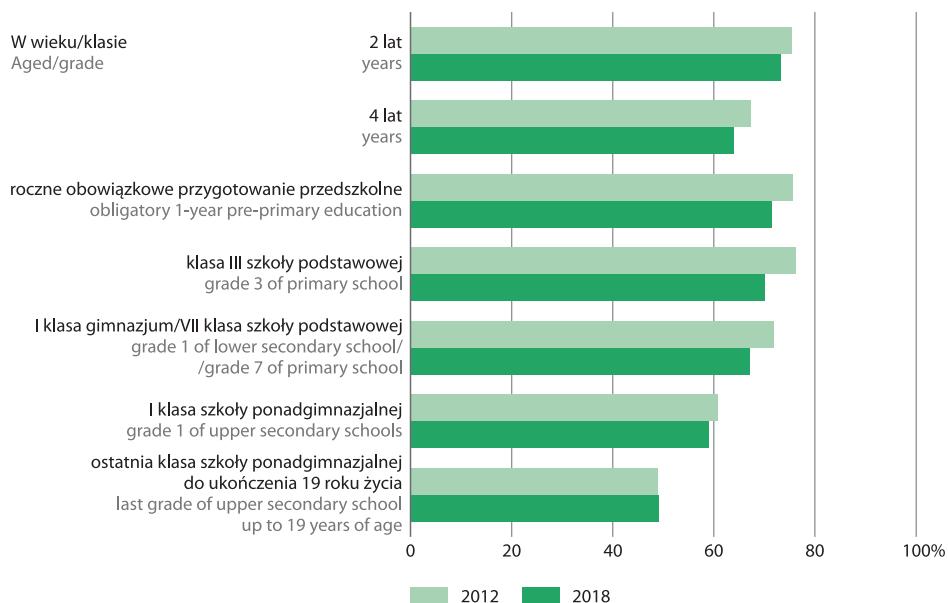
Źródło: w zakresie wizyt i porad oraz bilansu (str. 36 i 37) – dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie; w zakresie szczepień (str. 37) – dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego (PZH).

^a Total in primary health care.

Source: regarding visits and consultations as well as health and development review (page 36 and 37) – data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw; in the field of vaccination (page 37) – data of the National Institute of Public Health (PZH).

Bilans zdrowia dzieci i młodzieży – zbadani w % ogółu podlegających badaniu

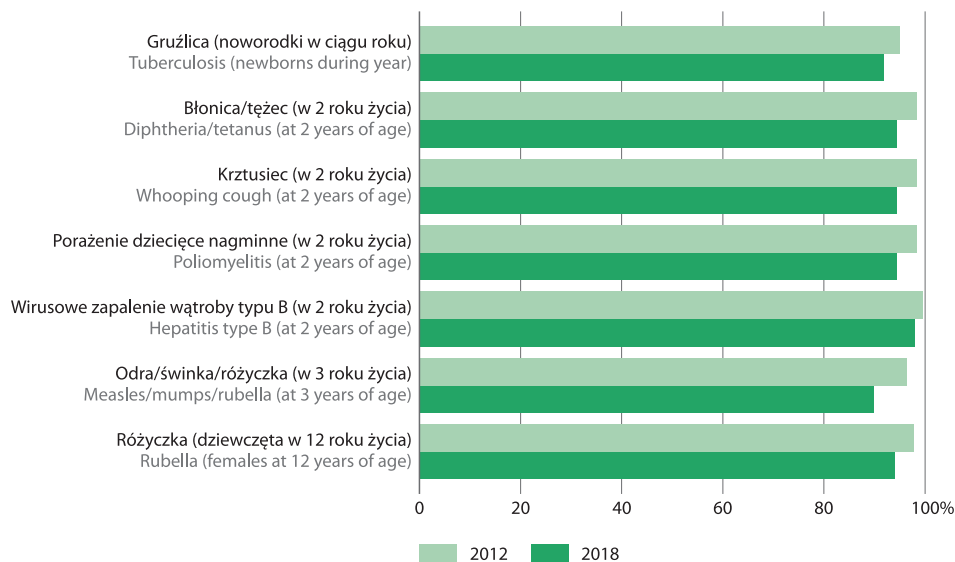
Health and development review of children and youth - examined persons in % of total subject to examination

Profilaktyka w zakresie powszechnej opieki zdrowotnej nad dzieckiem stanowi jeden z podstawowych sposobów zapewnienia najmłodszym, dobrego stanu zdrowia. W 2018 r. w zakresie wykrywania zaburzeń rozwoju, w pierwszym roku życia, pielęgniarki i położne udzieliły 119,1 tys. (o 30,2% więcej niż w 2015 r.) wizyt patronażowych i testów przesiewowych, z czego (69,1%) dotyczyła niemowląt do 6 miesiąca życia. Lekarze udzieliли 147,2 tys. (o 34,4% więcej niż w 2015 r.) porad patronażowych, z czego najwięcej 35,9% przypadało na dzieci od 2 do 6 miesiąca życia. W ciągu 2018 r. dzieciom zdrowym do lat 3 udzielono 499,6 tys. (tj. o 47,8% więcej niż w 2012 r.) porad profilaktycznych, z czego 48,3% dotyczyło dzieci do 1 roku życia. Na 1 dziecko w wieku do lat 3 przypadają średnio 3 porady. Badania bilansowe wykonuje się kilkakrotnie przed ukończeniem 19 roku życia. W 2018 r. wykonano ich 211,2 tys., co stanowiło 64,0% dzieci podlegających badaniu. Jest to ciągle zbyt mały odsetek dzieci przebadanych. Kluczową rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają szczepienia. Odnotowany w 2018 r. poziom zaszczepienia dzieci obowiązkowymi szczepieniami w porównaniu z 2012 r. spadł o prawie 4% w zakresie wszystkich chorób. Mimo to, odsetek zaszczepionych dzieci jest wysoki i przekracza 94%.

Dzieci zaszczepione przeciw niektórym chorobom zakaźnym (w relacji do rocznika)

Children vaccinated against selected infectious diseases (in relation to vital statistics)

Prevention in the field of universal health care for children is one of the basic ways to ensure good health for children. In 2018, in the detection of developmental disorders, in the first year of life, nurses and midwives provided 119.1 thousand (30.2% more than in 2015), health visitor checks and screening tests, of which (69.1%) concerned infants up to 6 months of age. Doctors provided 147.2 thousand (by 34.4% more than in 2015) consultations, of which the most 35.9% was for children from 2 to 6 months of age. During 2018, healthy children up to 3 years old were given 499.6 thousand (i.e. 47.8% more than in 2012) consultations of health visitors, of which 48.3% concerned children up to 1 year old. There was an average of 3 consultations per 1 child under the age of 3. Health and development reviews are performed several times before the age of 19. In 2018, 211.2 thousand of them were performed, which accounted for 64.0% of children undergoing the examination. There is still too little percentage of children examined. Vaccination plays a key role in the prevention of infectious diseases. The level of vaccination of children with compulsory vaccinations recorded in 2018 compared to 2012 fell by almost 4% for all diseases. Despite this, it is high and the percentage of vaccinated children is high and exceeds 94%.

Porady udzielone^a dzieciom i młodzieży do 18 roku życia w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej

Consultations provided^a to children and youth up to the age of 18 in out-patient health care

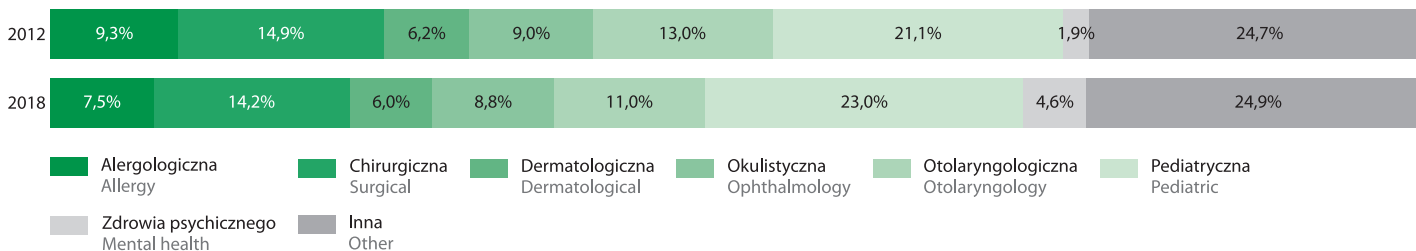
	2012	2015	2018	2012	2015	2018
	w tysiącach in thousands			na 1 mieszkańca do 18 roku życia per capita up to the age of 18		
Ogółem Total	8 358	9 086	9 512	8,5	9,2	9,3
W podstawowej opiece zdrowotnej In primary health care	4 359	4 703	4 993	4,4	4,7	4,9
W opiece specjalistycznej In specialist care						
lekarskie doctors	2 761	2 973	3 043	2,8	3,0	3,0
stomatologiczne stomatological	1 237	1 410	1 476	1,3	1,4	1,4

^a Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne); bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych.

^a Including consultations financed by patients (non-public funds); without consultations provided in the admission rooms of general hospitals.

Struktura specjalistycznych porad lekarskich udzielonych dzieciom i młodzieży do 18 roku życia według poradni

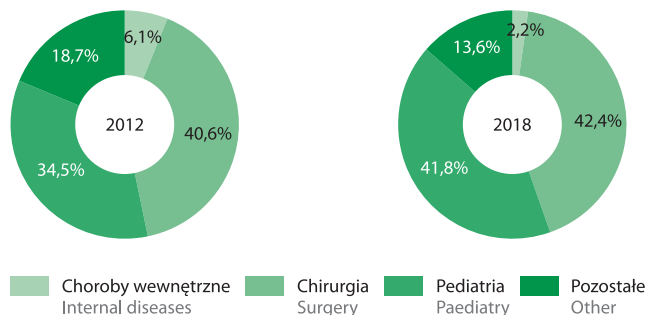
Structure of specialist medical consultations provided to children and youth up to the age of 18 by clinics

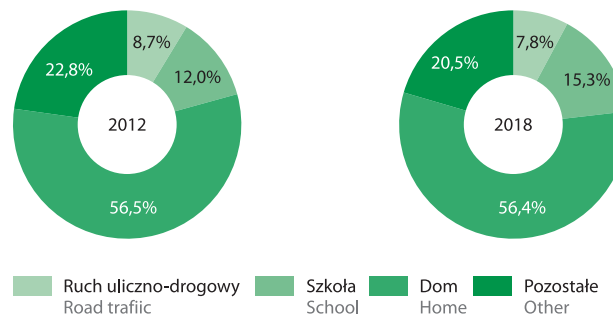
Świadczenia zdrowotne udzielone dzieciom i młodzieży do 18 roku życia

Health care benefits provided to children and youth up to the age of 18

Pomoc doraźna^a – struktura według zakresu udzielonego świadczenia
First aid^a – structure by range of received benefit

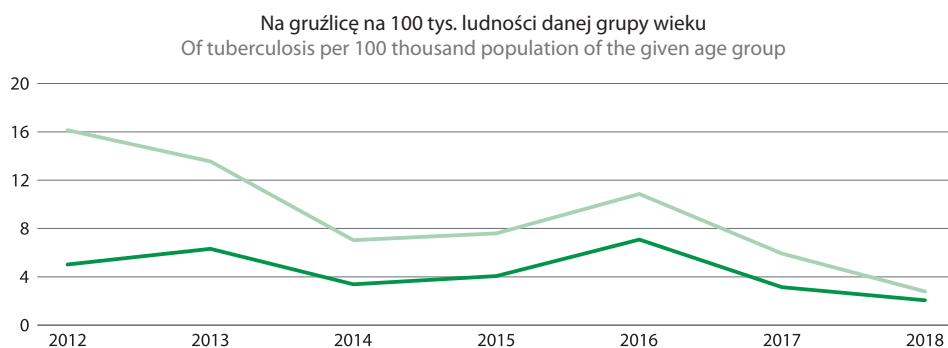
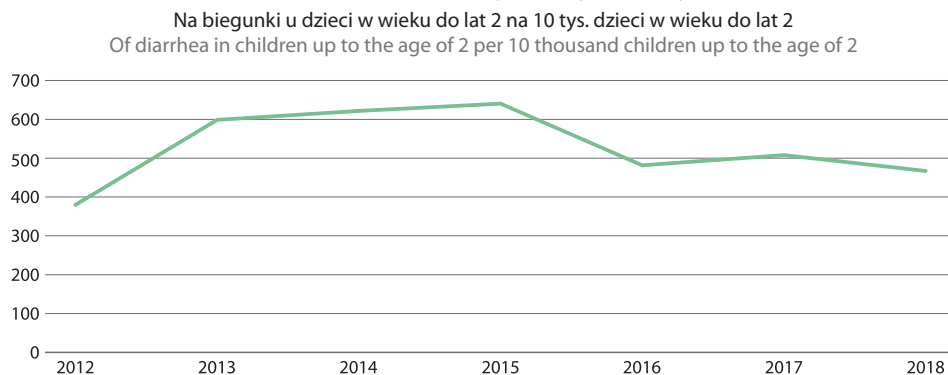
Ratownictwo medyczne – struktura według miejsca zdarzenia
Emergency medical services – structure by place of occurrence

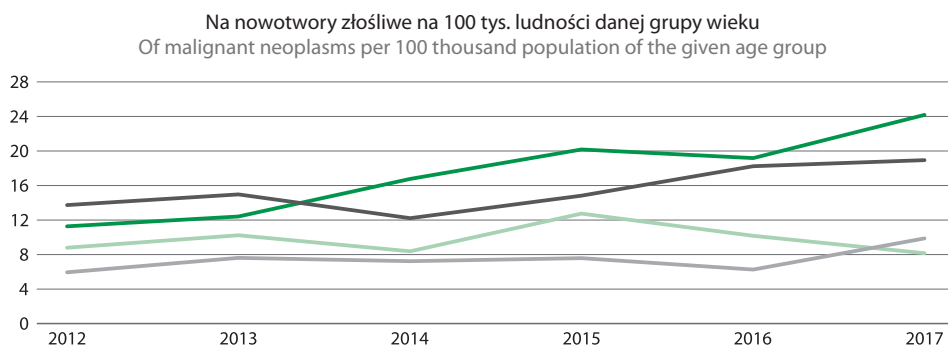
^a W izbie przyjęć lub szpitalnym oddziale ratunkowym w trybie ambulatoryjnym.
^a In the admission room or hospital emergency ward in out-patient mode.

Zachorowania dzieci i młodzieży w wieku 0–19 lat na wybrane choroby

Incidence of selected diseases in children and youth aged 0–19 years

W wieku: 0–14 lat 15–19 lat
Aged: years years

W wieku: 0–4 lata 5–9 10–14 15–19 lat
Aged: years years years years

Źródło: w zakresie biegunki – dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego (PZH), w zakresie gruźlicy – dane Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc, w zakresie nowotworów – dane Instytutu Onkologii.

Source: in the field of diarrhea – data of the National Institute of Public Health (PZH), in the field of tuberculosis – data of the Institute of Tuberculosis and Lung diseases, in the field of neoplasms – data of the Institute of Oncology.

W województwie mazowieckim (tak jak w całym kraju) w latach 2012–2018 liczba porad udzielonych dzieciom i młodzieży do 18 roku życia systematycznie się zwiększała. W 2018 r. udzielono ich 9,5 mln (o 15,1% więcej niż w 2012 r.), z czego 85,3% w miastach. Na 1 mieszkańca miasta w tym wieku przeciętnie przypadało trzykrotnie więcej porad niż na mieszkańca wsi.

W 2018 r. zespoły ratownictwa medycznego udzieliły o 24,1% świadczeń zdrowotnych więcej niż w 2012 r., z czego ponad połowa (56,4%) miała miejsce w domu pacjenta. W izbach przyjęć i SOR udzielono pomocy medycznej niemal dla 156,0 tys. osób (o 32,9% więcej niż w 2012 r.). Co czwarty pacjent w tym wieku korzystał z porad ambulatoriów chirurgicznych.

W porównaniu z 2012 r. o 27,7% wzrosła liczba przypadków biegunek wśród dzieci do lat dwóch. W 2018 r. do 25, spadła liczba przypadków gruźlicy (88 w 2012 r.). Niepokojąco wzrosła liczba zachorowań na nowotwory złośliwe. Na 100 tys. osób poniżej 20 lat notowano średnio od 10 do 15 nowych przypadków. W 2017 r. największe ryzyko zachorowania było w przedziale wieku (0–4 lata), a najniższe (5–9 lat); wskaźnik zachorowalności w tych grupach wyniósł odpowiednio 24,2 i 8,1.

In Mazowieckie Voivodship (as in the whole country), in the years 2012–2018, the number of consultations provided to children and youth under 18 years of age was systematically increasing. In 2018, there were 9.5 million consultations (15.1% more than in 2012), of which the vast majority (85.3%) in urban areas. On average, there was three times more consultations per urban resident at this age than per rural resident.

In 2018, emergency medical teams provided 24.1% more health services than in 2012, of which more than half (56.4%) took place at the patient's home. Medical assistance was provided to almost 156.0 thousand persons (by 32.9% more than in 2012) in admission rooms and hospital emergency wards. Every fourth patient at this age was provided with consultations of surgical out-patient clinics.

Compared to 2012, the number of cases of diarrhea among children under two years increased (by 27.7%). In 2018, the number of tuberculosis cases decreased to 25 (88 in 2012). The number of cases of malignant neoplasms increased alarmingly. An average of 10 to 15 new cases was recorded per 100 thousand population under 20 years of age. In 2017, the highest risk of falling ill was in the age range (0–4 years) and the lowest (5–9 years); the incidence rate in these groups was 24.2 and 8.1, respectively.

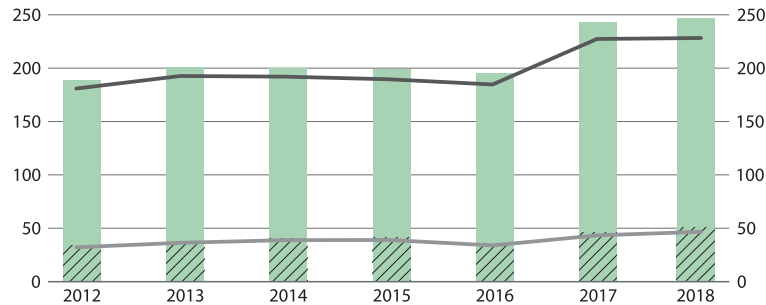
Dzieci i młodzież w wieku 0–18 lat ze stwierdzonymi schorzeniami

Children and youth aged 0–18 with confirmed diseases

W tysiącach (lewa oś)
In thousands (left axis)

ogółem
total

w tym osoby, u których
schorzenie stwierdzono
po raz pierwszy
of which persons whose
disease was confirmed
for the first time

Na 1000 ludności
w wieku 0–18 lat (prawa oś)
Per 1000 population
at age 0–18 (right axis)

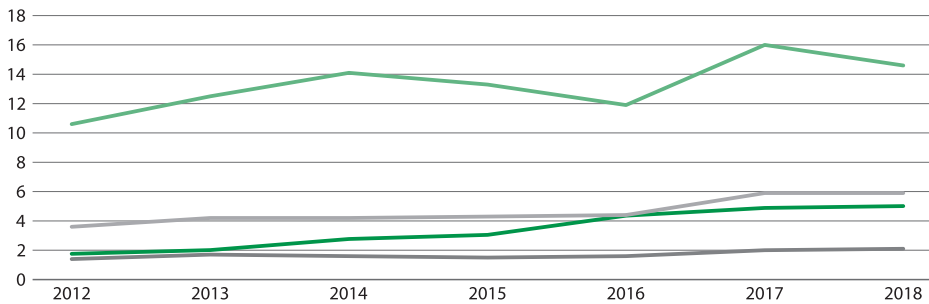
ogółem
total

w tym osoby, u których
schorzenie stwierdzono
po raz pierwszy
of which persons whose
disease was confirmed
for the first time

Wybrane stwierdzone schorzenia u dzieci młodzieży w wieku 0–18 lat

Selected confirmed diseases at children and youth aged 0–18

Na 1000 ludności w wieku 0–18 lat
Per 1000 population aged 0–18

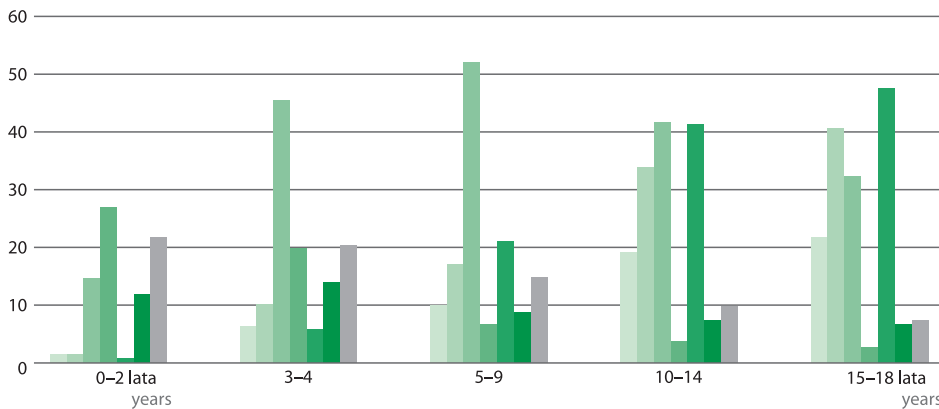
Niedokrwistości
Anemia

Nowotwory
Neoplasms

Choroby tarczycy
Thyroid diseases

Cukrzyca
Diabetes mellitus

W 2018 r. – na 1000 ludności danej grupy wieku
In 2018 – per 1000 population of the given age group

Otyłość
Obesity

Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka
Eye refraction and accommodation disorders

Dychawica oskrzelowa
Asthma

Alergie pokarmowe
Dietary allergies

Zniekształcenia kręgosłupa
Spine deformations

Wady rozwojowe
Malformations

Zaburzenia rozwoju
Grown disorders

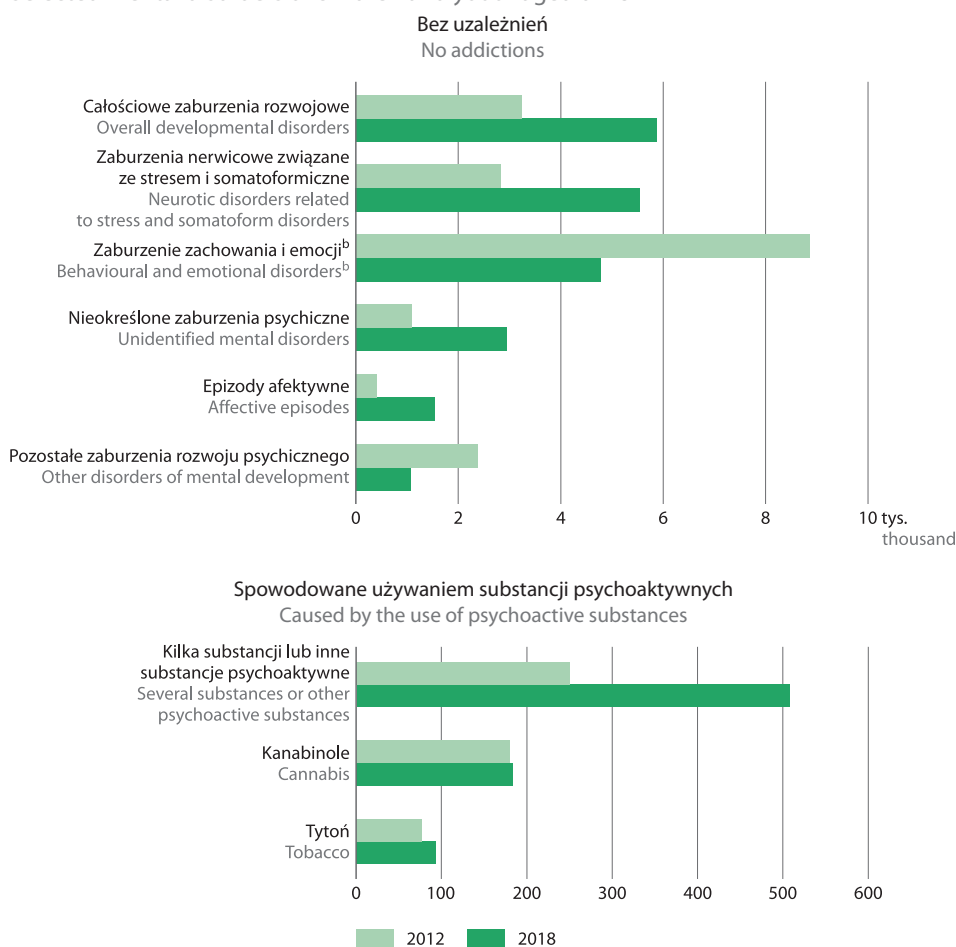
Dzieci i młodzież w wieku 0–18 lat z zaburzeniami psychicznymi^a

Children and youth aged 0–18 with mental disorders^a

	2012	2015	2018
Ogółem Total	23 888	28 635	26 678
W tym stwierdzone po raz pierwszy Of which diagnosed for the first time	7 369	10 637	6 785

Wybrane zaburzenia psychiczne dzieci i młodzieży w wieku 0–18 lat^a

Selected mental disorders of children and youth aged 0–18^a

^a Leczeni w poradniach zdrowia psychicznego, leczenia uzależnień i psychologicznych. ^b Rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym.

Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

^a Patients in out-patient psychiatric clinics. ^b Usually starting in childhood and adolescence.

Source: data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw.

Na koniec 2018 r. pod opieką lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnych) pozostawało 925,8 tys. dzieci i młodzieży, w tym 246,5 tys. miało stwierdzone schorzenia. Najczęściej występującym schorzeniem wśród osób do 18 roku życia była dychawica oskrzelowa. W 2018 r. na 1000 ludności w tym wieku stwierdzono je u 39 osób, a w 2012 r. – u 24. Zaobserwowano także zauważalny wzrost liczby dzieci i młodzieży, u których stwierdzono niedokrwistość, choroby nowotworowe, choroby tarczycy czy cukrzycę. Analizując dane według wieku dzieci można stwierdzić, że dla poszczególnych grup wieku charakterystyczne są różne schorzenia. W 2018 r. wśród dzieci do 2 lat najczęściej stwierdzono alergię pokarmową, w grupie wieku 3–9 lat najczęściej było przypadków dychawicy oskrzelowej, natomiast wśród dzieci starszych (15–18 lat) – zniekształceń kręgosłupa.

Równie istotna, jak fizyczna, jest kondycja psychiczna człowieka. W 2018 r. w województwie mazowieckim 26,7 tys. dzieci i młodzieży w wieku 0–18 lat leczyło się w poradniach zdrowia psychicznego i psychologicznych tj. o 2,8 tys. więcej niż w 2012 r. Liczba leczonych po raz pierwszy zmniejszyła się z 7,4 tys. w 2012 r. do 6,8 tys. Wśród leczonych dolegliwości dominują całościowe zaburzenia rozwojowe.

At the end of 2018, 925.8 thousand children and youth were under the care of primary health care (family) doctors, including 246.5 thousand had confirmed diseases. Asthma was the most common disease among persons up to 18 years of age. In 2018, it was diagnosed in 39 persons per 1000 population of this age, and in 2012 – in 24. There was also a noticeable increase in the number of children and youth with anemia, neoplasms, thyroid disease or diabetes. Analyzing data by age of children, it can be stated that different diseases are characteristic for particular age groups. In 2018, dietary allergies were the most common among children up to 2 years old, asthma was the most common in the 3–9 age group, while among older children (15–18 years) – spine deformations.

The mental condition of a human is as important as physical. In 2018, there were 26.7 thousand children and youth aged 0–18 years in Mazovian Voivodship treated in psychiatric out-patient clinics, i.e. by 2.8 thousand more than in 2012. The number of patients treated for the first time decreased from 7.4 thousand in 2012 to 6.8 thousand. Overall developmental disorders predominate among the ailments treated.

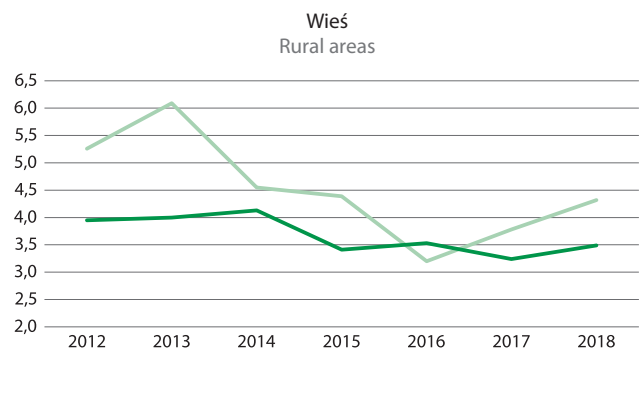
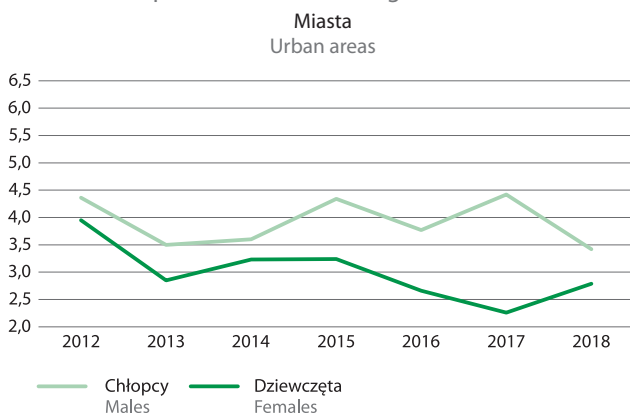
Umieralność niemowląt

Infant mortality

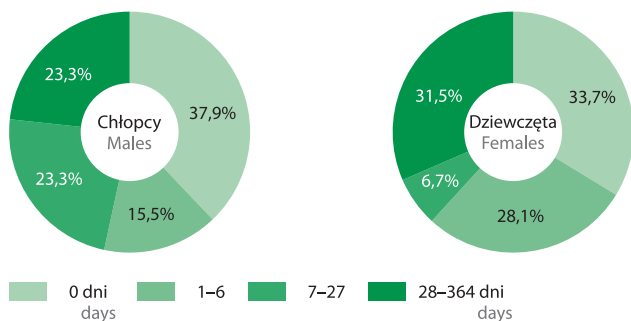
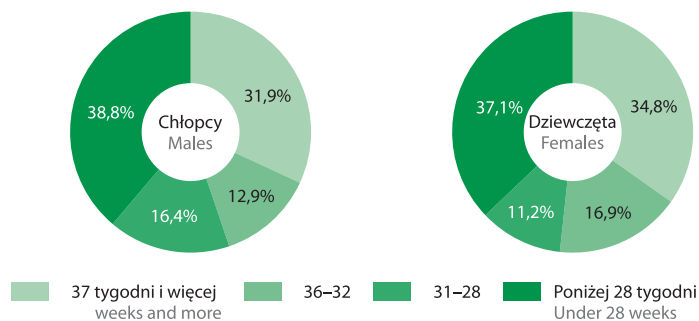
	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	2012	2015	2018	2012	2015	2018	2012	2015	2018
Zgony dzieci poniżej 1 roku życia Deaths of children under 1 year old	248	221	205	153	143	124	95	78	81
na 1000 urodzeń żywych per 1000 live births	4,33	3,85	3,39	4,16	3,81	3,11	4,63	3,91	3,92
W % zgony chłopców In % of male deaths	55,6	58,4	56,6	53,6	58,7	56,5	58,9	57,7	56,8

Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych danej płci

Infant deaths per 1000 live births of given sex

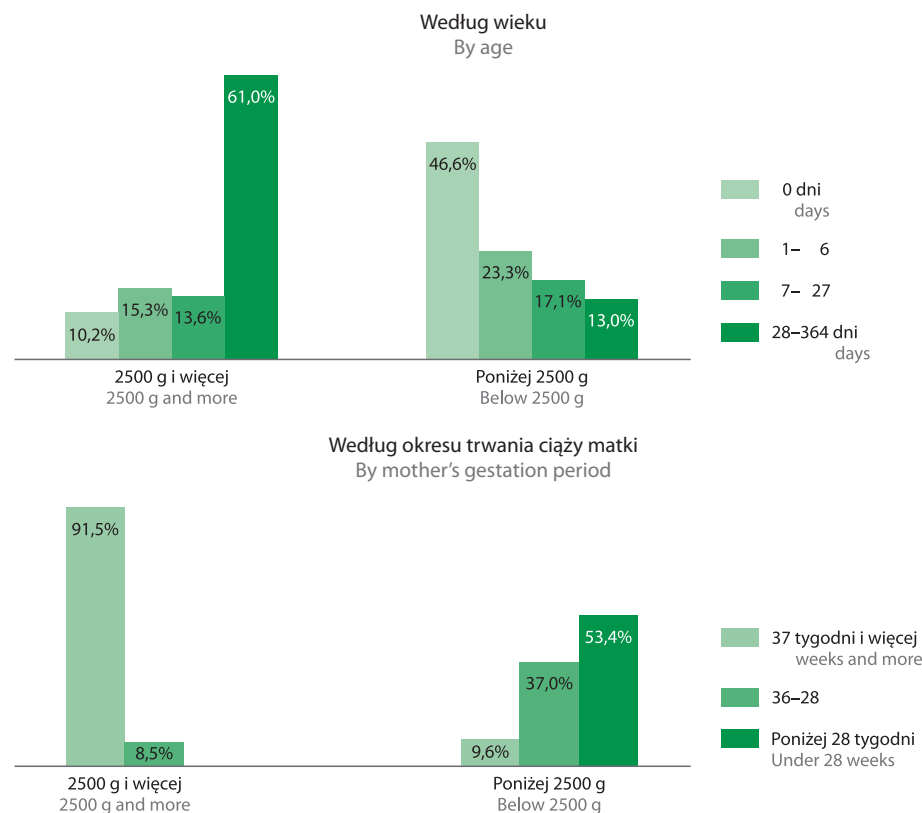
Zgony niemowląt w 2018 r.

Infant deaths in 2018

Według płci i wieku
By sex and ageWedług płci i okresu trwania ciąży matki
By sex and mother's gestation period

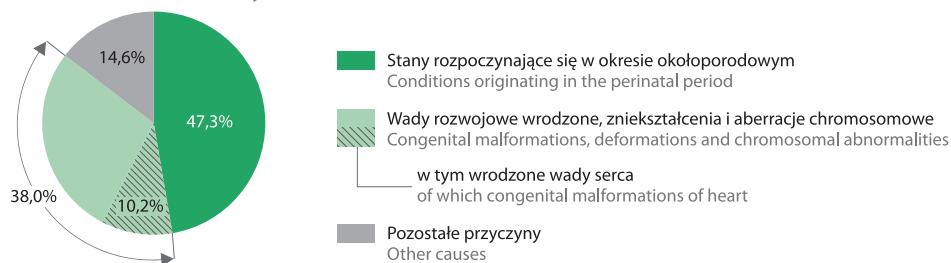
Zgony niemowląt w 2018 r. według wagi noworodka przy urodzeniu

Infant deaths in 2018 by weight of new born infant

Zgony niemowląt w 2018 r. według przyczyn

Infant deaths in 2018 by causes

Umieralność niemowląt w województwie mazowieckim wykazuje trend spadkowy, ponadto od wielu lat utrzymuje się na poziomie niższym niż średnio w kraju. W 2018 r. współczynnik zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniósł 3,4‰ wobec 4,3‰ w 2012 r. i w odniesieniu do poziomu umieralności w kraju był niższy odpowiednio o 0,4 i o 0,3 p. prom.

W województwie mazowieckim w 2018 r. zarejestrowano 205 zgonów dzieci w wieku poniżej 1 roku życia. Spośród nich ponad 70% zmarło przed ukończeniem pierwszego miesiąca życia, przy czym ponad 60% – w okresie pierwszego tygodnia życia. Zgony niemowląt urodzonych przedwcześnie (przed ukończeniem 37 tygodnia ciąży) stanowiły 2/3 ogółu. Blisko 3/4 zmarłych dzieci miało niską masę urodzeniową (poniżej 2500 g). Częściej umierają chłopcy niż dziewczęta – w 2018 r. na 1000 urodzeń żywych danej płci wskaźnik wyniósł odpowiednio 3,7‰ wobec 3,0‰.

Najczęstszą przyczyną zgonów niemowląt (w 2018 r. 47,3%) są choroby i stany okresu okołoporodowego, czyli powstające w trakcie trwania ciąży matki i w okresie pierwszych 6 dni życia dziecka, a kolejną – wady rozwojowe wrodzone (ponad 1/3 zgonów). Pozostałe zgony są wynikiem chorób nabytych w okresie niemowlęcym lub urazów.

Infant mortality in Mazowieckie Voivodship is showing a downward trend, moreover it has been lower than the national average for many years. In 2018, the infant death rate per 1000 live births was 3.4‰ compared to 4.3‰ in 2012 and in relation to the mortality rate in the country it was lower by 0.4 and 0.3 promile point, respectively.

In 2018, 205 deaths of children under the age of 1 were registered in Mazowieckie Voivodship. Of these, over 70% died before the end of the first month of life, with over 60% within the first week of life. Deaths of premature infants (before 37 weeks of gestation) accounted for 2/3 of the total. Nearly three-quarters of children who died had a low birth weight (less than 2500 g). Male infants die more often than female infants – in 2018, per every 1000 live births of a given sex, the indicator was 3.7‰ compared to 3.0‰, respectively.

The most common cause of infant deaths (47.3% in 2018) are diseases and conditions of the perinatal period, i.e. arising during the pregnancy of the mother and during the first 6 days of the child's life, and the next – congenital malformations (over 1/3 of deaths). Other deaths are the result of diseases acquired in infancy or injuries.

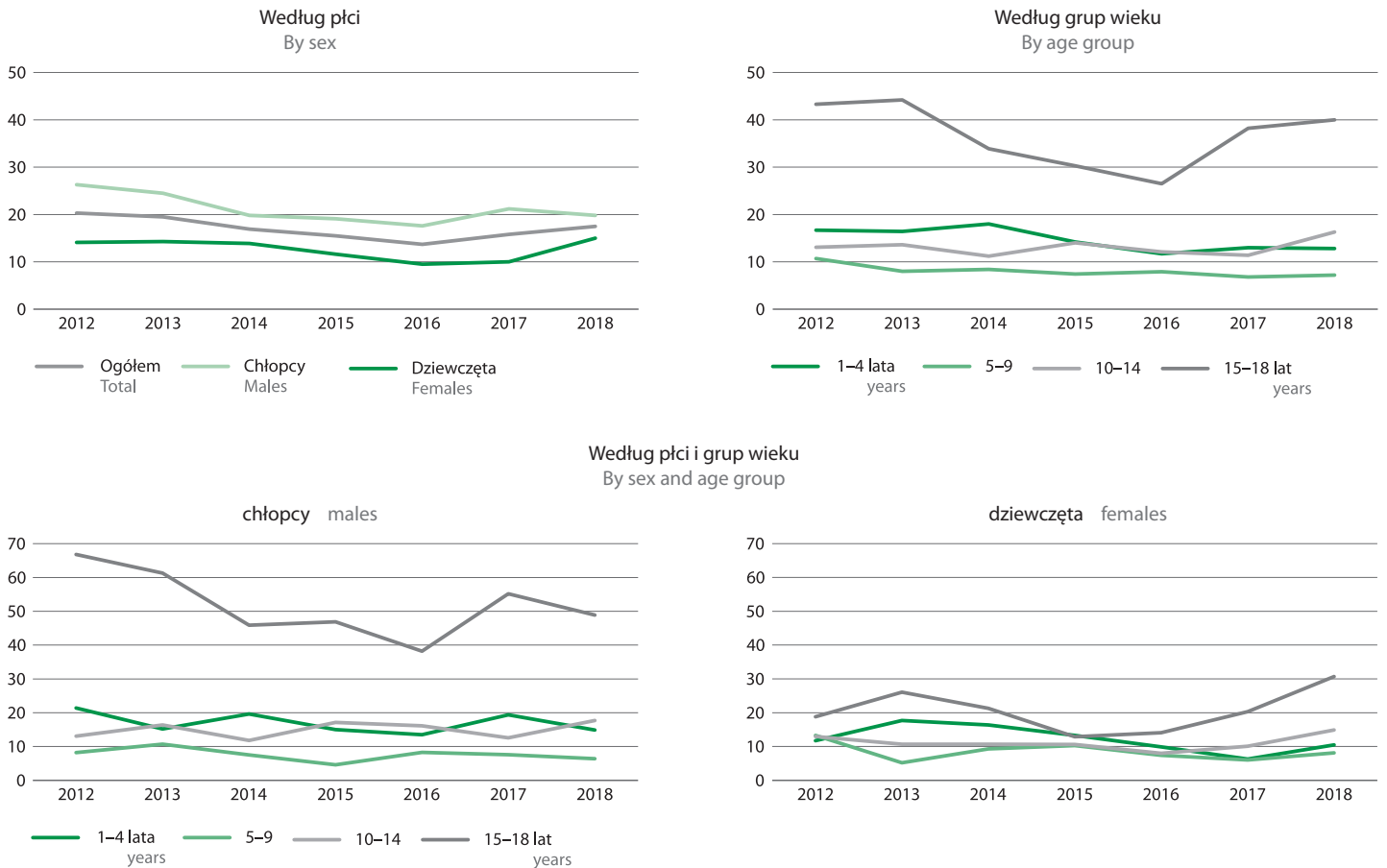
Umieralność dzieci i młodzieży

Mortality of children and youth

	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	2012	2015	2018	2012	2015	2018	2012	2015	2018
Zgony dzieci i młodzieży w wieku 1–18 lat Deaths of children and youth aged 1–18	201	153	177	98	87	95	103	66	82
na 100 tys. ludności tej grupy wieku per 100 thousand population of this age group	20,3	15,5	17,5	16,9	14,6	15,2	25,2	16,8	21,2
W % zgony chłopców In % of male deaths	66,2	63,4	58,2	60,2	57,5	57,9	71,8	71,2	58,5

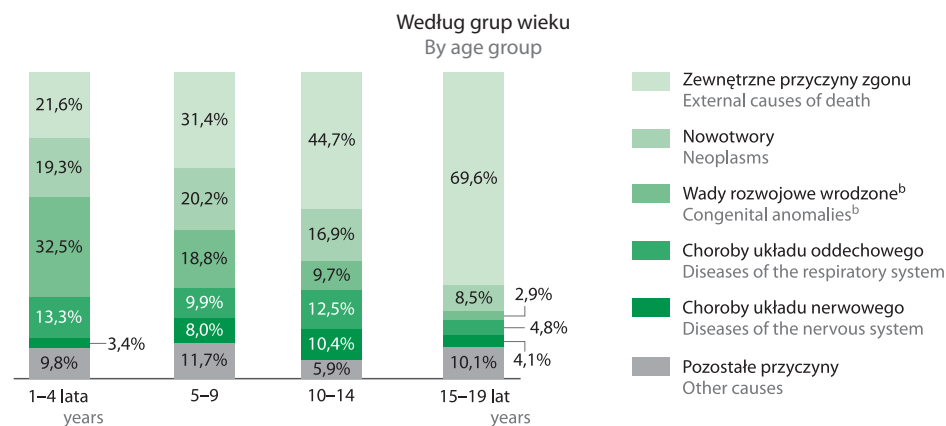
Zgony dzieci i młodzieży w wieku 1–18 lat na 100 tys. ludności danej płci i grupy wieku

Deaths of children and youth aged 1–18 per 100 thousand population of given sex and age group

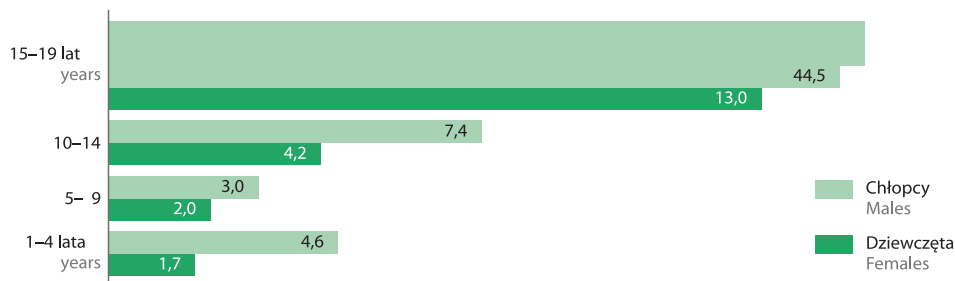
Zgony dzieci i młodzieży w wieku 1–19 lat według przyczyn w latach 2012–2018^a

Deaths of children and youth aged 1–19 by causes in 2012–2018^a

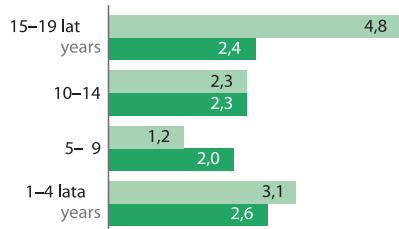

Na 100 tys. ludności danej płci i grupy wieku
Per 100 thousand population of given sex and age group

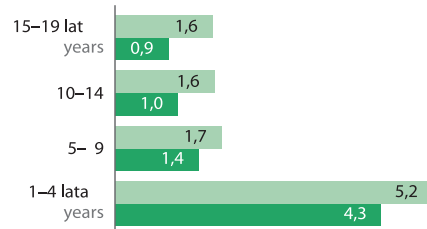
zewnętrzne przyczyny zgonu
external causes of death

nowotwory
neoplasms

wady rozwojowe wrodzone^b
congenital anomalies^b

a Średnia wartość z danego okresu. b Pełna nazwa: wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe.

a Average value from a given period. b Full name: congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities.

W latach 2012–2018 w województwie mazowieckim zmarło 1185 dzieci i młodzieży w wieku 1–18 lat, z czego większość (64%) stanowiły zgony chłopców. Przeciętnie na 100 tys. ludności tej grupy wieku zmarło 17 osób. Najniższą umieralność obserwuje się w grupie 5–9-latków (8 zgonów na 100 tys. osób w tym wieku), a najwyższą w grupie 15–18-latków (37 zgonów). Umieralność wśród chłopców jest wyższa niż wśród dziewcząt – w omawianym okresie przeciętny współczynnik zgonów chłopców wyniósł 21, a dziewcząt 13. Ponadto wyższe natężenie zgonów dzieci występuje na wsi niż w miastach – zależność ta dotyczy przede wszystkim nastolatków.

Istnieją trzy najczęstsze przyczyny zgonów dzieci (1–19 lat). Najliczniejsze są zgony wynikające z zewnętrznych przyczyn, tj. spowodowane wypadkami, urazami lub zatruciami – 756 w latach 2012–2018. Mniej liczne, ale również znaczące są zgony związane z chorobami nowotworowymi (189) i wadami rozwojowymi wrodzonymi (157).

W statystyce zgonów zwraca uwagę rosnący z wiekiem udział zgonów spowodowanych przyczynami zewnętrznymi. W latach 2012–2018 w grupie wieku 1–4 lata zgony w wyniku urazów stanowiły przeciętnie 22% wszystkich przyczyn, wobec 70% w grupie 15–19 lat.

In the years 2012–2018, 1185 children and youth aged 1–18 died in Mazowieckie Voivodship, of which the majority (64%) were deaths of males. On average 17 persons died per 100 thousand population in this age group. The lowest mortality is observed in the group of 5–9-year-olds (8 deaths per 100 thousand persons at this age), and the highest in the group of 15–18-year-olds (37 deaths). The mortality rate among males is higher than among females – in the discussed period the average death rate for males was 21, and for females 13. In addition, the higher death rate of children occurs in rural areas than in urban areas – this relationship applies mainly to teenagers.

There are three common causes of deaths of children (1–19 years). The most numerous are deaths resulting from external causes, i.e. caused by accidents, injuries or poisoning – 756 in the years 2012–2018. Less numerous, but also significant are deaths associated with neoplasms (189) and congenital malformations (157).

In death statistics, the increase in the share of deaths due to external causes is noteworthy. In the years 2012–2018 in the age group of 1–4 years, deaths as a result of injuries constituted on average 22% of all causes, compared to 70% in the group of 15–19 years.

Nauka i rozrywka
Education and entertainment

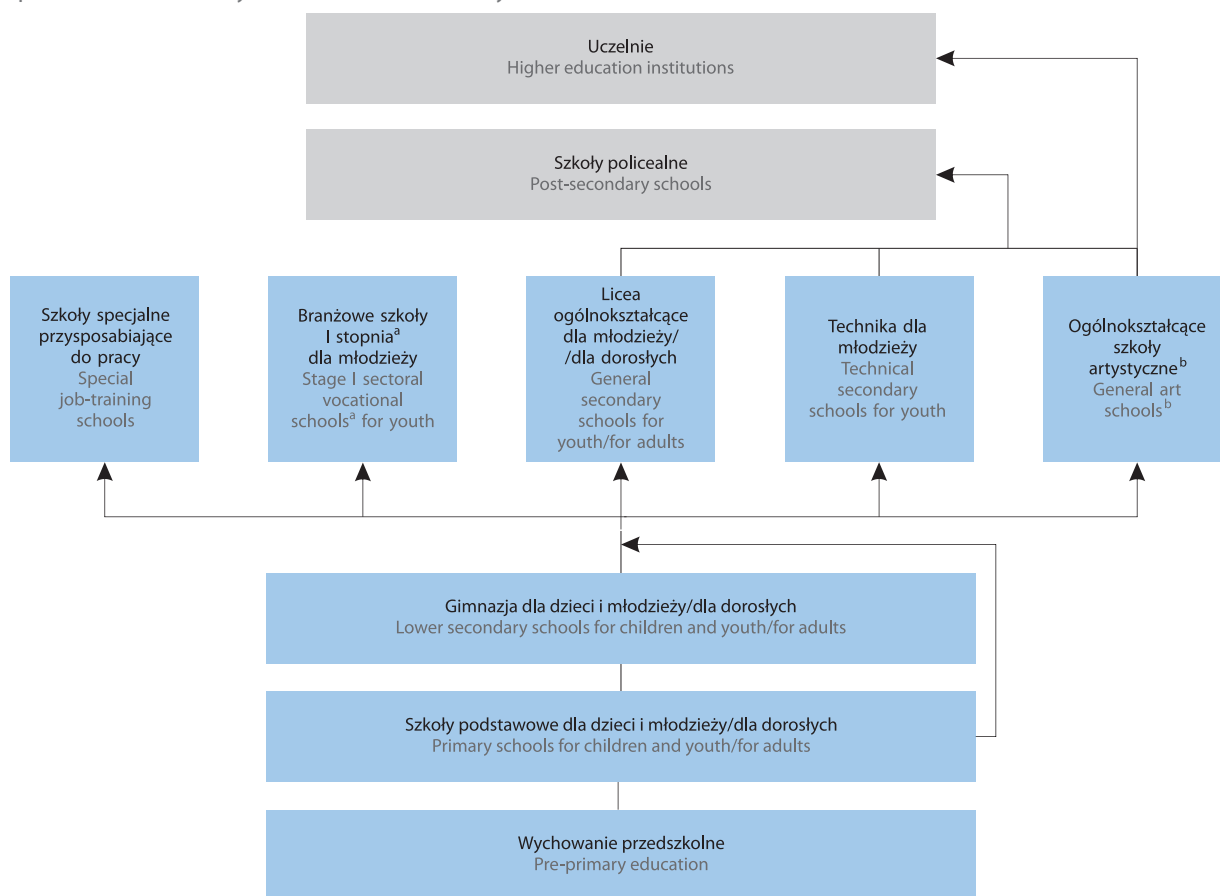
Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W roku szkolnym 2018/19 w szkołach podstawowych kształcił się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy VIII, co skutkowało brakiem absolwentów z lat szkolnych 2016/17 i 2017/18. Nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów. Oddziały na poziomie klasy III funkcjonowały w wygaszanych gimnazjach lub jako oddziały gimnazjalne w innych typach szkół. W szkołach branżowych I stopnia w roku szkolnym 2018/19 pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

The reform of the education system began on 1st September 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out. In the 2018/19 school year the first cohort of pupils following the eighth grade curriculum attended primary schools, which resulted in the lack of graduates from the 2016/17 and 2017/18 school years. There was no recruitment to grade 1 of lower secondary schools. Grade 3 sections operated in the phased-out lower secondary schools or as lower secondary school sections in other types of schools. The remaining students enrolled in basic vocational school sections pursued their education in stage I sectoral vocational schools in the 2018/19 school year.

Ścieżka edukacyjna dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2018/19

Education path of children and youth in 2018/19 school year

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe.

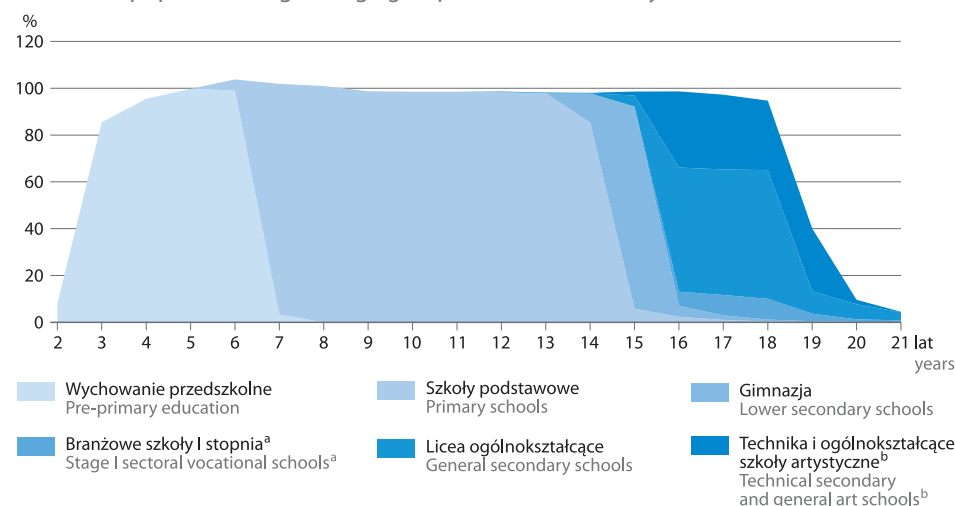
Źródło: na str. 48–55, 58–61 i 64–65 dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification.

Source: on page 48–55, 58–61 and 64–65 data of the Ministry of National Education.

Udział dzieci i młodzieży w placówkach wychowania przedszkolnego i szkołach w ogólnej liczbie ludności danej grupy wieku w roku szkolnym 2018/19

Share of children and youth in pre-primary education facilities and schools in the total number of population of given age group in 2018/19 school year

^a Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.
^b Dające uprawnienia zawodowe.

^a Including special job-training schools and basic vocational school sections. ^b Leading to professional certification.

Współczynniki skolaryzacji w roku szkolnym 2018/19

Enrolment rate in 2018/19 school year

	Grupy wieku Age groups	Ogółem Total		Chłopcy Males		Dziewczęta Females	
		brutto gross	netto net	brutto gross	netto net	brutto gross	netto net
Wychowanie przedszkolne Pre-primary education	6	.	99,0	.	99,9	.	98,0
Szkoły podstawowe Primary schools	7–14	99,0	97,3	99,4	97,6	98,5	97,0
Gimnazja Lower secondary schools	15	107,4	86,1	106,7	85,6	108,2	86,6
Szkoły branżowe I stopnia ^a Stage I sectoral vocational schools ^a	16–18	10,0	7,9	13,6	10,9	6,2	4,7
Licea ogólnokształcące General secondary schools	16–18	68,4	53,9	57,7	41,9	79,6	66,5
Technika i ogólnokształcące szkoły artystyczne ^b Technical secondary and general art schools ^b	16–18	41,9	31,3	51,4	38,7	31,9	23,6

^a Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.
^b Dające uprawnienia zawodowe.

^a Including special job-training schools and basic vocational school sections. ^b Leading to professional certification.

Miejscom wychowania i kształcenia młodego człowieka – oprócz rodziny – są placówki działające w ramach systemu oświaty, realizujące prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju. Polski system oświaty i wychowania obejmuje dzieci i młodzież w wieku od 3 do 21 lat. Dolna granica to początek wieku przedszkolnego, górna – to teoretyczny wiek ukończenia edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym lub ponadpodstawowym, przy czym nauka w szkole jest obowiązkowa do ukończenia 18 roku życia.

W roku szkolnym 2018/19 we wszystkich typach szkół: podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych (nie licząc szkół policealnych) kształciło się 676,0 tys. dzieci i młodzieży, co stanowiło 12,5% ludności województwa (w kraju 11,8%). W stosunku do roku szkolnego 2012/13 liczba uczniów zwiększyła się o 5,2%.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r., liczba dzieci w nominalnym wieku ośmioletniej szkoły podstawowej (tj. 7–14 lat) wyniosła 368,1 tys., natomiast liczba dzieci w wieku gimnazjalnym (15 lat) – 49,3 tys. Ponadto liczba młodzieży w wieku 16–18 lat, tj. w wieku typowym dla kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych, wyniosła 150,0 tys. osób.

Upbringing and education of young people take place – apart from family – in establishments operating within educational system, implementing children's and youth's rights to upbringing and care, appropriate to the age and development achieved. Polish educational system covers children and youth aged 3 to 21. The lower limit is the beginning of nursery school age, the upper one is the theoretical age for completing upper secondary education, whereas school education is compulsory until 18 years of age.

In the school year 2018/19, in all types of schools: primary, lower secondary and upper secondary and post-primary (excluding post-secondary schools) studied 676.0 thousand children and youth, constituting 12.5% of the population of the voivodship (in the country 11.8%). Compared to the school year 2012/13, the number of pupils and students increased by 5.2%.

On the basis of demographic data as of 31st December 2018, the number of children at the nominal age of eight-year primary school (i.e. 7–14 years) amounted to 368.1 thousand, whereas the number of children of lower secondary school age (15 years) – 49.3 thousand. Moreover, the number of youth aged 16–18, i.e. the typical age for upper secondary and post-primary education, amounted to 150.0 thousand persons.

Wychowanie przedszkolne

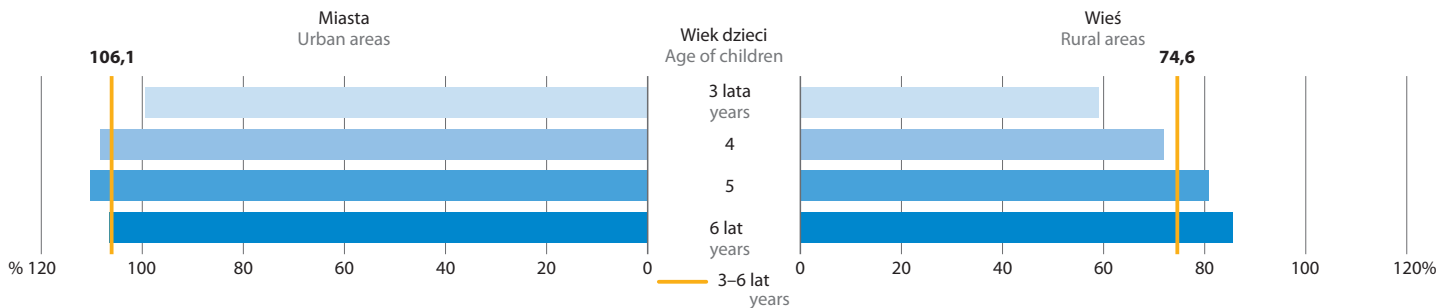
Pre-primary education

	2012/13	2015/16	2018/19
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego Children in pre-primary education	187 242	182 219	225 865
w tym w wieku 3–6 lat of which aged 3–6	181 727	.	219 076
w % dzieci danej grupy wieku in % of children of given age group	75,9	.	94,9
W przedszkolach ^a In nursery schools ^a	140 879	148 967	182 955
W oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych In pre-primary sections in primary schools	46 363	33 252	42 910

a łącznie z zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi.
a Including and pre-primary education groups and pre-primary points.

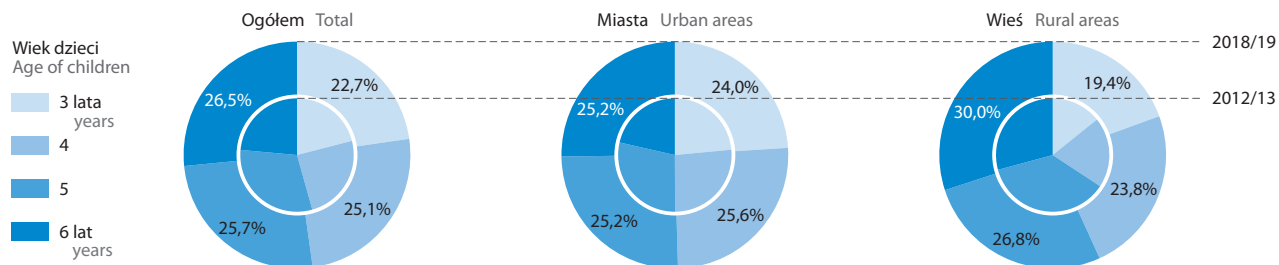
Udział dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego w ogólnej liczbie dzieci w wieku przedszkolnym według siedziby placówki w roku szkolnym 2018/19

Share of children attending pre-primary education establishments in the total of children in nursery age by place of establishment in 2018/19 school year

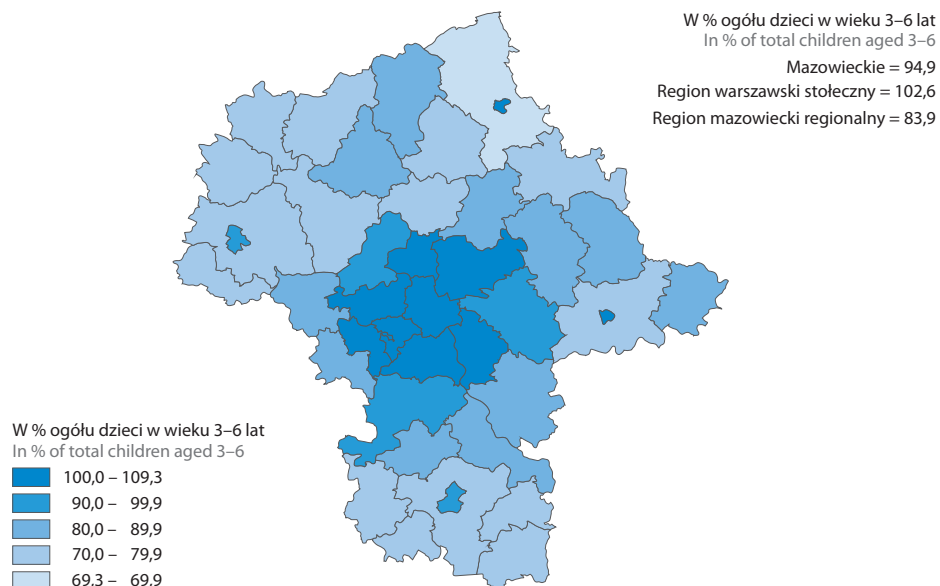
Struktura dzieci w wieku 3–6 lat uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego

Structure of children aged 3–6 attending pre-primary education establishments

Dzieci w wieku 3–6 lat uczęszczające do placówek wychowania przedszkolnego

Children aged 3–6 attending pre-primary education establishments

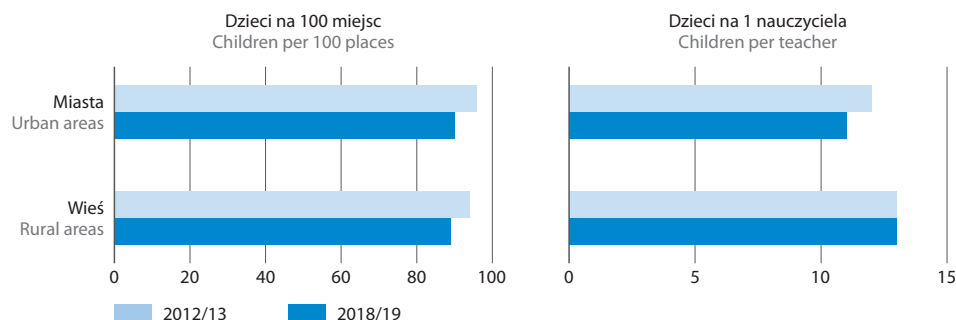

W województwie mazowieckim w roku szkolnym 2018/19 dzieci mogły uczęszczać do 2050 przedszkoli, 1295 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, 4 zespołów wychowania przedszkolnego i 316 punktów przedszkolnych. Większość przedszkoli zlokalizowana była w miastach – 73,9%, natomiast większość oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na wsi – 65,0%. Wychowaniem przedszkolnym objętych było 225,9 tys. dzieci, tj. o 38,6 tys. więcej niż w roku 2012/13. We wszystkich placówkach wychowania przedszkolnego było 7745 dzieci niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego; dzieci te stanowiły 3,4% ogółu.

Zwiększył się odsetek dzieci w grupie wiekowej 3–6 lat uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego. O ile w roku szkolnym 2012/13 było to 72,3%, to w roku 2018/19 – 94,9% (w kraju wzrost z 68,0% do 89,5%). W miastach odsetek ten wyniósł 106,1%, a na wsi 74,6%. W układzie powiatów odsetek dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego zawierał się w przedziale od 69,3% w ostrołęckim do 109,3% w piaseczyńskim. Należy dodać, że większy od 100% odsetek dzieci w placówkach przedszkolnych w danym powiecie wynika z faktu, że część dzieci dowożona jest przez rodziców zamieszkałych w innych powiatach.

Wybrane wskaźniki charakteryzujące warunki wychowania i opieki w przedszkolach

Selected indices concerning conditions of care in nursery schools

In the 2018/19 school year, in Mazowieckie Voivodship, children could attend 2050 nursery schools, 1295 pre-primary sections in primary schools, 4 pre-primary education groups and 316 pre-primary points. Majority of pre-primary schools are located in urban areas – 73.9%, but majority of pre-primary sections in primary schools in rural areas – 65.0%. There were 225.9 thousand children in pre-primary education, i.e. by 38.6 thousands more than in the 2012/13 school year. In all establishments of pre-primary education there were 7745 disabled children with special educational needs certificate; these children amounted to 3.4% of the total.

The percentage of children in the 3-6 age group attending pre-primary education increased. While it was 72.3% in the 2012/13 school year, it was 94.9% in 2018/19 (an increase from 68.0% to 89.5% in the country). In urban areas this percentage was 106.1%, and in rural areas 74.6%. In the powiat system, the percentage of children attending pre-primary education establishments ranged from 69.3% in ostrołęcki to 109.3% in piaseczyński. It should be added that a greater than 100% percentage of children in pre-primary establishments in a given powiat results from the fact that some children are transported by parents resident in other powiaty.

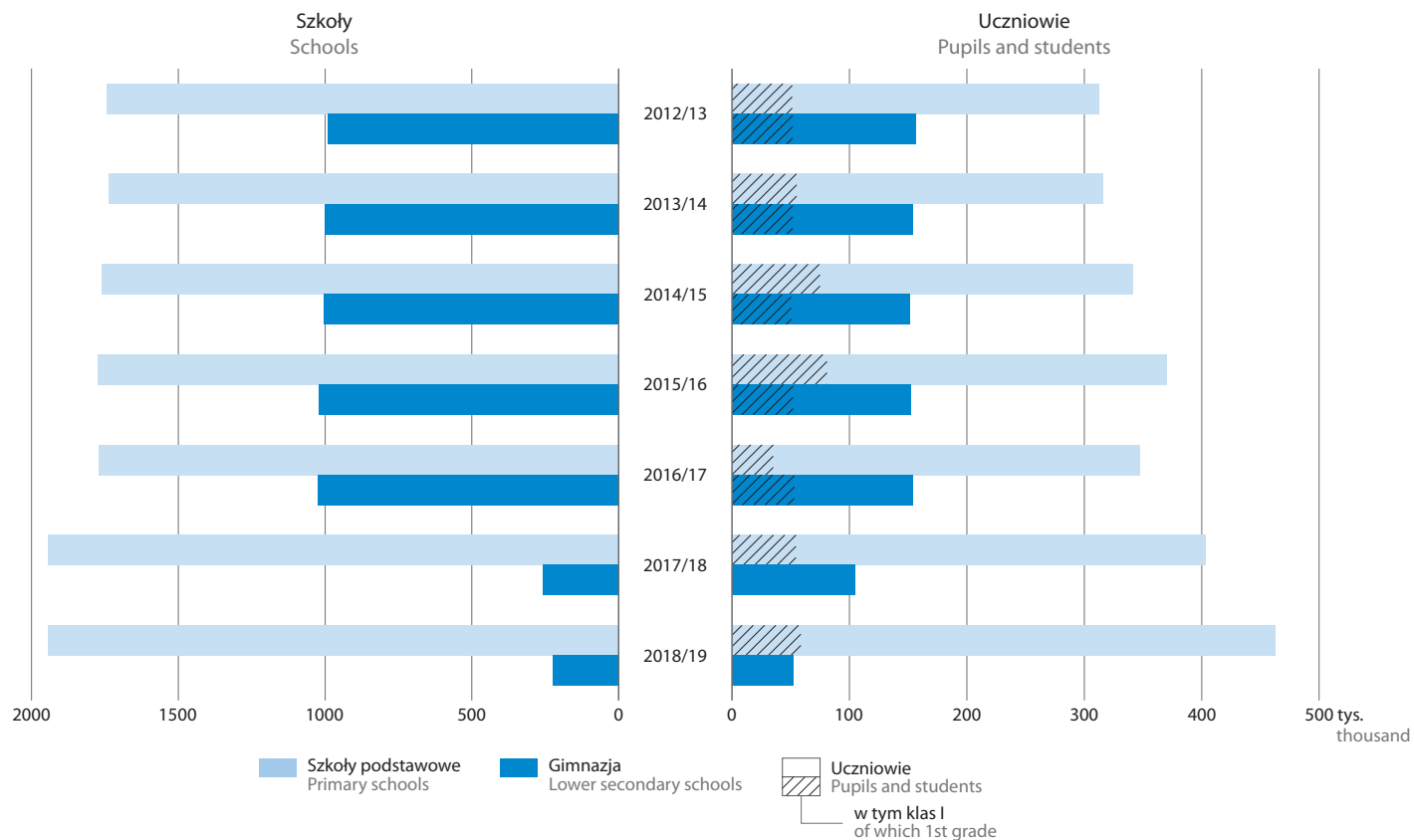
Szkoły podstawowe i gimnazja

Primary and lower secondary schools

		2012/13	2015/16	2018/19
Uczniowie w szkołach Pupils and students in schools	podstawowych primary	312 102	369 931	462 886
	gimnazjach lower secondary	156 187	152 379	52 502

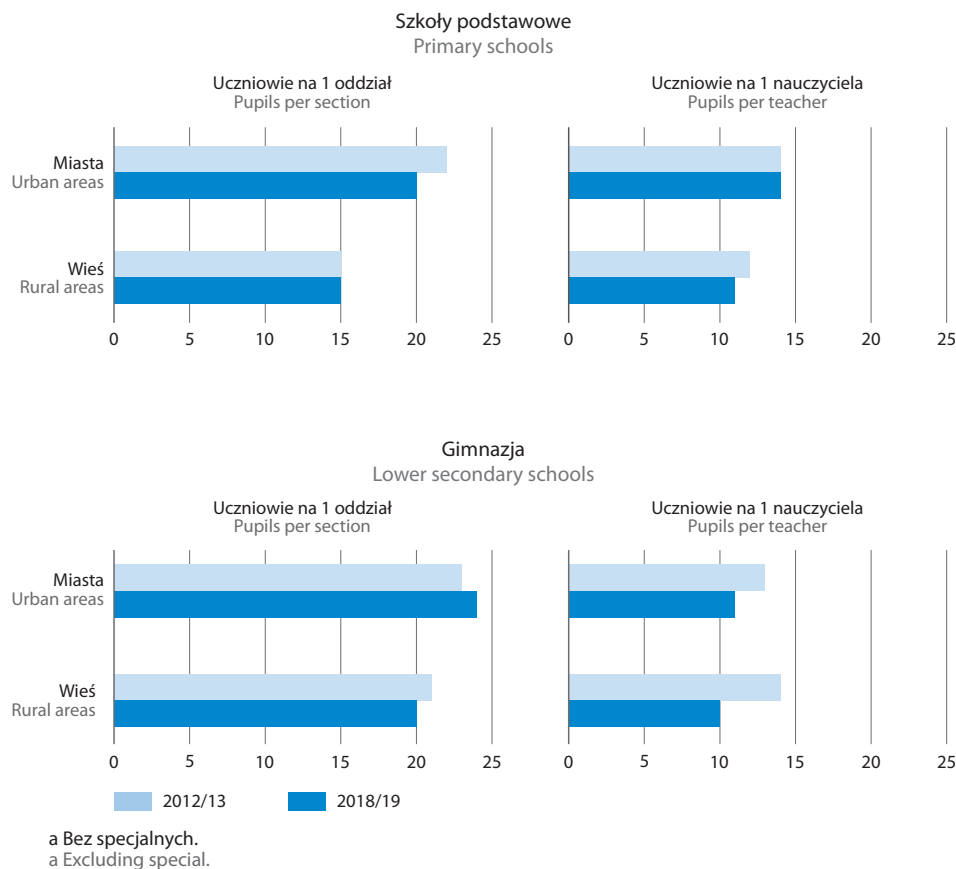
Szkoły i uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów

Schools and pupils in primary and lower secondary schools

Wybrane wskaźniki charakteryzujące warunki nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjach^a

Selected indices concerning teaching conditions in primary and lower secondary schools^a

W roku szkolnym 2018/19 działały 1942 szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży, tj. o 3 mniej niż w poprzednim roku szkolnym (w Polsce 14467 szkół, o 1 mniej). W szkołach tych uczyło się 462,9 tys. uczniów (o 14,8% więcej w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym). W kraju liczba uczniów zwiększyła się o 14,4%.

W wyniku reformy systemu edukacji liczba gimnazjów dla dzieci i młodzieży w województwie mazowieckim w ciągu roku zmniejszyła się o 32 placówki i wyniosła 225 (w Polsce 1640 szkół, mniej o 221). W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klas pierwszych gimnazjów, a uczniowie kształcili się w wygaszanych placówkach lub w oddziałach gimnazjalnych prowadzonych w innych typach szkół – łącznie 52,5 tys. osób.

W roku szkolnym 2018/19 średnia wielkość oddziału szkolnego (bez szkół specjalnych) w szkole podstawowej wyniosła 18 uczniów, a w gimnazjach – 22, natomiast na jednego nauczyciela przypadało przeciętnie 13 uczniów w szkołach podstawowych i 11 w gimnazjach. W szkołach wiejskich wskaźniki te były niższe niż w szkołach zlokalizowanych w miastach.

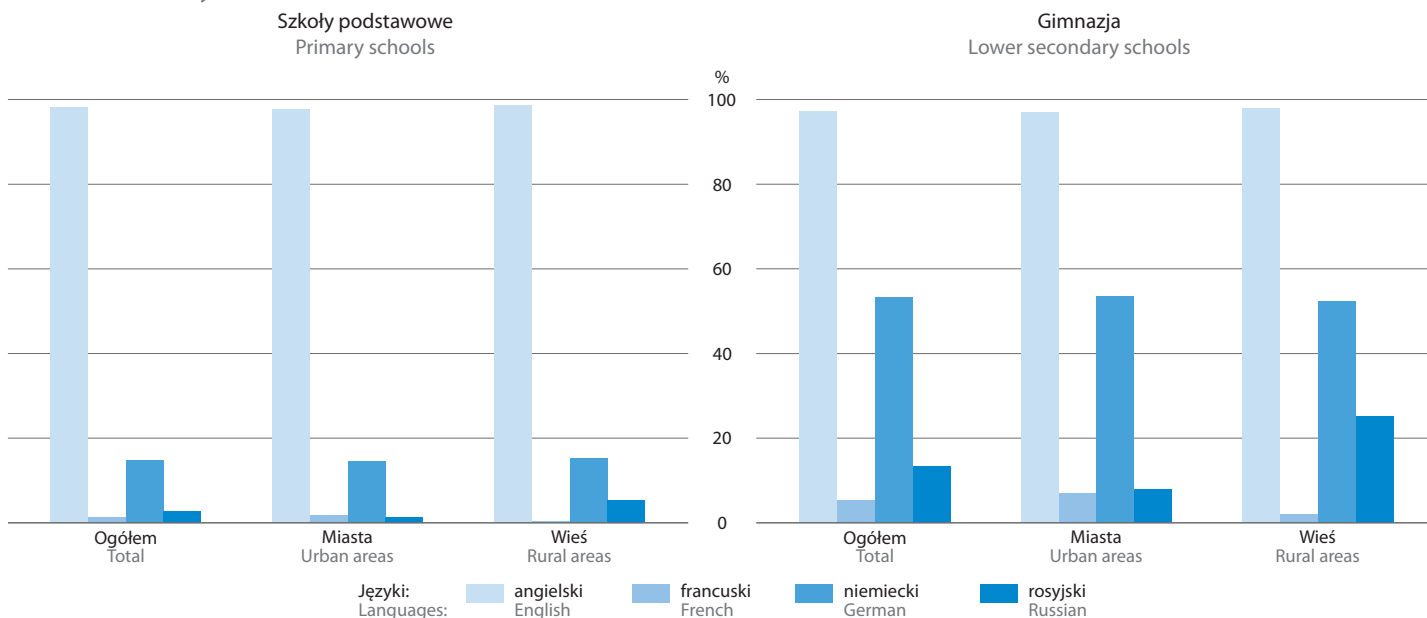
In the school year 2018/19, there were 1942 primary schools for children and youth, i.e. 3 fewer than in the previous school year (14467 schools in Poland, 1 fewer). 462.9 thousand students studied at these schools (14.8% more compared to the previous school year). In the country, the number of students increased by 14.4%.

As a result of the reform of the education system, the number of lower secondary schools for children and youth in Mazowieckie Voivodship during the year decreased by 32 establishments and amounted to 225 (in Poland 1640 schools, fewer by 221). In the school year 2018/19, there were no recruitment for the first grades of lower secondary schools, and students were educated in extinct institutions or lower secondary school departments run in other types of schools – a total of 52.5 thousand persons.

In the 2018/19 school year, the average size of a school section (excluding special schools) in primary school was 18 students, and in lower secondary schools – 22, while per each teacher there were on average 13 students in primary schools and 11 in lower secondary schools. In rural schools, these rates were lower than in schools located in urban areas.

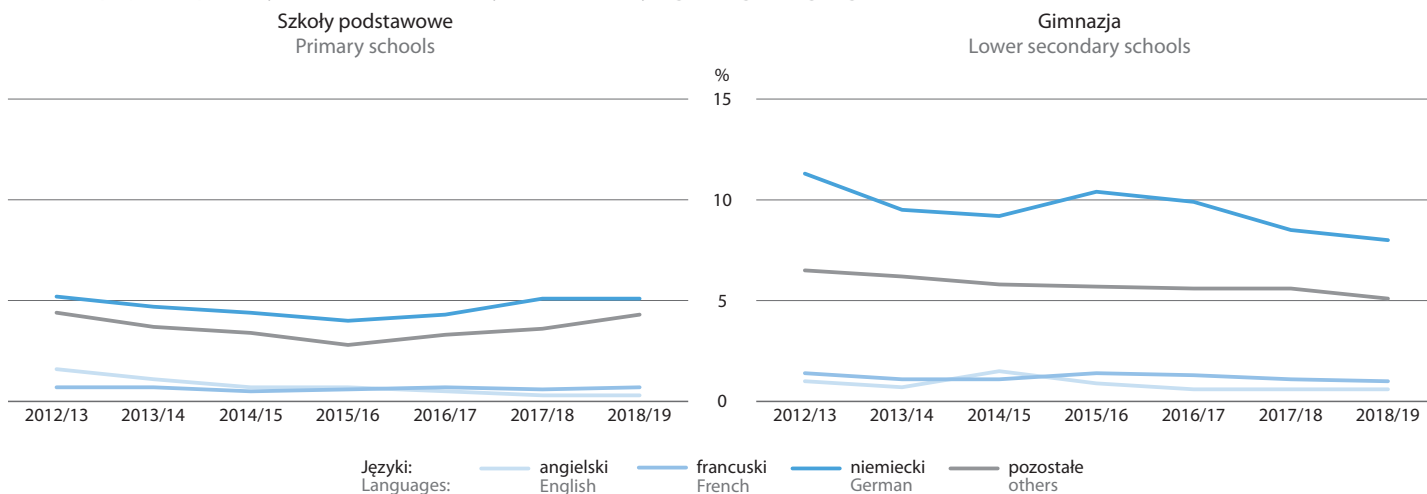
Odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjów uczących się wybranych języków obcych w ramach zajęć obowiązkowych w roku szkolnym 2018/19

Percentage of pupils of primary and lower secondary schools studying selected foreign languages within obligatory classes in 2018/19 school year

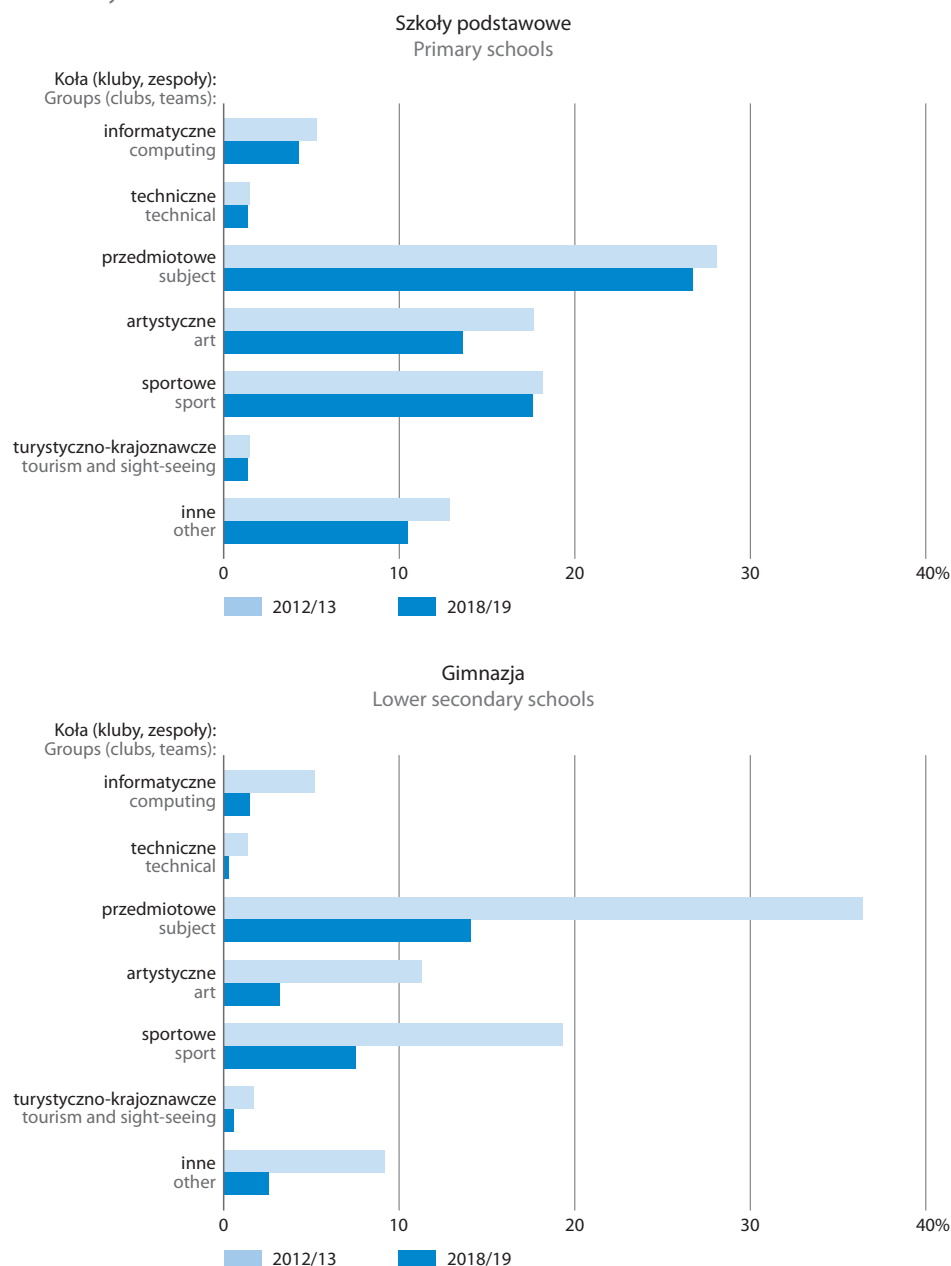
Odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjów uczących się języków obcych w ramach zajęć dodatkowych

Share of pupils of primary and lower secondary schools studying foreign languages within additional classes

Odsetek uczniów biorących udział w zajęciach rozwijających zainteresowania i uzdolnienia w szkołach podstawowych i gimnazjach

Share of pupils participating in activities developing their interests in primary and lower secondary schools

Ważnym elementem edukacji, który powinien być obecny od wczesnych lat kształcenia, jest nauka języków obcych. Nauczanie języka obcego w szkole może być prowadzone w ramach zajęć obowiązkowych lub dodatkowych. Począwszy od roku szkolnego 2009/10 nauka języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego rozpoczyna się już w I klasie szkoły podstawowej. W gimnazjach i w szkołach podstawowych od klasy VII (od roku szkolnego 2017/18) edukacja w tym zakresie obejmuje obowiązek nauki dwóch języków obcych. Oferta szkół ma wpływ na odsetek uczących się poszczególnych języków obcych, stąd najbardziej powszechnym językiem nauczonym w ramach zajęć obowiązkowych jest angielski. W szkołach podstawowych uczyło się go ponad 98% uczniów, a w gimnazjach ponad 97%. W ramach zajęć dodatkowych największą popularnością cieszyło się nauczanie języka niemieckiego.

Po wypełnieniu obowiązków szkolnych dzieci i młodzież mogą pożytecznie spędzać czas wolny uczestnicząc w zajęciach rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, które organizowane są przez szkołę. W roku szkolnym 2018/19 we wszystkich formach zajęć uczestniczyło 257,5 tys. uczniów szkół podstawowych i 45,3 tys. uczniów gimnazjów. Od lat największym zainteresowaniem cieszą się zajęcia związane z wiedzą ogólną w zakresie przedmiotów szkolnych oraz zajęcia sportowe i artystyczne.

An important element of education that should be present from the early years of education is language learning. Teaching a foreign language at school can be conducted as part of obligatory or additional classes. Starting from the 2009/10 school year, learning a foreign language as an obligatory subject begins in the first grade of primary school. In lower secondary and primary schools from the 7th grade (from the 2017/18 school year), education in this area includes the obligation to learn two foreign languages. The school offer has an impact on the percentage of learners in a given foreign language, hence the most common language taught in obligatory classes is English. In primary schools over 98% of students studied it, and in lower secondary schools over 97%. As part of the additional classes, teaching German was the most popular.

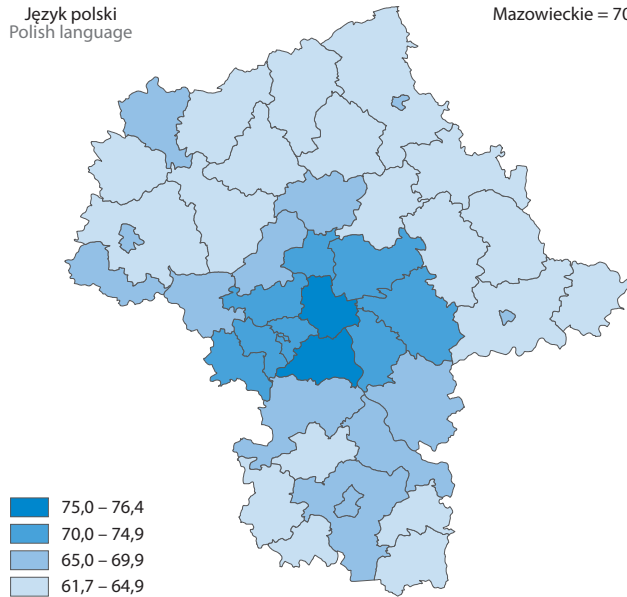
After fulfilling their school duties, children and youth can usefully spend their free time participating in classes developing interests and talents that are organized by the school. In the 2018/19 school year, 257.5 thousand primary school students and 45.3 thousand lower secondary school students participated in all forms of classes. General knowledge classes in school subjects as well as sports and artistic activities have been the most popular for years.

Średnie wyniki (w %) egzaminu uczniów kończących gimnazjum w 2018 r.

Average results (in %) of the exam of pupils leaving lower secondary education in 2018

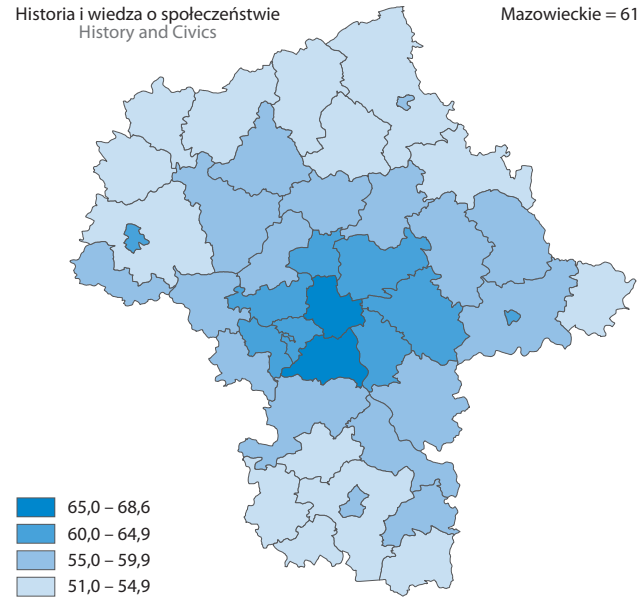
Język polski
Polish language

Mazowieckie = 70

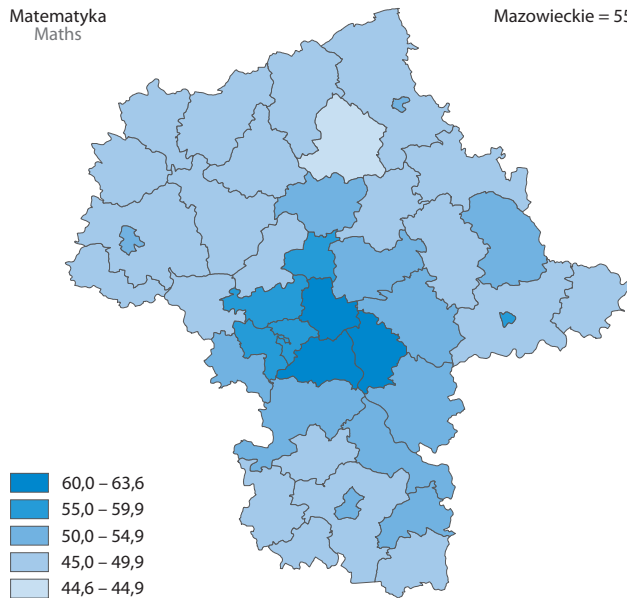
Historia i wiedza o społeczeństwie
History and Civics

Mazowieckie = 61

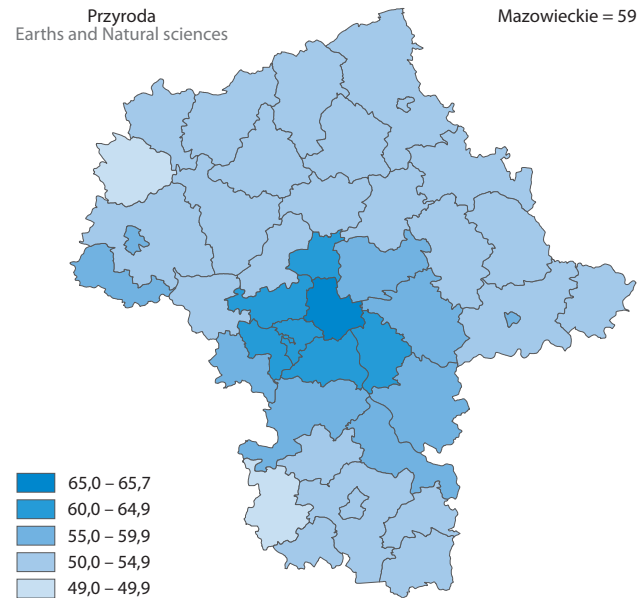
Matematyka
Maths

Mazowieckie = 55

Przyroda
Earths and Natural sciences

Mazowieckie = 59

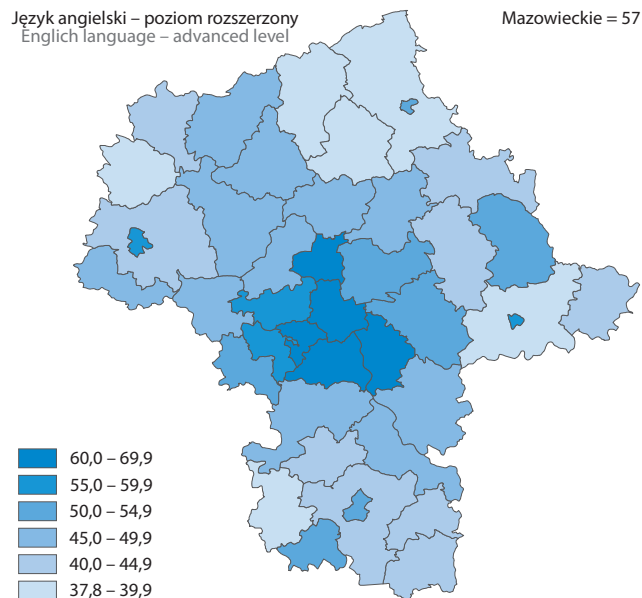
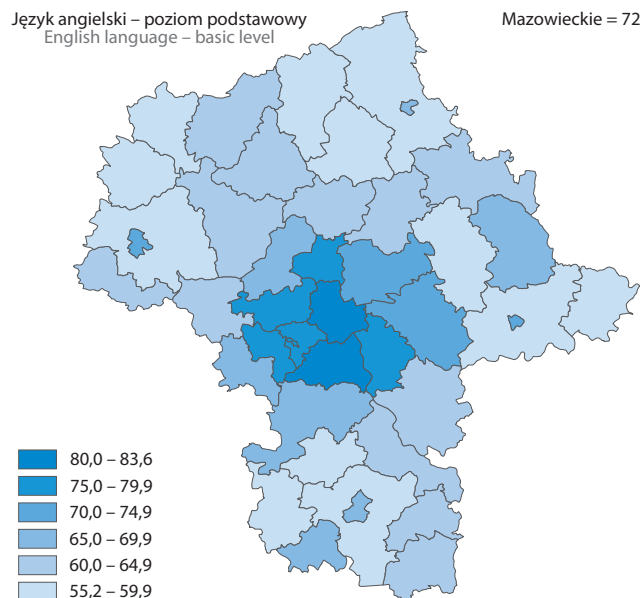

U w a g a. Dane dotyczą uczniów bez dysfunkcji oraz uczniów z dysleksją rozwojową.

Ź r ó d ł o: dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.

N o t e. Data concern pupils without dysfunctions as well as pupils with developmental dislexion.

S o u r c e: data of the District Commission of Examination in Warsaw.

Egzamin gimnazjalny składa się z trzech części: humanistycznej (w zakresie języka polskiego oraz historii i wiedzy o społeczeństwie), matematyczno-przyrodniczej (w zakresie matematyki i przedmiotów przyrodniczych – biologii, chemii, fizyki, geografii) oraz części dotyczącej języka nowożytnego (angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego lub włoskiego). Egzamin z języka obcego zdawany jest na dwóch poziomach: podstawowym i rozszerzonym.

W 2018 r. do egzaminu gimnazjalnego przystąpiło ponad 50 tys. uczniów, z których większość pisała arkusz standardowy. Uczniowie województwa mazowieckiego z poszczególnych części egzaminu uzyskali jedno z lepszych wyników w kraju. W części humanistycznej z zakresu języka polskiego uczniowie rozwiązujący standardowy zestaw zadań uzyskali średnio 70% punktów możliwych do zdobycia (w kraju 68%), z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie – 61% (w kraju 59%); w części matematyczno-przyrodniczej z zakresu matematyki – 55% (w kraju 52%), z zakresu przedmiotów przyrodniczych – 59% (w kraju 56%). Większość zdających egzamin z języka obcego zarówno na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym wybrała język angielski. Na poziomie podstawowym uczniowie rozwiązujący arkusz standardowy uzyskali średnio 72% punktów możliwych do zdobycia (w kraju 68%), a na poziomie rozszerzonym – 57% (w kraju 52%).

The exam for the third grade of lower secondary school consists of three parts: humanities (covering Polish language, History and Civics), science (covering Maths and Earth and Natural Sciences – Biology, Chemistry, Physics, Geography), and modern language (English, French, Spanish, German, Russian or Italian). Foreign language exam is taken at two levels: basic and advanced.

In 2018, over 50 thousand students sat the exam in the last grade of lower secondary school, most of whom took the basic sheet. Students from Mazowieckie Voivodship achieved one of the best results in the country in particular parts of the exam. In humanities, in the Polish language part, students taking the standard exam paper achieved 70% points on average (in the country 68%), in History and Civics – 61% (in the country 59%); in Maths and Sciences, in the Maths part – 55% (in the country 52%), in Natural and Earth Sciences – 59% (in the country 56%). Most of the students taking exam in foreign language, both on basic and advanced level, chose English. At the basic level, students taking the standard sheet achieved 72% points on average (in the country – 68%), and at the advanced level – 57% (in the country 52%).

Szkoły ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe

Upper secondary and post-primary schools

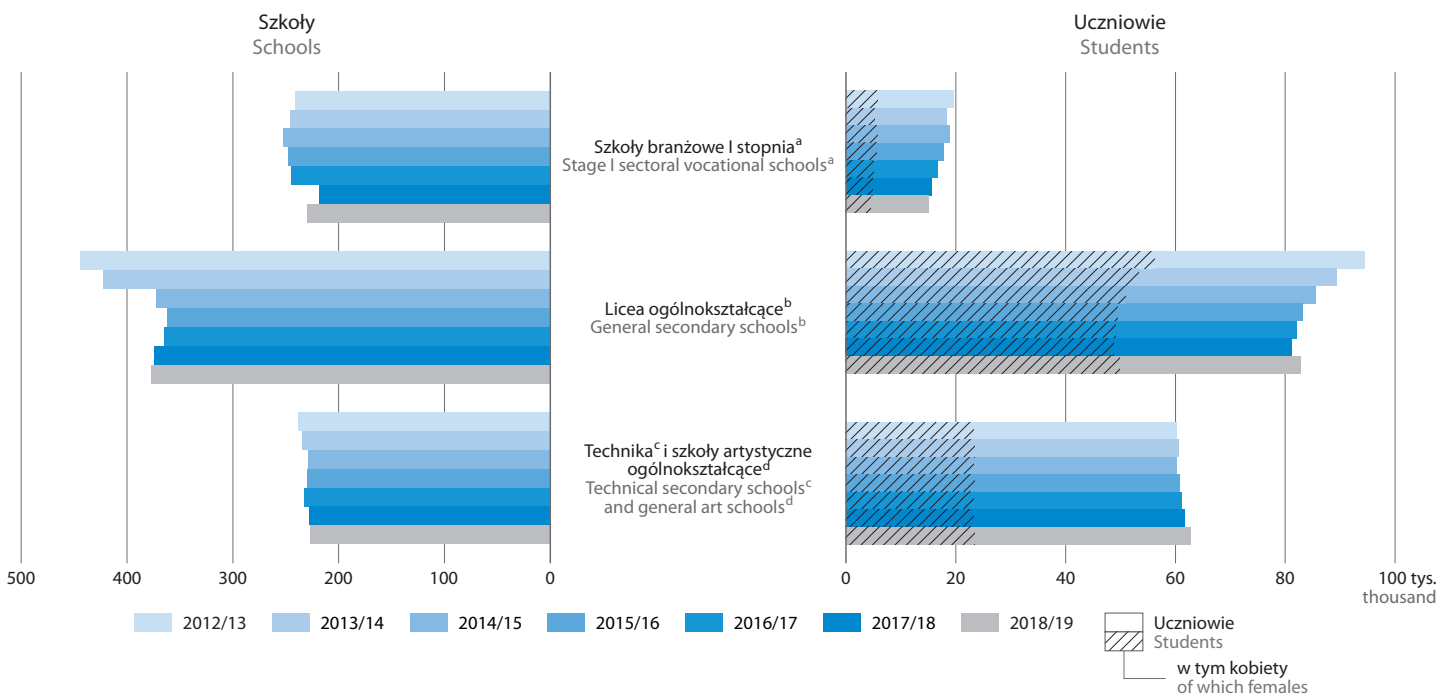
		2012/13	2015/16	2018/19
Uczniowie w szkołach Students in schools	specjalnych przysposabiających do pracy special job-training	1 318	1 452	1 383
	branżowych I stopnia ^a stage I sectoral vocational ^a	18 356	16 311	13 587
	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	94 408	83 082	82 799
	technikach ^c technical secondary ^c	58 986	59 621	61 541
	artystycznych ogólnokształcących ^d general art ^d	1 267	1 215	1 271

a Do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe; w roku szkolnym 2018/19 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b, c W roku szkolnym 2012/13 łącznie z: b – liceami uzupełniającymi i liceami profilowanymi, c – technikami uzupełniającymi. d Dające uprawnienia zawodowe.

a Until the 2015/16 school year, basic vocational schools; in the 2018/19 school year including basic vocational school sections. b, c In the 2012/13 school year including: b – supplementary general secondary and specialized secondary, c – supplementary technical secondary. d Leading to professional certification.

Szkoły i uczniowie szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych

Schools and students of upper secondary and post-primary schools

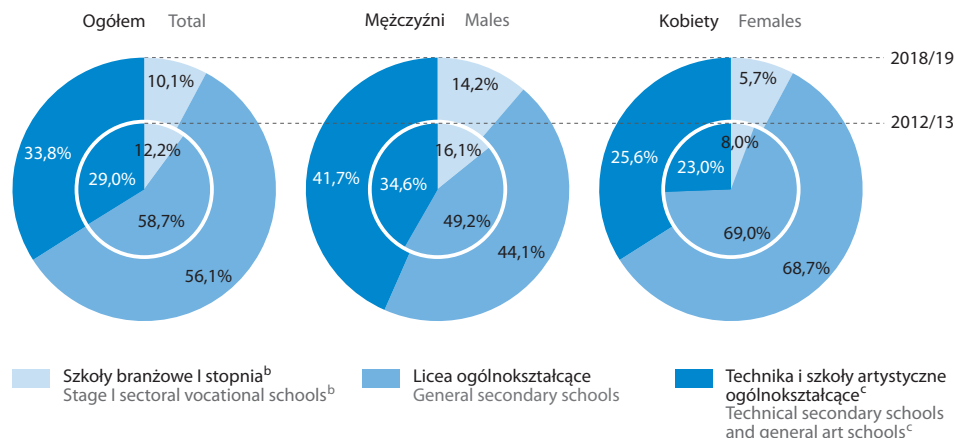

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe; od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b, c W roku szkolnym 2012/13 łącznie z: b – liceami uzupełniającymi i liceami profilowanymi, c – technikami uzupełniającymi. d Dające uprawnienia zawodowe.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools; since 2017/18 school year including basic vocational school sections. b, c In the 2012/13 school year including: b – supplementary general secondary and specialized secondary, c – supplementary technical secondary. d Leading to professional certification.

Struktura uczniów klas pierwszych szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych^a według typów szkół

Structure of students of 1st grade of upper secondary and post-primary schools^a by type of schools

a Bez specjalnych. b W roku szkolnym 2012/13 zasadnicze szkoły zawodowe. c Dające uprawnienia zawodowe. U w a g a. Dane dotyczą uczniów, którzy świadectwo ukończenia szkoły niższego szczebla otrzymali w poprzednim roku szkolnym.

a Excluding special. b In the 2012/13 school year, basic vocational schools. c Leading to professional certification. N o t e. Data concerning students which have receive certificate of school with lower grade in previous school year.

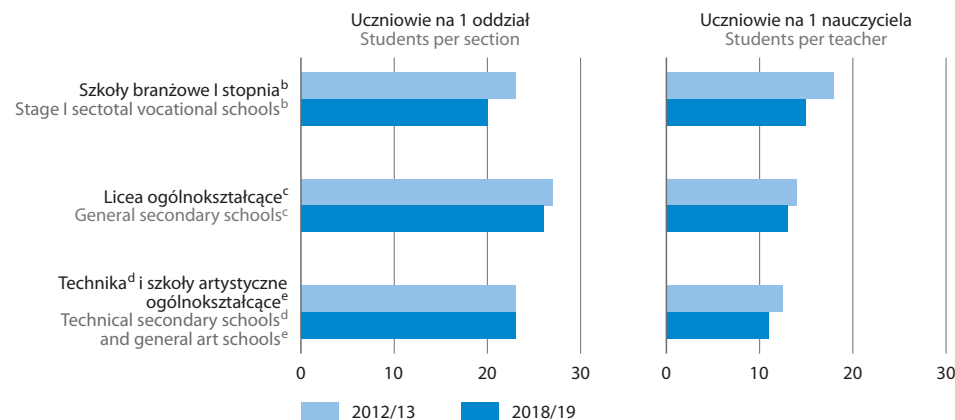
W roku szkolnym 2018/19 w województwie mazowieckim działały 834 szkoły ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe dla młodzieży. Uczęszczało do nich 160,6 tys. uczniów, tj. o 1,3% więcej niż w poprzednim roku szkolnym (w kraju o 1,0% mniej). Największą popularnością cieszyły się te szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki na uczelniach. W szkołach tych pobierało naukę 90,7% ogólnej liczby uczniów na tym poziomie kształcenia (w kraju 86,3%).

Analizując strukturę uczniów klas pierwszych szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych (bez szkół specjalnych) według typów szkół można stwierdzić, że wśród absolwentów gimnazjów od wielu lat największą popularnością cieszą się licea ogólnokształcące – uczęszcza do nich ponad połowa ogółu pierwszoklasistów. Na drugim miejscu znajdują się technika i ogólnokształcące szkoły artystyczne, które w roku szkolnym 2018/19 wybrało 34,0% absolwentów gimnazjów.

Preferowanie przez młodzież liceów ogólnokształcących znajduje odzwierciedlenie we współczynnikach skolarzacji dla poszczególnych typów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych. [patrz tablica na str. 49]

Wybrane wskaźniki charakteryzujące warunki nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych^a

Selected indices concerning teaching conditions in upper secondary and post-primary schools^a

a Bez specjalnych. b W roku szkolnym 2012/13 zasadnicze szkoły zawodowe; w roku szkolnym 2018/19 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c, d W roku szkolnym 2012/13 łącznie z: c – liceami uzupełniającymi i liceami profilowanymi, d – technikami uzupełniającymi. e Dające uprawnienia zawodowe.

a Excluding special. b In the 2012/13 school year, basic vocational schools; in the 2018/19 school year including basic vocational school sections. c, d In the 2012/13 school year including: c – supplementary general secondary and specialized secondary, d – supplementary technical secondary. e Leading to professional certification.

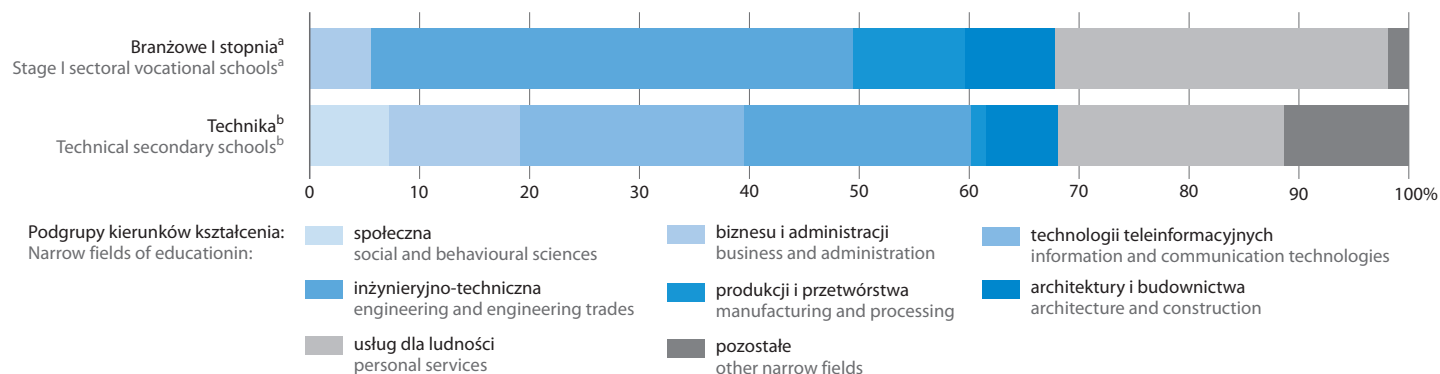
In the school year 2018/19, there were 834 upper secondary and post-primary schools for youth in Mazowieckie Voivodship. 160.6 thousand students, i.e. by 1.3% more than in the previous school year (in the country by 1.0% less) studied in these schools. The most popular were those schools that gave the opportunity to obtain a certificate of secondary education and thus continue their education at higher education institutions. 90.7% of the total number of students at this level of education received education in these schools (86.3% in the country).

Analyzing the structure of students of first grades of upper secondary and post-primary schools (excluding special schools) by type of school, it can be stated that among graduates of lower secondary schools, general secondary schools have been the most popular for many years – more than half of all first graders attended them. Second ranked technical secondary schools and general arts schools were chosen in 2018/19 school year by 34.0% of lower secondary school graduates.

The fact of preferring general secondary schools by youth is reflected in the enrolment rates for particular types of upper secondary and post-primary schools. [see table on page 49]

Struktura uczniów szkół zawodowych według grup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2018/19

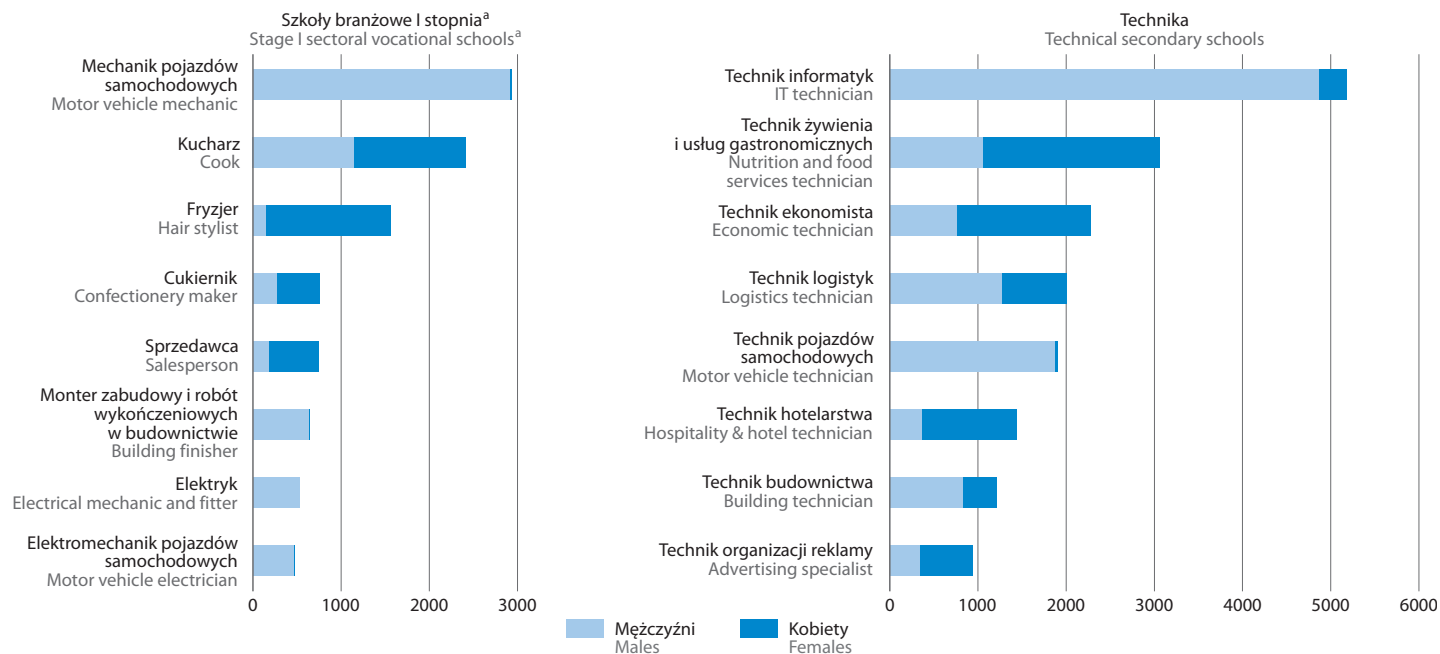
Structure of students of vocational schools by fields of education in 2018/19 school year

a łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.
 a Including basic vocational school sections. b Including general art schools leading to professional certification.

Uczniowie szkół branżowych I stopnia i techników według wybranych zawodów w roku szkolnym 2018/19

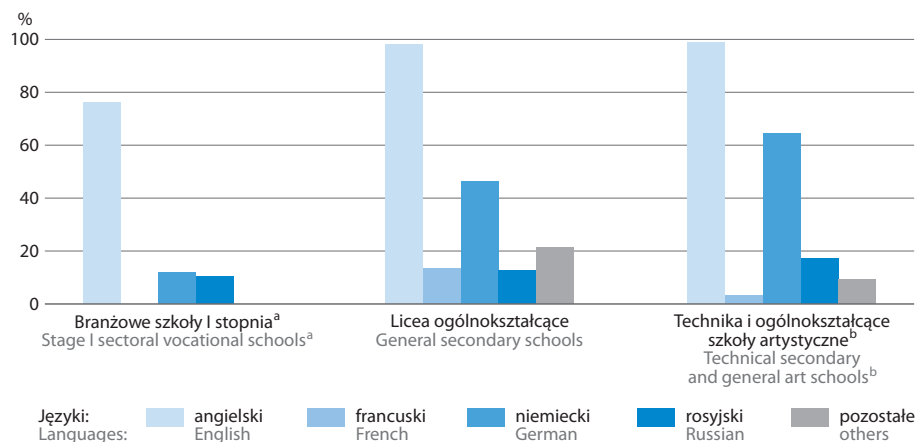
Students of stage I sectoral vocational schools and technical secondary schools by selected job types in 2018/19 school year

a łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.
 a Including basic vocational school sections.

Odsetek uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych uczących się języków obcych w ramach zajęć obowiązkowych w roku szkolnym 2018/19

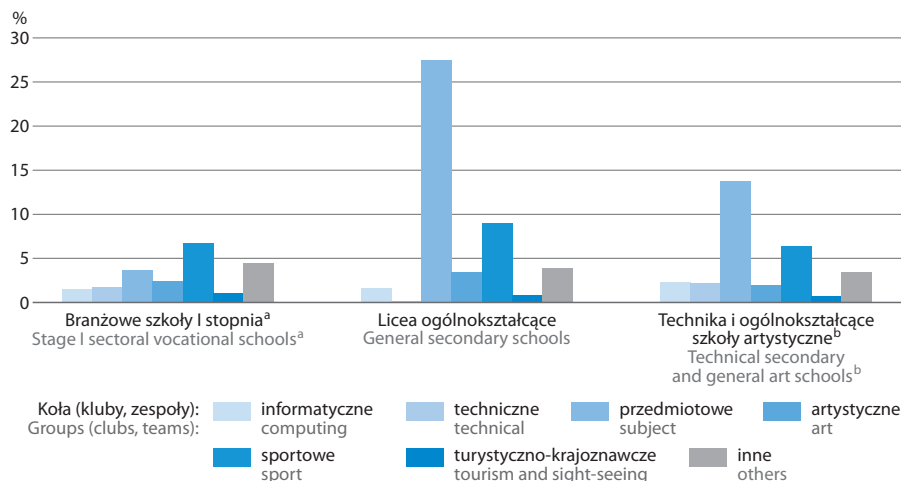
Share of students of upper secondary and post-primary schools studying foreign languages within obligatory classes in 2018/19 school year

a łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe.
a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification.

Odsetek uczestników zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia w szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych w roku szkolnym 2018/19

Share of participants in activities developing their interests in upper secondary and post-primary schools in 2018/19 school year

a łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych i specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy. b Dające uprawnienia zawodowe.
a Including basic vocational school sections and special job-training schools. b Leading to professional certification.

W województwie mazowieckim uczniowie szkół zawodowych najczęściej wybierali zawody z grupy kierunków inżynieryjno-technicznych oraz usług dla ludności (podobnie jak w kraju). Wśród uczniów szkół branżowych I stopnia (łącznie z uczniami oddziałów zasadniczych szkół zawodowych) mężczyźni najczęściej kształcili się w zawodzie mechanik pojazdów samochodowych (30,3% w roku szkolnym 2018/19) oraz kucharz (11,9%), a kobiety fryzjer (35,8%) i kucharz (31,8%). Spośród zawodów, jakie oferowały technika mężczyźni najczęściej wybierali naukę w zawodzie technik informatyk (24,9%) i technik pojazdów samochodowych (9,6%), a kobiety – technik żywienia i usług gastronomicznych (17,8%) oraz technik ekonomista (13,5%). W ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe w zawodzie muzyka kształciło się 42,5% osób, plastyka – 40,8%, zaś tancerze stanowili 14,0%.

W szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych najbardziej powszechnym językiem obcym nauczonym w ramach zajęć obowiązkowych jest angielski, a na drugim miejscu niemiecki. W roku szkolnym 2018/19 języka angielskiego uczyło się od 76,2 do 98,8% ogółu uczniów, a niemieckiego od 12,0 do 64,3%.

We wszystkich formach zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczestniczyło 61,0 tys. uczniów. Młodzież najczęściej wybierała zajęcia przedmiotowe oraz sportowe.

In Mazowieckie Voivodship, students of vocational schools most often chose professions from the group of engineering and technical narrow fields and services for the population (similar as in the country). Among students of stage I sectoral vocational schools (including students of basic vocational schools), males most often studied in the profession of car mechanic (30.3% in the 2018/19 school year) and cook (11.9%), and females hairdresser (35.8%) and cook (31.8%). Among the professions offered by technical secondary schools, males most often chose to study in the profession of an IT technician (24.9%) and motor vehicle technician (9.6%), and females – a technician of food and catering services (17.8%) and economist technician (13.5%). In general art schools leading to professional certification, 42.5% of persons studied music, art – 40.8%, and dancers constituted 14.0%.

In upper secondary and post-primary schools the most popular foreign language within obligatory classes is English, followed by German. In the 2018/19 school year, 76.2 to 98.8% of total students studied English, and 12.0 to 64.3% German.

In all forms of activities developing interests and talents participated 61.0 thousand students. Youths most often chose activities related to subjects and sport classes.

Średnie wyniki (w %) pisemnego egzaminu maturalnego z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego w 2018 r.

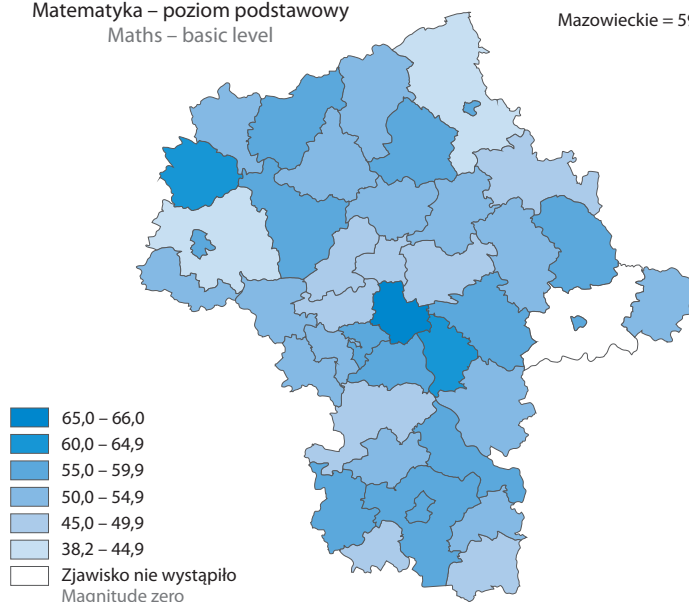
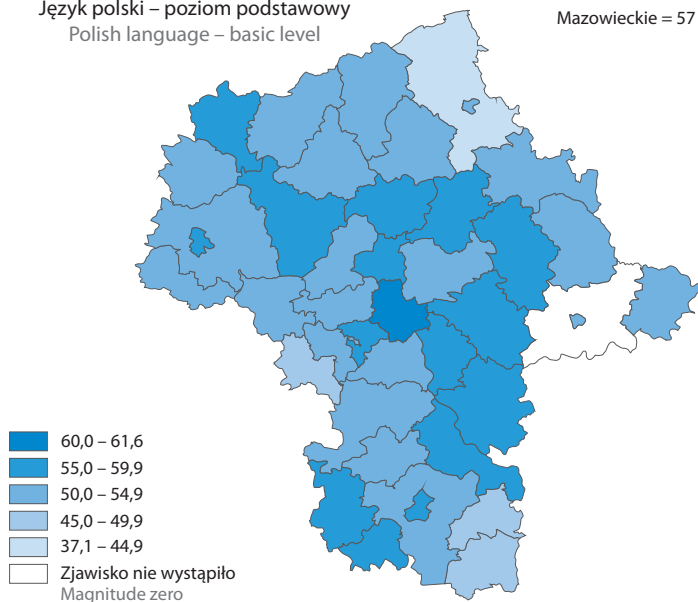
Average results (in %) of Polish language, maths and English language writing exam in 2018

Język polski – poziom podstawowy
Polish language – basic level

Mazowieckie = 57

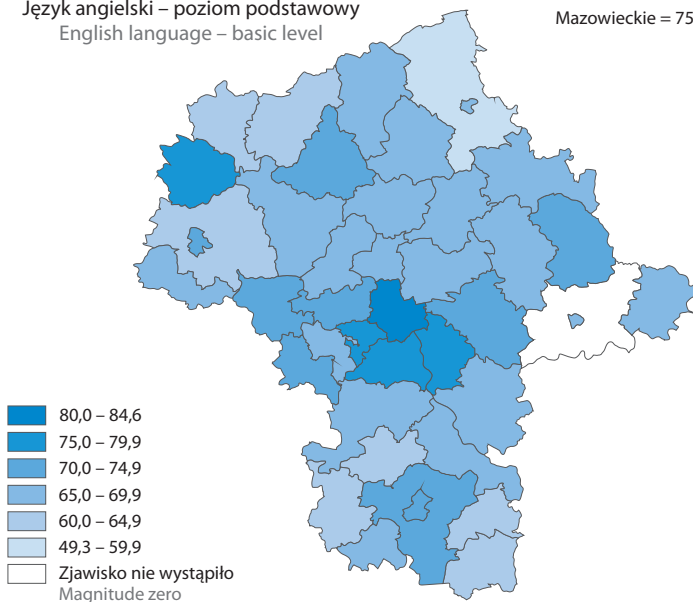
Matematyka – poziom podstawowy
Maths – basic level

Mazowieckie = 59

Język angielski – poziom podstawowy
English language – basic level

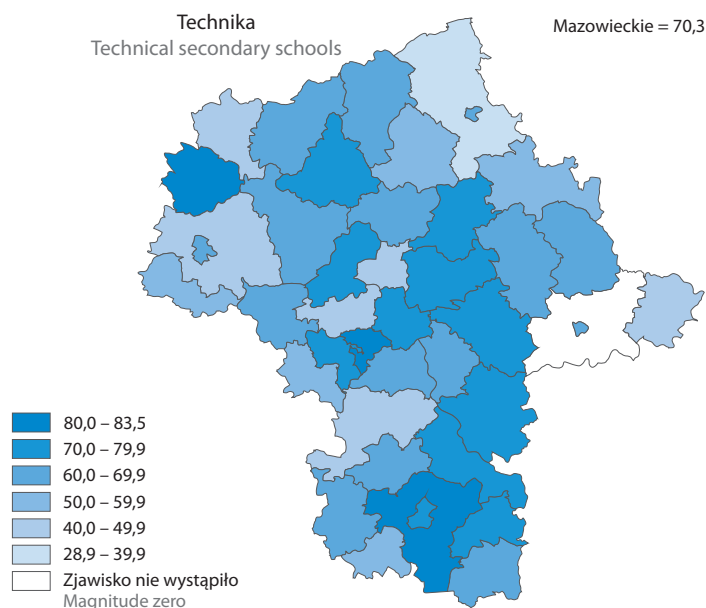
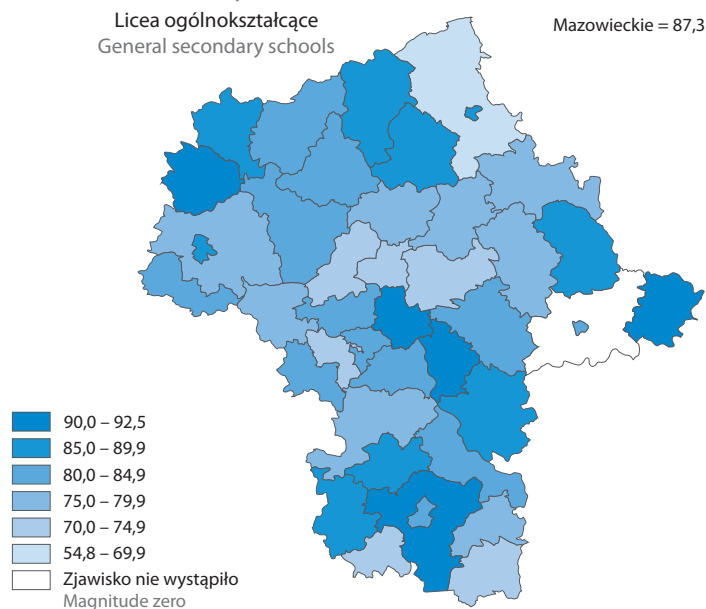
Mazowieckie = 75

Źródło: dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.
Source: data of the District Commission of Examination in Warsaw.

Odsetek absolwentów szkół ponadgimnazjalnych z 2018 r., którzy otrzymali świadectwo dojrzałości

Share of graduates of upper secondary schools in 2018, who have received general certificate of secondary education

Źródło: dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.
Source: data of the District Commission of Examination in Warsaw.

Celem egzaminu maturalnego jest sprawdzenie opanowania przez zdających wiedzy i umiejętności, które poświadczą ogólne wykształcenie. Absolwenci liceów ogólnokształcących oraz techników, którzy ukończyli szkołę w 2018 r., przystępowali do egzaminu maturalnego obowiązkowo z języka polskiego i wybranego języka obcego nowożytnego (w części ustnej i pisemnej) oraz z matematyki (w części pisemnej). Ponadto absolwenci obowiązkowo przystępowali również do egzaminu maturalnego z wybranego przedmiotu na poziomie rozszerzonym, a w przypadku języków obcych nowożytnych – na poziomie rozszerzonym lub dwujęzycznym.

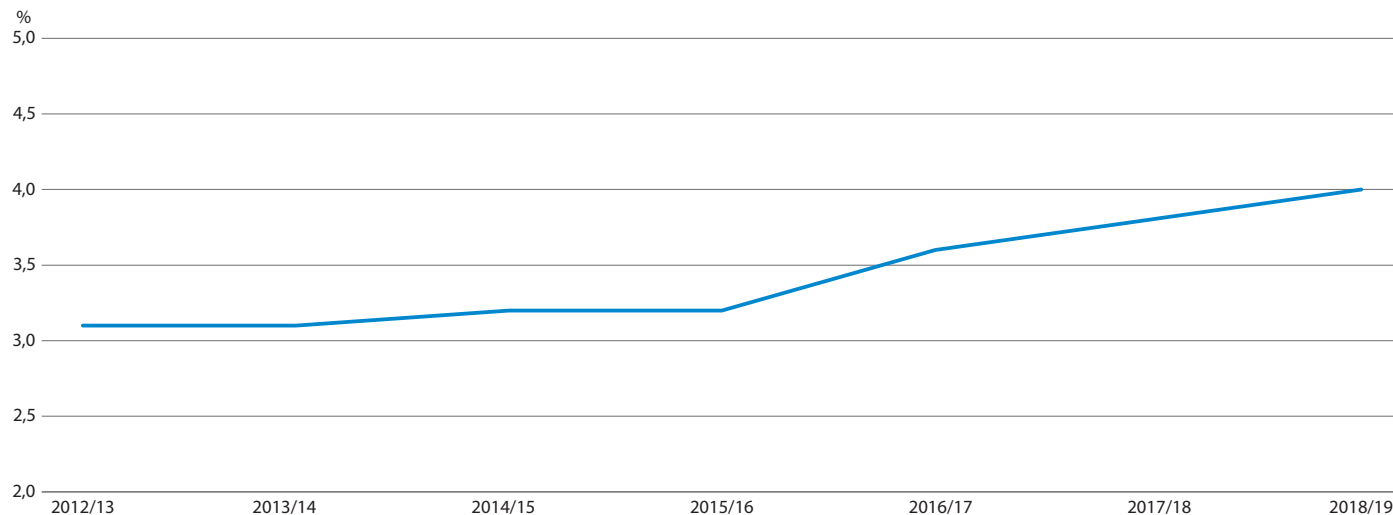
Według danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie w województwie mazowieckim w maju 2018 r. do egzaminu maturalnego z przedmiotów obowiązkowych w części ustnej i pisemnej przystąpiło 36,2 tys. absolwentów szkół ponadgimnazjalnych z roku szkolnego 2017/18. Spośród ogółu zdających świadectwo dojrzałości uzyskało 82,5% abiturientów, tj. o 2,1 p. proc. więcej niż zdających w maju 2017 r. (w kraju 79,7%, tj. o 1,2 p. proc. więcej). Podobnie jak w kraju wyższy odnotowano w liceach ogólnokształcących (odpowiednio 85,3% i 87,3%) niż w technikach (69,6% i 70,3%).

The aim of the matriculation exam is testing knowledge and skills of students taking the exam that will certify general education. Graduates of general and technical secondary schools, who finished school in 2018 took the matriculation exam compulsorily in Polish and a selected modern foreign language (in the oral and written part) as well as in Maths (in the written part). Moreover, graduates had an obligation to take the exam in the selected subject at the advanced level, and in the case of modern languages – at advanced or bilingual level.

According to the data of the District Commission of Examination in Warsaw, in Mazowieckie Voivodship, in May 2018, 36.2 thousand graduates of upper secondary schools from the 2017/18 school year took the matriculation exam in the oral and written part. Of the total persons taking the exam, 82.5% of graduates passed, i.e. by 2.1 pp more than persons taking the exam in May 2017 (79.7% in the country, i.e. by 1.2 pp more). As in the country, a higher percentage was recorded in general secondary schools (85.3% and 87.3%, respectively) than in technical secondary schools (69.6% and 70.3%).

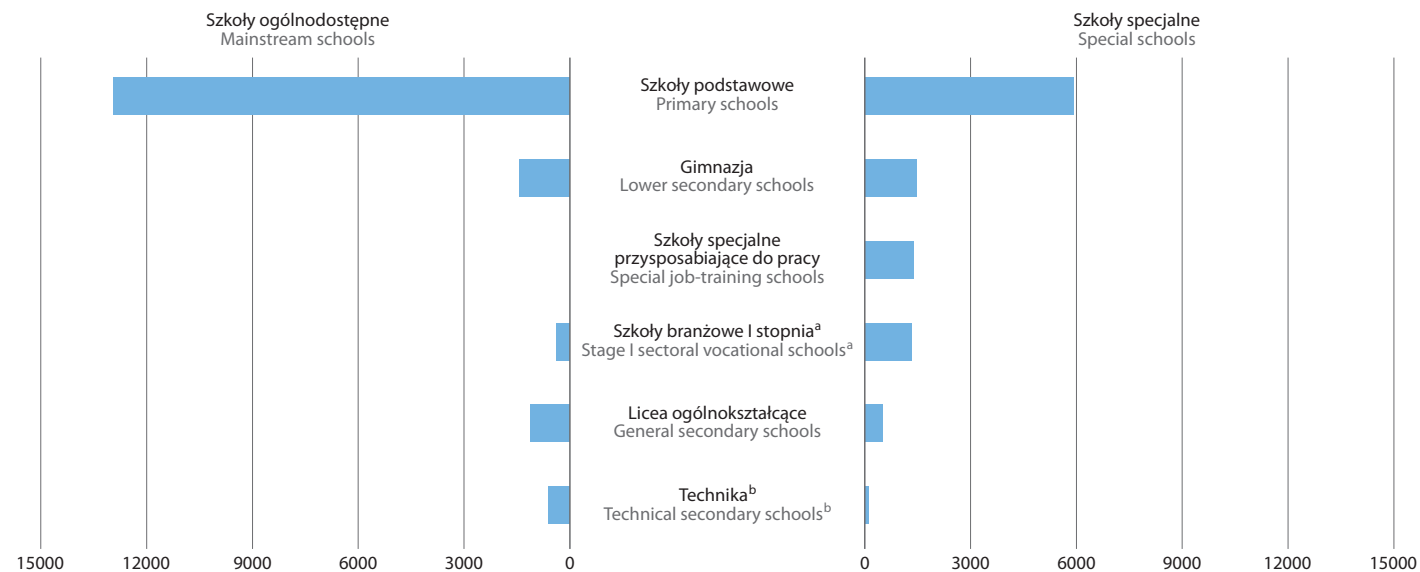
Udział uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach ogólnodostępnych i specjalnych w ogólnej liczbie uczniów w szkołach

Share of students with special educational needs in mainstream and special schools in the total number of students in schools

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach ogólnodostępnych i specjalnych w roku szkolnym 2018/19

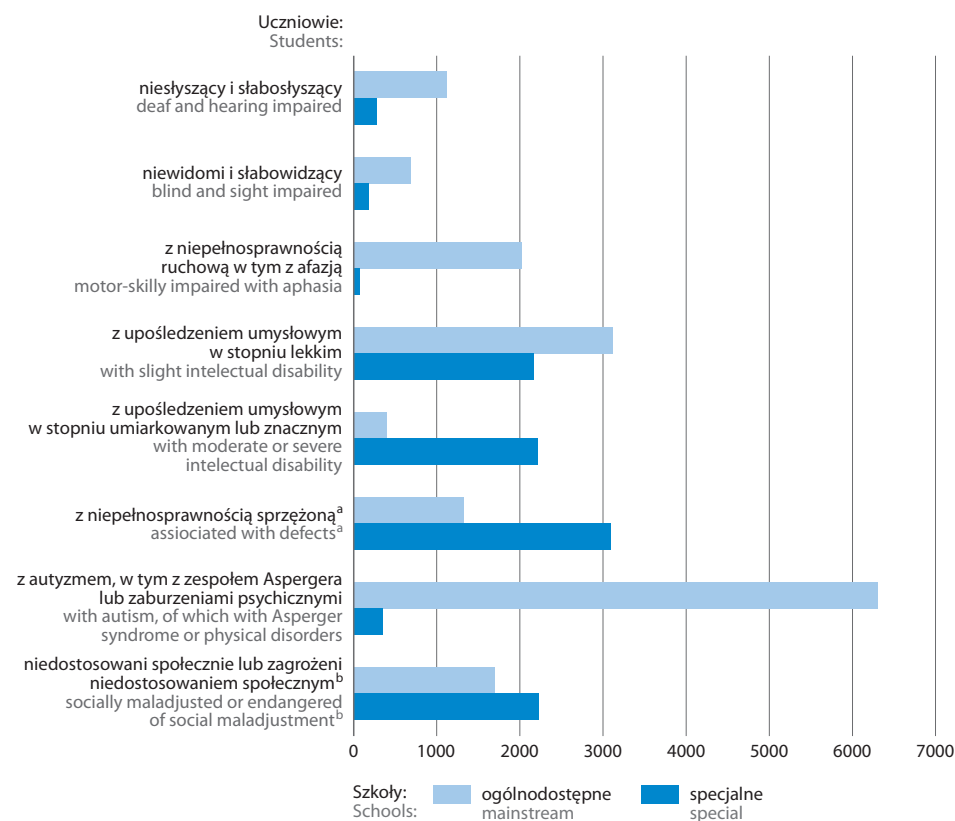
Students with special educational needs in mainstream and special schools in 2018/19 school year

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.
 a Including basic vocational school sections. b Including general art schools leading to professional certification.

Uczniowie niepełnosprawni oraz niedostosowani społecznie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2018/19

Disabled and socially maladjusted students with special educational needs in 2018/19 school year

a, b Łącznie z uczniami z: a – z chorobami przewlekłymi, b – z zaburzeniami zachowania.
a, b Including students: a – chronically ill, b – behavioural impaired.

Kształcenie specjalne organizowane jest dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, i może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne (na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej i ponadpodstawowej) odbywa się w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych lub w szkołach ogólnodostępnych, w których tworzone są oddziały: specjalne, integracyjne, ogólnodostępne, oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub placówkach wykonujących działalność leczniczą.

W roku szkolnym 2018/19 we wszystkich typach szkół uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi stanowili 4,0% ogółu uczniów (w roku szkolnym 2012/13 – 3,1%). W kraju udział ten wyniósł 3,7%. W szkołach podstawowych uczniowie ci stanowili 4,1%, w gimnazjach – 5,5%, a w szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych – 3,4%. Większość (ponad 70%) uczniów kontynuujących kształcenie specjalne na poziomie ponadgimnazjalnym i ponadpodstawowym uczęszczało do szkół zawodowych, przy czym 31,8% do szkół branżowych I stopnia (łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych), 25,6% do specjalnych szkół przysposabiających do pracy, a do techników 13,0%; do liceów ogólnokształcących uczęszczało 29,6%.

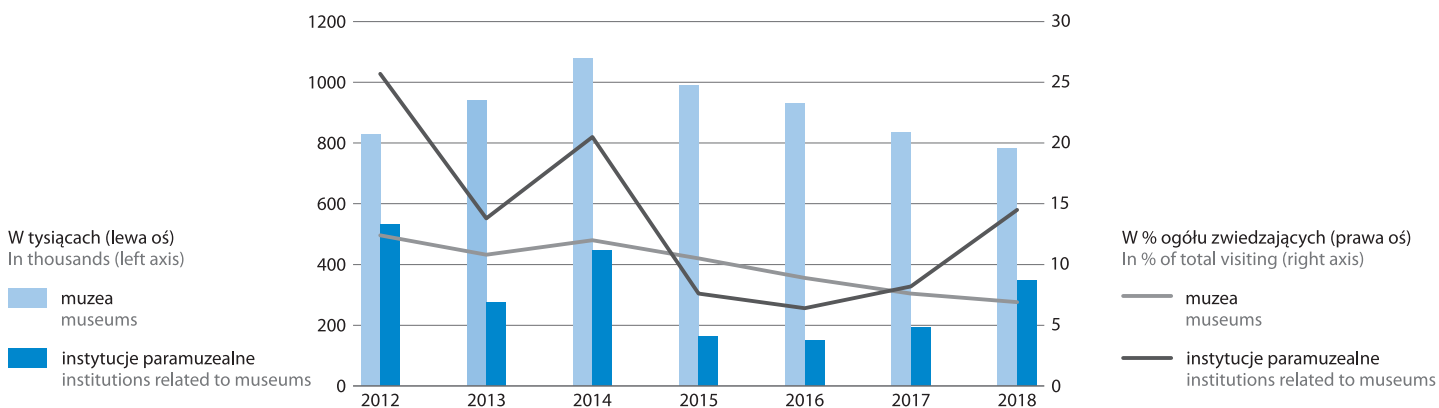
Special education is organized for children and youth with special educational needs, including disabled children and youth, and can be conducted within school system or individually. Special education (at primary, lower secondary and upper secondary school level) takes place in special schools operating independently or in mainstream schools, in which the following sections are created: special, integration, mainstream, and in special education care centres, other educational institutions or health care units.

In the 2018/19 school year, students with special educational needs constituted 4.0% of all students in all types of schools (in the school year 2012/13 – 3.1%). In the country this share amounted to 3.7%. In primary schools these students constituted 4.1%, in lower secondary schools – 5.5%, and in upper secondary and post-primary schools – 3.4%. The majority (over 70%) of students continuing special education at upper secondary and post-primary level attended vocational schools, with 31.8% attending stage I sectoral vocational schools (including basic vocational school sections), 25.6% special job training schools, and 13.0% technical secondary schools; 29.6% attended general secondary schools.

Dzieci i młodzież korzystający z oferty instytucji kultury

Children and youth using cultural institutions

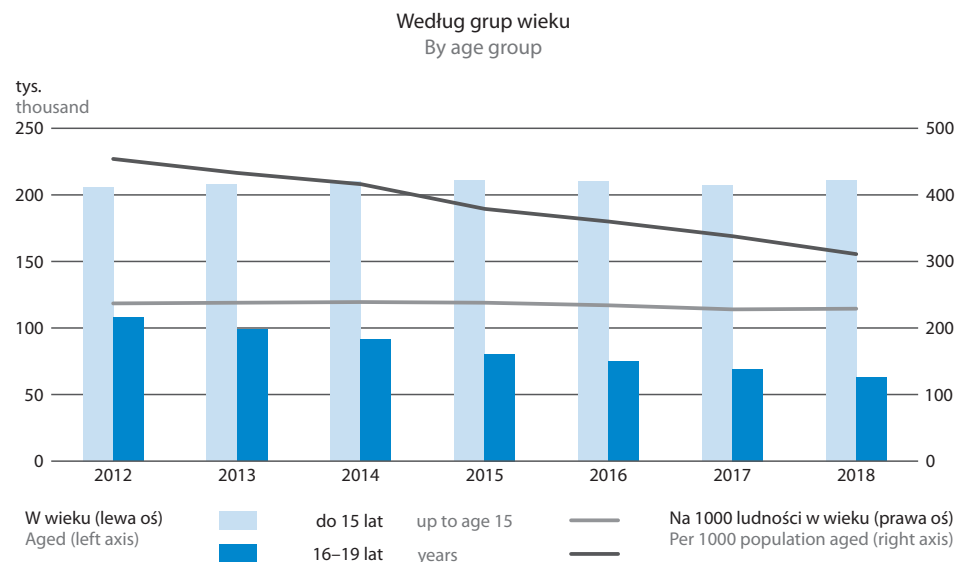
		2012	2015	2018
Zwiedzający muzea ^a Museum visitors ^a		827 825	990 262	781 759
Uczestniczący w lekcjach muzealnych Participants in museum classes		455 565	527 438	595 214
Zwiedzający instytucje paramuzealne ^a Visitors to institutions related to museums ^a		530 568	161 467	348 932
Uczestniczący w lekcjach w instytucjach paramuzealnych Participants in classes in institutions related to museums		13 923	16 126	27 565
Czytelnicy bibliotek publicznych Public library borrowers	dzieci w wieku do 15 lat children up to age 15	205 940	211 045	211 106
	młodzież w wieku 16–19 lat youth at age 16–19	107 800	80 457	62 644

Zwiedzający^a muzea i instytucje paramuzealneMuseum and institutions related to museums visitors^a

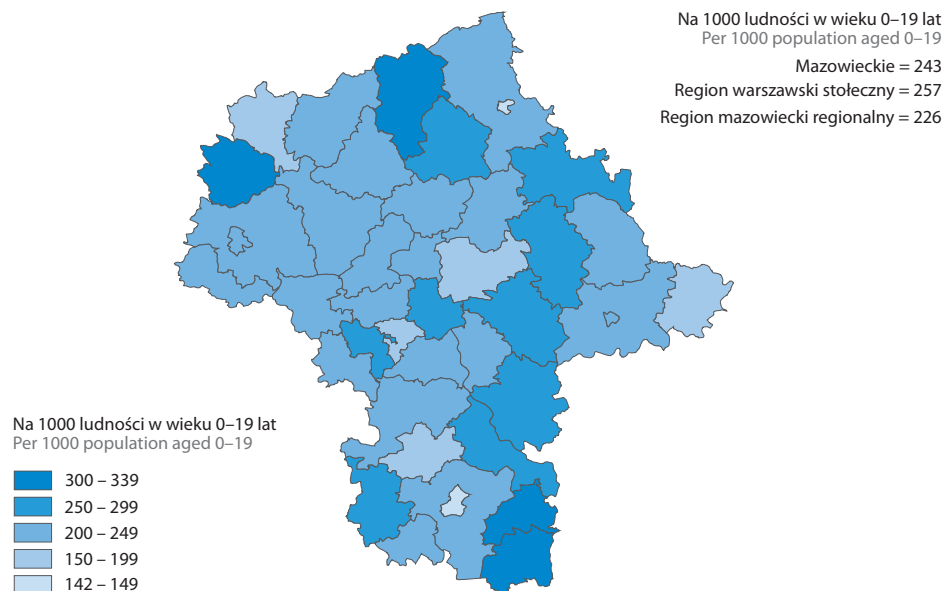
^a W zorganizowanych grupach.
^a In organized groups.

Dzieci i młodzież będący czytelnikami bibliotek publicznych

Children and youth who are borrowers of public libraries

W 2018 r. – w wieku do 19 lat
In 2018 – aged up to 19

Spośród prezentowanych instytucji kultury największym zainteresowaniem młodych odbiorców cieszyły się muzea i oddziały muzealne. W 2018 r. w województwie mazowieckim było 136 tego rodzaju instytucji, a udostępnione przez nie wystawy obejrzało w zorganizowanych grupach 782 tys. młodzieży szkolnej, tj. mniej o 6,2% niż przed rokiem i o 5,6% niż w 2012 r. Z oferty edukacyjnej muzeów adresowanej do przedszkoli, szkół, świetlic w formie lekcji muzealnych skorzystało 595 tys. uczniów.

Najliczniejsze spośród instytucji kultury oferujących dzieciom i młodzieży różne formy spędzania czasu wolnego są biblioteki. W 2018 r. działały 953 biblioteki publiczne i ich filie, w tym 6 bibliotek publiczno-szkolnych oraz 60 filii bibliotecznych dla dzieci. Uczniowie szkół wszystkich poziomów kształcenia mogli ponadto korzystać z zasobów bibliotek szkolnych. Z roku na rok ubywa czytelników bibliotek publicznych w wieku do 19 lat. W 2018 r. było ich o 12,7% mniej niż 6 lat wcześniej, przy czym wzrosła liczba czytelników w wieku do 15 lat (o 2,5%), a znacznie zmniejszyła się – w wieku 16-19 lat (o 41,9%). Zmniejszył się także udział czytelników w wieku do lat 19 w ogólnej ich liczbie – w 2012 r. wynosił 32,6%, a w 2018 r. – 29,6% (w Polsce odpowiednio 37,1% i 33,7%).

Among the cultural institutions presented, museums and museum branches enjoyed the greatest interest of young audiences. In 2018, there were 136 such institutions in Mazowieckie Voivodship, and the exhibitions they made available were seen in organized groups by 782 thousand school youth, i.e. less by 6.2% than a year before and by 5.6% than in 2012. The educational offer of museums addressed to nurseries, schools, community centres in the form of museum lessons was used by 595 thousand pupils.

Libraries are the most numerous among cultural institutions offering children and youth various forms of spending free time. In 2018, there were 953 public libraries and their branches, including 6 public-school libraries and 60 library branches for children. In addition, school students at all levels of education could use the resources of school libraries. The number of readers of public libraries up to 19 years old decreases from year to year. In 2018, there were 12.7% fewer of them than 6 years earlier, while the number of readers up to 15 years old increased (by 2.5%), and significantly decreased – at 16-19 years old (by 41.9%). The share of readers up to 19 years of age in the total number also decreased – in 2012 it was 32.6%, and in 2018 – 29.6% (in Poland, 37.1% and 33.7%, respectively).

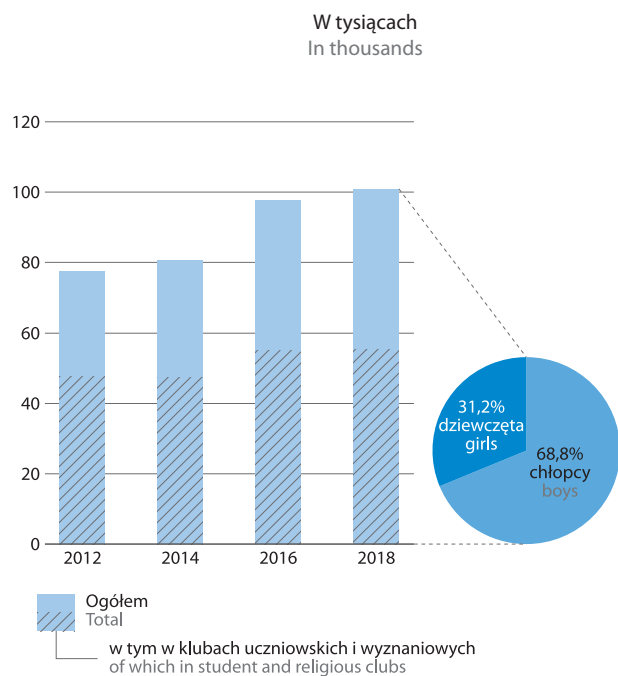
Aktywność sportowa dzieci i młodzieży

Sport activity of children and youth

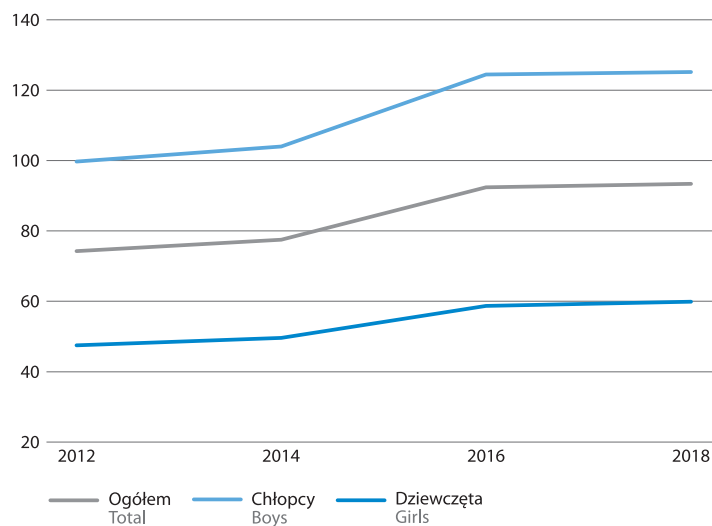
	2012	2016	2018
Ćwiczący w wieku do 18 lat w klubach sportowych Persons practising sport up to age 18 in sports clubs	77 492	97 574	100 882
na 1000 ludności tej grupy wieku per 1000 population of this age group	74	92	93
chłopcy boys	53 339	67 402	69 382
dziewczęta girls	24 153	30 172	31 500

Ćwiczący w wieku do 18 lat w klubach sportowych

Persons practising sport up to age 18 in sports clubs

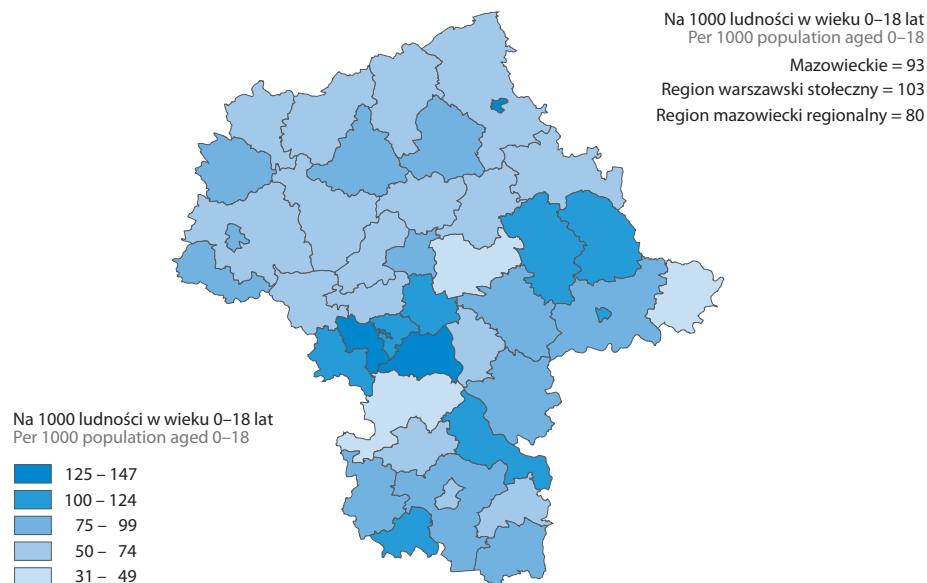

Na 1000 ludności danej płci i grupy wieku
Per 1000 population of given sex and age group

Ćwiczący w wieku do 18 lat w klubach sportowych w 2018 r.

Persons practising sport up to age 18 in sports clubs in 2018

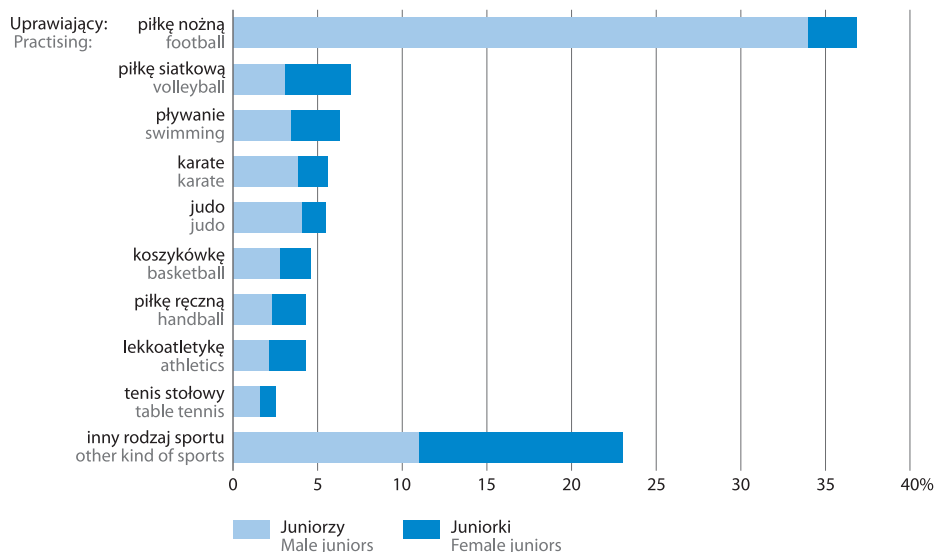

Jednym ze sposobów aktywnego spędzania czasu wolnego jest sport. W 2018 r. w województwie mazowieckim działało 1515 klubów sportowych, w których ćwiczyło 101 tys. osób w wieku do 18 lat, tj. 9,3% ogółu tej populacji (w Polsce 10,3%). Sportem bardziej interesują się chłopcy niż dziewczęta; w 2018 r. spośród ogółu chłopców aktywnie uprawiało sport 12,5%, a spośród ogółu dziewcząt – 6,0% (6 lat wcześniej odpowiednio 10,0% i 4,7%). W porównaniu z 2012 r. zarówno liczba ćwiczących chłopców, jak i dziewcząt wzrosła o nieco ponad 30%. Dzieci i młodzież stanowią prawie 3/4 ogólnej liczby ćwiczących w klubach sportowych; w 2018 r. w województwie było to 72,3%, w kraju – 71,2%.

W 2018 r. w 2651 sekcjach sportowych (6 lat wcześniej – 2854) poszczególne rodzaje sportu trenowało 110 tys. juniorów i junierek (w 2012 r. – 84,8 tys.), przy czym osoby uprawiające kilka rodzajów sportu są liczone wielokrotnie. Najwięcej juniorów trenowało piłkę nożną (w 2012 r. – 43,7%, w 2018 r. – 49,8%), a najwięcej junierek – siatkówkę (odpowiednio 17,9% i 12,7%). Dziedziny sportu zdominowane przez chłopców to, poza piłką nożną, m.in. sport motorowy i baseball, a najbardziej sfeminizowane – gimnastyka, akrobatyka, sporty taneczne (po 80–90% ogółu uprawiających je osób zaliczanych do kategorii juniorskich). Dziedziną sportu, w której obserwuje się równowagę płci trenujących jest lekkoatletyka.

Juniorzy i juniorki według dziedzin i rodzajów sportu w 2018 r.

Juniors by sports fields and kinds of sports in 2018

Sport is one of the ways of spending free time actively. In 2018, 1515 sports clubs operated in Mazowieckie Voivodship, with 101 thousand persons practicing up to 18 years old, i.e. 9.3% of the total number of this population (10.3% in Poland). Boys are more interested in sport than girls; in 2018, 12.5% of all boys actively played sports, and 6.0% of all girls (6 years earlier 10.0% and 4.7%, respectively). Compared to 2012, both the number of practising boys as well as girls increased by just over 30%. Children and youth make up almost 3/4 of the total number of persons practising in sports clubs; in 2018, it was 72.3% in the voivodship, 71.2% in the country.

In 2018, 110 thousand juniors (in 2012 – 84.8 thousand) practiced different kinds of sport in 2651 sports sections (6 years earlier – 2854), whereas persons practicing several kinds of sport were counted many times. Most male juniors trained football (in 2012 – 43.7%, in 2018 – 49.8%), and most female juniors – volleyball (17.9% and 12.7%, respectively). The sports fields dominated by boys include, apart from football, among others, motor sport and baseball, and the most feminized – gymnastics, acrobatics, dance sports (80–90% of all junior athletes practicing them). Athletics is a field of sport in which the sex balance of persons practicing is observed.

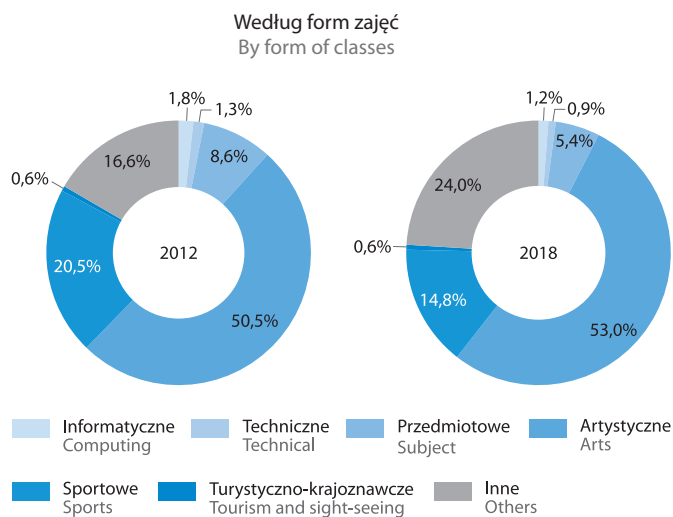
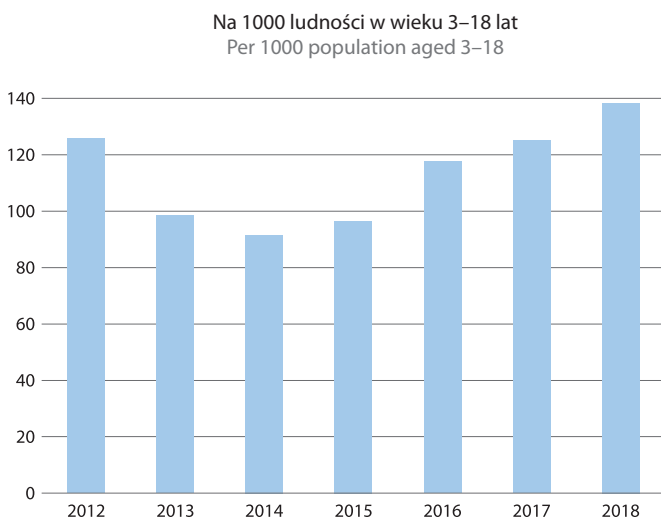
Zajęcia pozaszkolne dzieci i młodzieży

Extracurricular activities of children and youth

	2012	2015	2018
Uczestnicy kół zainteresowań w placówkach wychowania pozaszkolnego ^a Participants in extracurricular activities in extracurricular education institutions ^a	109 257	84 936	124 213
Dzieci i młodzież szkolna ^b w centrach kultury, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach: School children and youth ^b in centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres:			
członkowie grup artystycznych members of artistic groups	13 338	18 580	19 604
członkowie kół/klubów/sekcji members of groups/clubs/sections	18 508	30 980	44 988
absolwenci kursów graduates of courses	7 909	6 202	8 169

Uczestnicy kół zainteresowań w placówkach wychowania pozaszkolnego^a

Participants in extracurricular activities in extracurricular education institutions^a

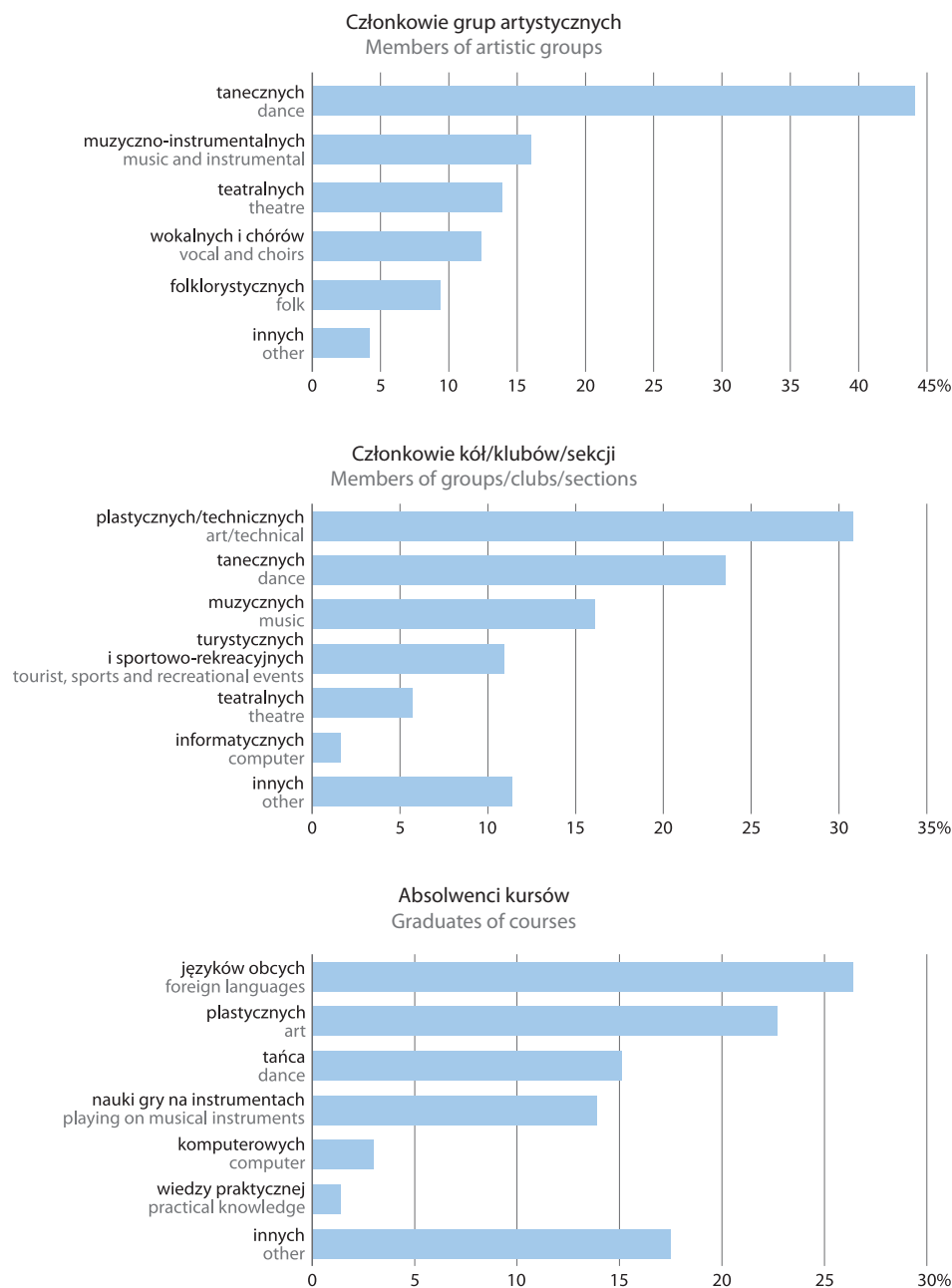

^a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 września roku poprzedzającego rok badany do 31 sierpnia roku badanego. ^b W 2012 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.

^a Regularly participating in extracurricular activities in the period from 1st September of the year preceding the surveyed year to 31st August of the surveyed year. ^b In 2012, children and youth under 15 years of age.

Dzieci i młodzież szkolna w centrach kultury, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2018 r.

School children and youth in centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2018

Działalność ukierunkowaną na pozaszkolną pracę z dziećmi i młodzieżą prowadzą m.in. placówki oświatowo-wychowawcze, takie jak: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe, ogrody jordanowskie i inne placówki o charakterze specjalistycznym (artystyczne, politechniczne, naukowe itp.). W 2018 r. w różnych formach zajęć prowadzonych przez te jednostki uczestniczyło 124 tys. dzieci i młodzieży (o 13,7% więcej niż w 2012 r.), w tym 50 tys. w zajęciach artystycznych, a 18 tys. w zajęciach sportowych.

Aktywny udział w działalności kulturalnej umożliwiają centra, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice, których oferta skierowana jest do społeczności lokalnych. W 2018 r. na terenie województwa funkcjonowało 307 takich instytucji. W prowadzonych przez nie amatorskich grupach artystycznych swoje zainteresowania rozwijało 20 tys. dzieci i młodzieży szkolnej (69,0% wszystkich członków), a w kołach/klubach/sekcjach – 45 tys. (odpowiednio 51,8%). Kursy organizowane przez wspomniane placówki ukończyło 8 tys. dzieci i młodzieży (67,1%). W porównaniu z 2012 r. dzieci i młodzieży szkolnej korzystających z oferty wymienionych instytucji przybyło; najbardziej (niemal 2,5-krotnie) wzrosła liczba członków kół/klubów/sekcji.

Activities focused on extracurricular work with children and youth are carried out by, among others educational institutions, such as: palaces of youth, youth centers, extra-curricular interest groups, interschool sports centers, game parks and other specialized facilities (artistic, polytechnic, scientific, etc.). In 2018, 124 thousand children and youth participated in various forms of classes conducted by these units (13.7% more than in 2012), of which 50 thousand in artistic classes, and 18 thousand in sports activities.

Active participation in cultural activities is enabled by centers of culture, cultural centers and establishments, clubs and community centers, whose offer is directed to local communities. In 2018, 307 such institutions operated in the voivodship. In the amateur artistic groups they run, 20 thousand primary and secondary school students developed their interests (69.0% of all members), and in groups/clubs/sections – 45 thousand (51.8%, respectively). 8 thousand children and youth graduated from courses organized by the above-mentioned institutions (67.1%). Compared to 2012, the number of primary and secondary school students using the offer of these institutions increased; the number of members of the groups/clubs/sections increased the most (almost 2.5 times).

Wypadki. Zagrozenia
Accidents. Threats

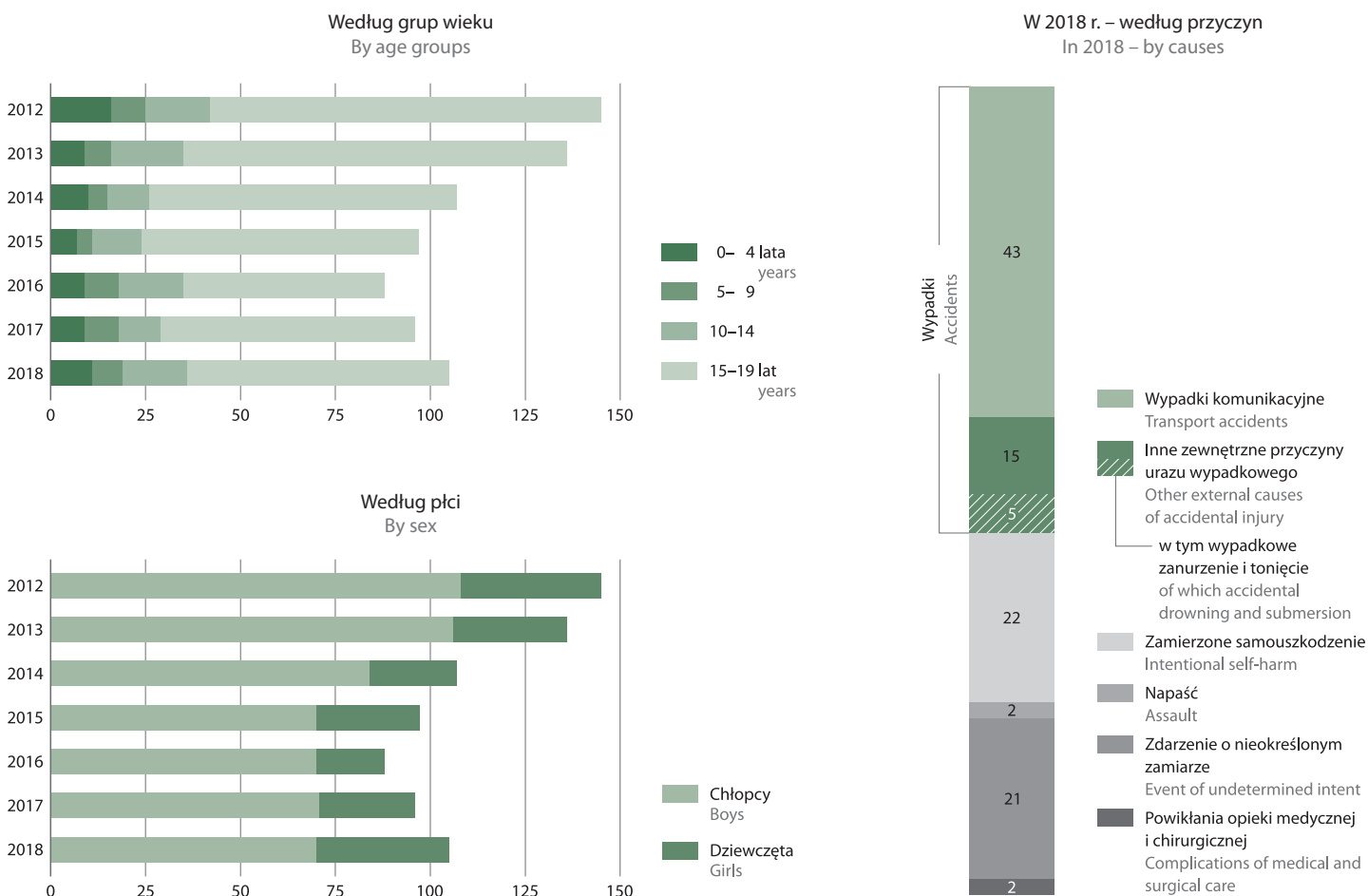
Zgony dzieci i młodzieży spowodowane przyczynami zewnętrznymi

Deaths of children and youth due to external causes

	2012			2015			2018		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			na 100 tys. ludności tej grupy wieku per 100 thousand population of this age group					
Zgony dzieci i młodzieży w wieku 0–19 lat z powodu przyczyn zewnętrznych Deaths of children and youth aged 0–19 due to external causes	145	97	105	13,1	8,8	9,3			
w tym z powodu wypadków of which due to accidents	91	64	58	8,2	5,8	5,2			

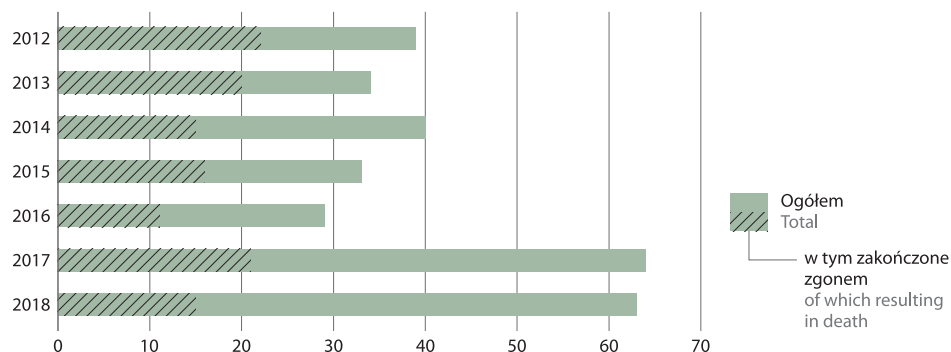
Zgony dzieci i młodzieży w wieku 0–19 lat z powodu przyczyn zewnętrznych

Deaths of children and youth aged 0–19 due to external causes

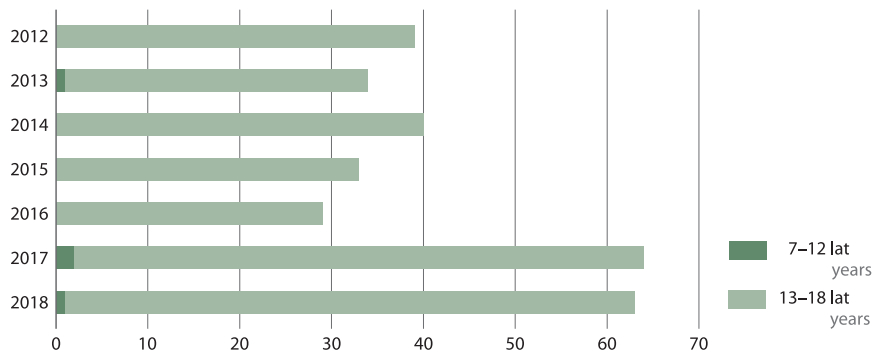

Zamachy samobójcze^a dzieci i młodzieży w wieku 0–18 lat

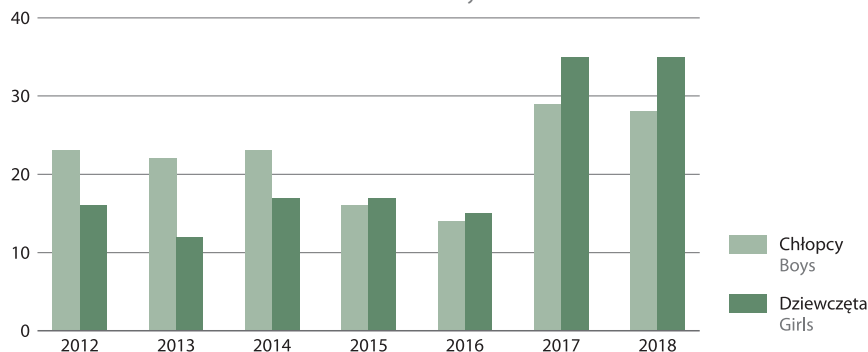
Suicides^a of children and youth aged 0–18

Według grup wieku
By age groups

Według płci
By sex

a Usiłowane i dokonane.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a Attempted and committed.

Source: data of the National Police Headquarters.

Poważne zagrożenie dla dzieci i młodzieży stanowią urazy i zatrucia spowodowane przyczynami zewnętrznymi, tj. niezwiązanymi z czynnikami chorobowymi. W województwie mazowieckim w 2018 r. były one przyczyną 105 zgonów dzieci (o 40 mniej niż w 2012 r.). Najczęściej dochodziło do wypadków komunikacyjnych (41,0%), samookaleczeń (21,0%) oraz utonięć (4,8%).

Narastającym problemem społecznym są samobójstwa młodzieży. W 2018 r. na swoje życie targnęły się 63 osoby w wieku do 18 lat; o 24 więcej niż sześć lat wcześniej. W omawianej retrospekcji średnio 42% zamachów samobójczych było skutecznymi, tj. zakończyło się zgonem. U nastolatków próby samobójcze często są formą „wołania o pomoc”. Według standardów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) powinno być 10 lekarzy specjalistów psychiatrii dzieci i młodzieży na każde 100 tys. tej populacji; w 2018 r. w województwie mazowieckim było ich czterech (w kraju niespełna trzech).

A serious threat to children and adolescents is injury and poisoning caused by external causes, i.e. those not related to disease factors. In 2018, in Mazowieckie Voivodship, they caused 105 deaths of children (40 fewer than in 2012). Most often there were transport accidents (41.0%), self-injuries (21.0%) and drowning (4.8%).

A growing social problem is youth suicide. In 2018, 63 persons under the age of 18 attempted suicide; 24 more than six years earlier. In this retrospective, on average 42% of suicide attempts were successful, i.e. fatal. In teenagers, suicide attempts are often a “cry for help”. According to the standards of the World Health Organization (WHO), there should be 10 specialist psychiatrists for children and youth per every 100 thousand of this population; in 2018, there were four of them in Mazowieckie Voivodship (less than three in the country).

Wypadki drogowe

Road accidents

	2012	2015	2018
Wypadki drogowe z udziałem małoletnich Road accidents with participation of minors	701	547	550
Małoletnie ofiary wypadków drogowych Minor casualties of road accidents	zabici fatalities	27	19
	ranni injured	699	555
Wypadki drogowe spowodowane przez małoletnich Road accidents caused by minors	208	130	132

Małoletnie ofiary wypadków drogowych

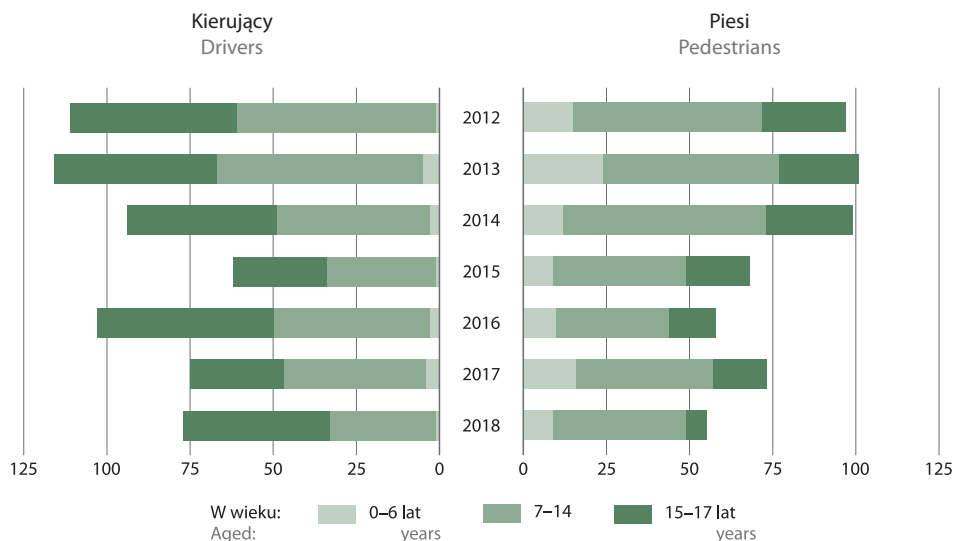
Minor casualties of road accidents

Źródło: na str. 76 i 77 dane Komendy Głównej Policji.
Source: on page 76 and 77 data of the National Police Headquarters.

Wypadki drogowe spowodowane przez małoletnich

Road accidents caused by minors

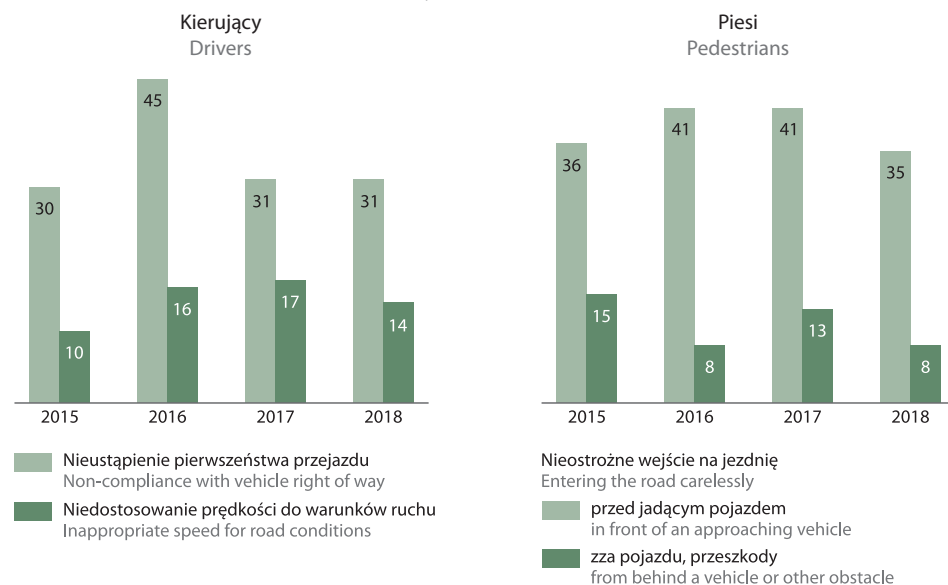

Co roku na drogach województwa mazowieckiego dochodzi średnio do 593 wypadków z udziałem dzieci i młodzieży, w których 22 małoletnich ponosi śmierć, a 616 zostaje rannych. Małoletni byli najbardziej zagrożeni w ruchu drogowym w roku 2012, kiedy to odnotowano najwięcej wypadków z ich udziałem. Od tego czasu zarówno liczba wypadków, jak i rannych dzieci wykazuje tendencję zniżkową; w ciągu sześciu lat notowano spadek odpowiednio o około 22% i 14%. Wśród ofiar śmiertelnych najliczniejszą grupę stanowi młodzież w wieku 15–17 lat (średnio 10 osób), natomiast wśród rannych – dzieci w wieku 7–14 lat (przeciętnie 278). Głównymi przyczynami wypadków drogowych spowodowanych przez małoletnich jest nieostrożne wejście na jezdnię przed jadącym pojazdem oraz nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu; w 2018 r. przyczyny te stanowiły odpowiednio 27% i 24% wszystkich zdarzeń.

Every year, on average 593 accidents involving children and youth occur on the roads of Mazowieckie Voivodship, in which 22 minors are killed and 616 injured. Minors were the most at risk in road traffic in 2012, when the most road accidents with their participation were recorded. Since then, both the number of accidents and injured children shows a downward trend; within six years, a decrease was recorded of approximately 22% and 14%, respectively. Among the fatalities, the largest group is youth aged 15–17 (on average 10 persons), whereas among the injured – children aged 7–14 (on average 278). The main causes of road accidents caused by minors are entering the road carelessly in front of an approaching vehicle and non-compliance with vehicle right of way; in 2018, these causes accounted for 27% and 24% of all events, respectively.

Główne przyczyny wypadków drogowych spowodowanych przez małoletnich

Main causes of road accidents caused by minors

■ Nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu
Non-compliance with vehicle right of way

■ Niedostosowanie prędkości do warunków ruchu
Inappropriate speed for road conditions

■ Nieostrożne wejście na jezdnię
Entering the road carelessly

■ przed jadącym pojazdem
in front of an approaching vehicle

■ zza pojazdu, przeszkody
from behind a vehicle or other obstacle

Wypadki w szkołach i placówkach oświatowych

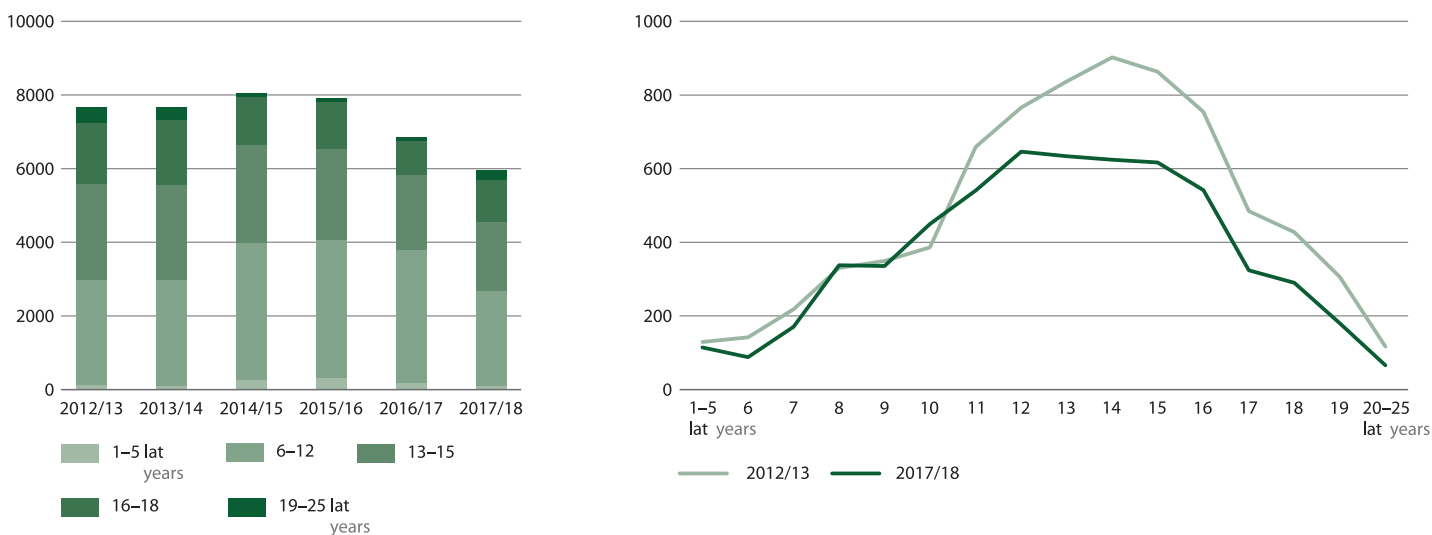
Accidents in schools and education establishments

	2012/13			2015/16			2017/18		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			na 1000 uczniów/wychowanków per 1000 pupils and students/children in care					
Ogółem^a Total^a	7 669	7 901	5 962	.	.	.			
w tym w: of which in:									
Placówek wychowania przedszkolnego Pre-primary education establishments	383	390	346	2,0	2,1	1,6			
Szkoł podstawowych Primary schools	3 464	3 626	3 563	11,1	9,8	8,8			
Gimnazjach Lower secondary schools	2 483	2 507	1 195	15,9	16,5	11,5			
Branżowych szkołach I stopnia ^b Stage I sectoral vocational schools ^b	101	81	56	5,1	4,6	3,6			
Liceach ogólnokształcących ^c General secondary schools ^c	710	763	449	7,5	9,2	5,5			
Technikach ^{de} Technical secondary schools ^{de}	467	463	322	7,8	7,6	5,2			

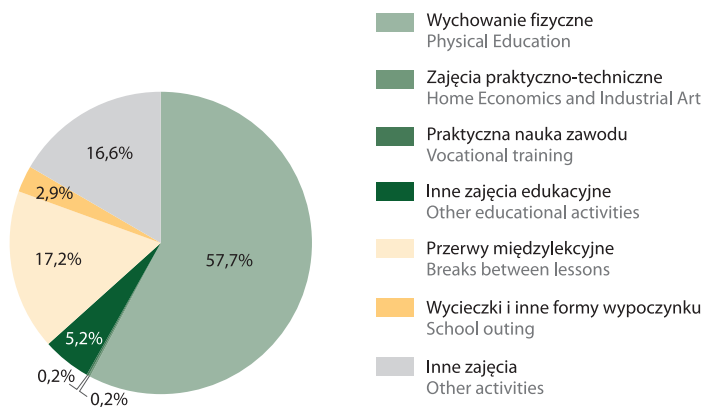
a Dane dotyczą uczniów i wychowanków. b Do roku szkolnego 2015/16 w zasadniczych szkołach zawodowych; w roku szkolnym 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych; łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. c, d W roku szkolnym 2012/13 łącznie z: c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, d – technikami uzupełniającymi. e Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a Data related to pupils, students and children in care. b Until the 2015/16 in school year, basic vocational schools; in the 2017/18 school year including basic vocational school sections; including special job-training schools. c, d In the 2012/13 school year including: c – supplementary general secondary schools and specialized secondary schools, d – supplementary technical secondary schools. e Including general art schools leading to professional certification.

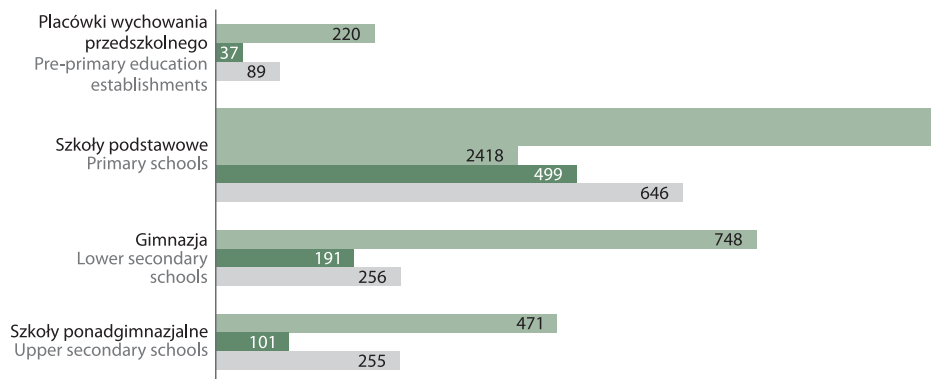
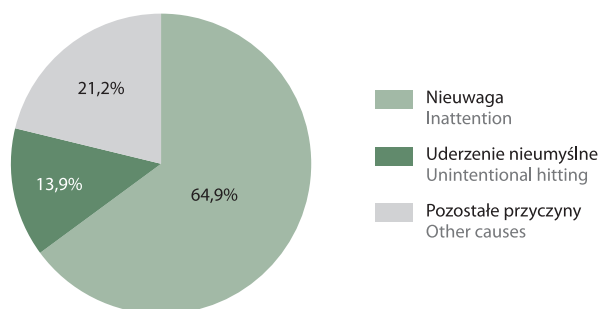
Według wieku poszkodowanych uczniów/wychowanków
By age of injured pupils and students/children in care

W roku szkolnym 2017/18 – według rodzaju zajęć, w czasie których wypadek miał miejsce
In the school year 2017/18 – by the kind of activity during which the accident happened

W roku szkolnym 2017/18 – według przyczyn
In the school year 2017/18 – by causes

Źródło: na str. 78 i 79 dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: on page 78 and 79 data of the Ministry of National Education.

Szkoły i placówki oświatowe to miejsca, w których często dochodzi do wypadków z udziałem dzieci i młodzieży. Dane od roku szkolnego 2012/13 do 2017/18 wskazują, że w województwie mazowieckim co roku średnio 7649 uczniów i wychowanków ulega wypadkom, w tym 1 śmiertelnemu, a 20 ciężkim. Do wypadków relatywnie częściej dochodziło w gimnazjach i szkołach podstawowych niż w innych typach placówek. W gimnazjach na każdy 1000 uczniów wypadkom uległo 15 osób, a w szkołach podstawowych – 10. Najbardziej zagrożeni wypadkami są 12–14-latkowie; na 1000 ludności w tym wieku co roku wypadkom ulegało 16 dzieci.

Do największej liczby wypadków dochodzi w czasie zajęć wychowania fizycznego (58% ogółu) oraz w czasie przerw międzylekcyjnych (niemal 19%). Główną przyczyną wypadków w szkołach i placówkach oświatowych jest nieuwaga (65%), a w dalszej kolejności nieumyślne uderzenie (14%).

Schools and other education establishments are places where accidents involving children and youth occur frequently. The data from the school year 2012/13 to 2017/18 shows that in Mazowieckie Voivodship, on average, 7649 students and children in care each year are injured due to accidents, including 1 fatal and 20 seriously injured. Accidents were relatively more frequent in lower secondary and primary schools than in other types of education establishments. In lower secondary schools, every 1000 students suffered 15 accidents, and in primary schools – 10. 12–14-year-olds are most at risk of accidents; per 1000 population at this age, 16 children were injured every year.

The largest number of accidents occur during Physical Education classes (58% of cases) and during inter-lessons breaks (almost 19%). The main cause of accidents in schools and other education establishments is inattention (65%), followed by an unintentional hitting (14%).

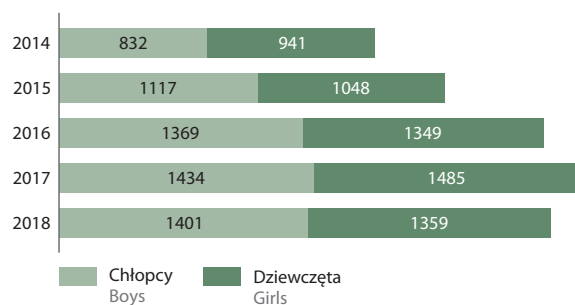
Przemoc w rodzinie (według procedury „Niebieskie Karty”^a)Domestic violence (according to "Blue Cards" procedure^a)

	2014	2015	2018
Osoby niepełnoletnie, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie Minors suspected of being victims of domestic violence	1 773	2 165	2 760
Dzieci odebrane z rodziny ^b w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka Children taken from the family ^b in a situation of immediate threat to life or health of the child	107	75	106
Osoby niepełnoletnie, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie Minors who are suspected of using domestic violence	46	89	109

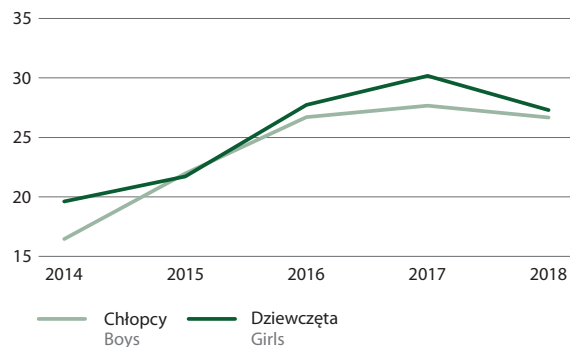
a Dane dotyczą tylko procedur wszczętych w danym roku. b Na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
a Data only apply to procedures incurred in a given year. b On the basis of article 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence.

Osoby niepełnoletnie, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie

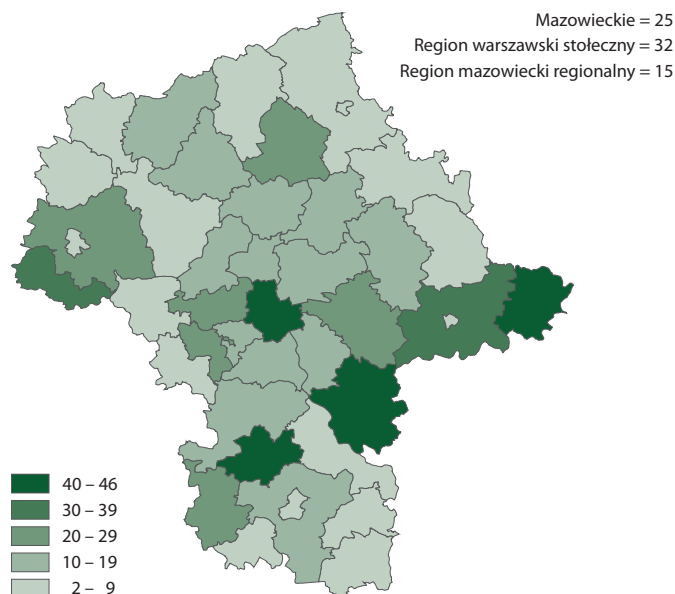
Minors suspected of being victims of domestic violence

Na 10 tys. ludności w wieku 0–17 lat danej płci
Per 10 thousand population aged 0–17 given sex

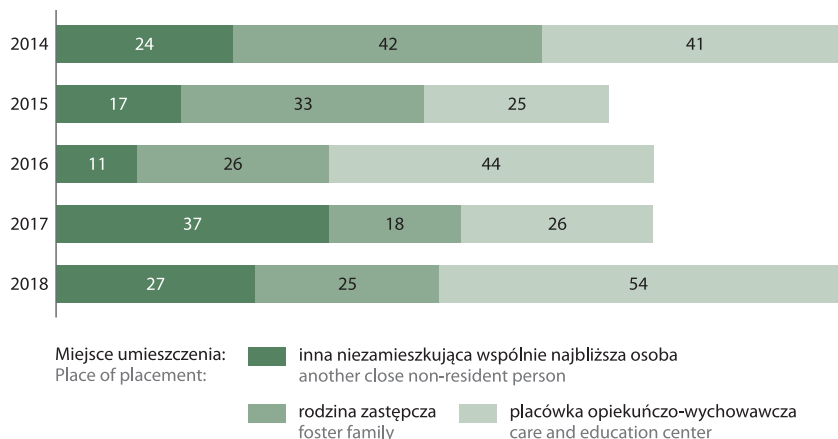
W latach 2014–2018^a – na 10 tys. ludności w wieku 0–17 lat
In the years 2014–2018^a – per 10 thousand population aged 0–17

a Średnia z danego okresu.
a Average from a given period.

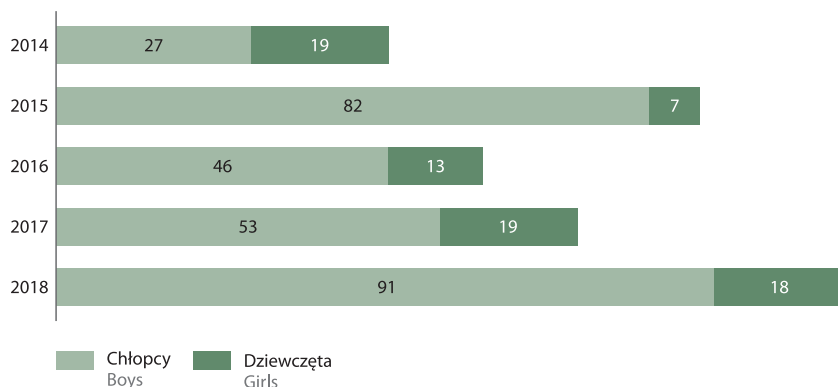
Dzieci odebrane z rodziny w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka

Children taken from the family in a situation of immediate threat to life or health of the child

Osoby niepełnoletnie, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie

Minors who are suspected of using domestic violence

Nie wszystkie dzieci mogą czuć się bezpiecznie w domu rodzinnym. W latach 2014–2018 notowano coraz więcej nowych przypadków przemocy domowej nad małoletnimi. O ile w 2014 r. na 10 tys. osób w wieku do lat 17 przypadało 18 małoletnich, którzy mogli być dotknięci przemocą, to cztery lata później takich dzieci było już 27. Najwyższe wskaźniki przemocy wobec dzieci (średnio powyżej 40) odnotowano w powiatach: garwolińskim, białobrzeskim, m.st. Warszawie i łosickim. Należy mieć świadomość, że prezentowane dane dotyczą tylko tych rodzin, dla których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”.

Co roku dochodzi do przypadków odebrania dzieci z rodziny w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia. Dzieci te umieszczone są w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (w 2018 r. – 54), w rodzinach zastępczych (25) lub u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej (27).

Not all children can feel safe at home. In the years 2014–2018, more and more new cases of domestic violence over minors were recorded. While in 2014, there were 18 minors who could have been affected by violence per 10 thousand persons under 17 years old, four years later there were 27 such children. The highest rates of violence against children (on average above 40) were recorded in powiats: garwoliński, białobrzeski, m.st. Warszawa and łosicki. One should be aware, that the presented data apply only to those families for which the “Blue Cards” procedure was initiated.

Every year there are cases of taking away children from their families in a situation of immediate threat to life or health. These children are placed in care and education centres (in 2018 – 54), in foster families (25) or at another close non-resident person (27).

Nadużywanie Internetu

Internet overuse

	III klasy gimnazjów Grades 3 of lower secondary schools			II klasy szkół ponadgimnazjalnych Grades 2 of upper secondary schools		
	ogółem total	chłopcy boys	dziewczęta girls	ogółem total	chłopcy boys	dziewczęta girls
	w % badanej populacji			in % of population surveyed		
Używanie Internetu ^a (w ciągu 7 dni przed badaniem) Using Internet ^a (during 7 days before the survey)	94,2	93,1	95,3	96,8	96,0	97,6
w tym codziennie of which daily	70,9	70,2	72,3	73,8	70,2	76,7
Korzystanie z mediów społecznościowych ^b (w ciągu 30 dni przed badaniem) Use of social media ^b (during 30 days before the survey)	93,0	91,6	94,6	93,6	92,0	95,0
w tym ponad 3 godziny dziennie of which over 3 hours a day	34,0	31,6	36,9	40,8	36,2	44,4

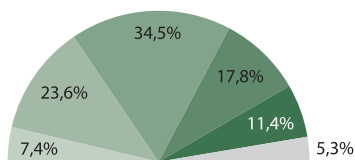
a Na komputerze, tablecie, smartfonie, konsoli lub innym urządzeniu elektronicznym. b Takich jak: Twitter, Facebook, Skype.

a On a computer, tablet, smartphone, console or any other electronic device. b Such as: Twitter, Facebook, Skype.

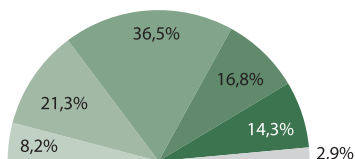
Czas korzystania z Internetu w typowym dniu (w ciągu 7 dni przed badaniem)

Internet usage time on a typical day (during 7 days before the survey)

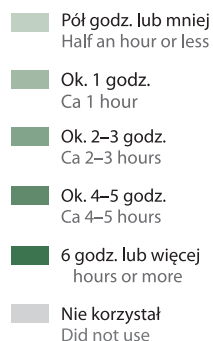
Typowy dzień roboczy (poniedziałek–czwartek)
Typical weekday (Monday–Thursday)

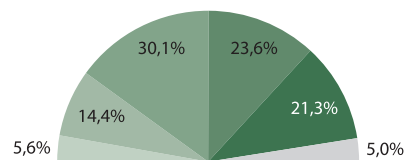
III klasy gimnazjów
Grades 3 of lower secondary schools

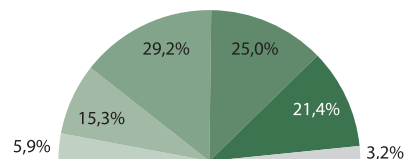
II klasy szkół ponadgimnazjalnych
Grades 2 of upper secondary schools

Typowy dzień weekendowy (piątek–niedziela)
Typical weekend day (Friday–Sunday)

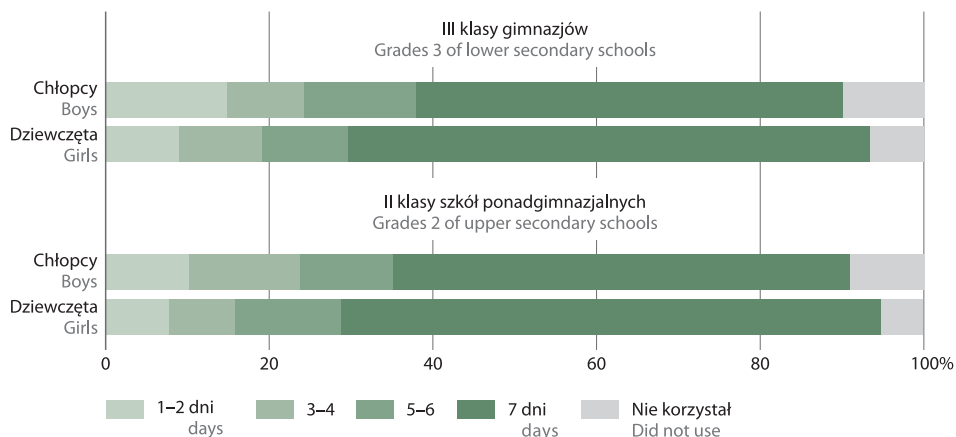
III klasy gimnazjów
Grades 3 of lower secondary schools

II klasy szkół ponadgimnazjalnych
Grades 2 of upper secondary schools

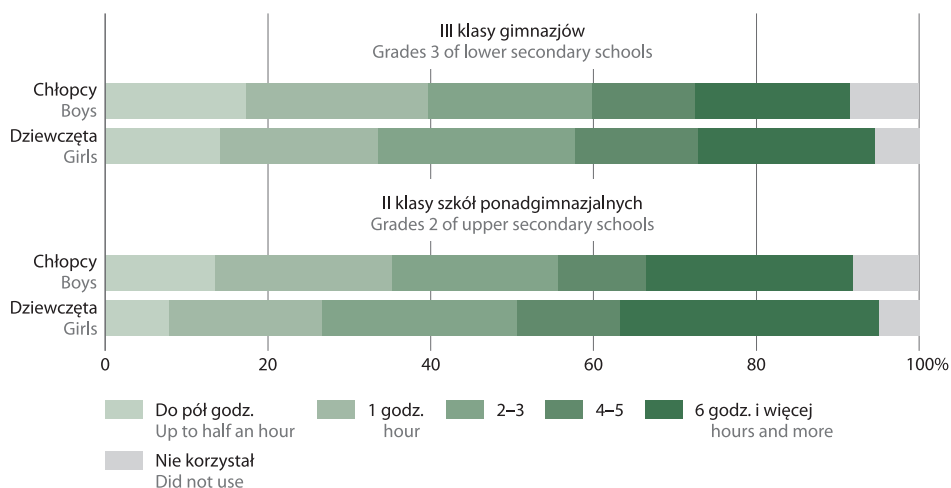
Liczba dni, w których korzystano z mediów społecznościowych (w ciągu 7 dni przed badaniem)

The number of days on which social media were used (during 7 days before the survey)

Czas korzystania z mediów społecznościowych w typowym dniu (w ciągu 30 dni przed badaniem)

Time of using social media on a typical day (during 30 days before the survey)

Wśród młodzieży korzystanie z Internetu jest najpopularniejszym sposobem spędzania czasu wolnego. W województwie mazowieckim do takiej aktywności w ciągu ostatnich 7 dni przed badaniem przyznało się około 95% uczniów szkół ponadpodstawowych. Większa ilość czasu wolnego w weekend sprzyja dłuższemu korzystaniu z Internetu. Wówczas około 25% uczniów na aktywność w Internecie poświęca 4–5 godzin dziennie, a kolejne 21% więcej niż 6 godzin. Zarówno gimnazjaliści, jak i starsi uczniowie największą aktywność wykazują w mediach społecznościowych – codziennie korzysta z nich odpowiednio 58% i 62% badanych. Około 20% uczniów z młodszej grupy wieku i 29% uczniów starszych na Twitterze, Facebooku lub Skype spędza ponad 6 godzin dziennie. Co trzeci nastolatek ma świadomość, że spędza za dużo czasu w mediach społecznościowych. Część z nich ma zły humor, jeśli nie ma dostępu do tych mediów. Niezależnie od poziomu kształcenia, uczniowie mazowieckich szkół w czasie typowego dnia spędzają znacznie mniej godzin w mediach społecznościowych niż ich rówieśnicy w kraju.

Among youth using the Internet is the most popular way of spending free time. In Mazowieckie Voivodship, about 95% of secondary school students admitted to such activity in the last 7 days before the survey. More free time during the weekend results in longer Internet use. Then about 25% of students spend 4–5 hours a day on Internet activity, and another 21% more than 6 hours. Both lower secondary school students and older students are most active in social media – 58% and 62% of respondents respectively use them. About 20% of younger students and 29% of older students on Twitter, Facebook or Skype spend over 6 hours a day. Every third teenager is aware that he spends too much time on social media. Some of them are in a bad mood if they do not have access to these media. Regardless of the level of education, students of Mazovian schools during a typical day spend significantly less hours on social media than their peers in the country.

Źródło: na str. 82 i 83 dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii; wyniki badania ESPAD przeprowadzonego w maju i czerwcu 2015 r.

Source: on page 82 and 83 data of the Institute of Psychiatry and Neurology; results of the ESPAD survey conducted in May and June 2015.

Picie napojów alkoholowych

Drinking alcoholic beverages

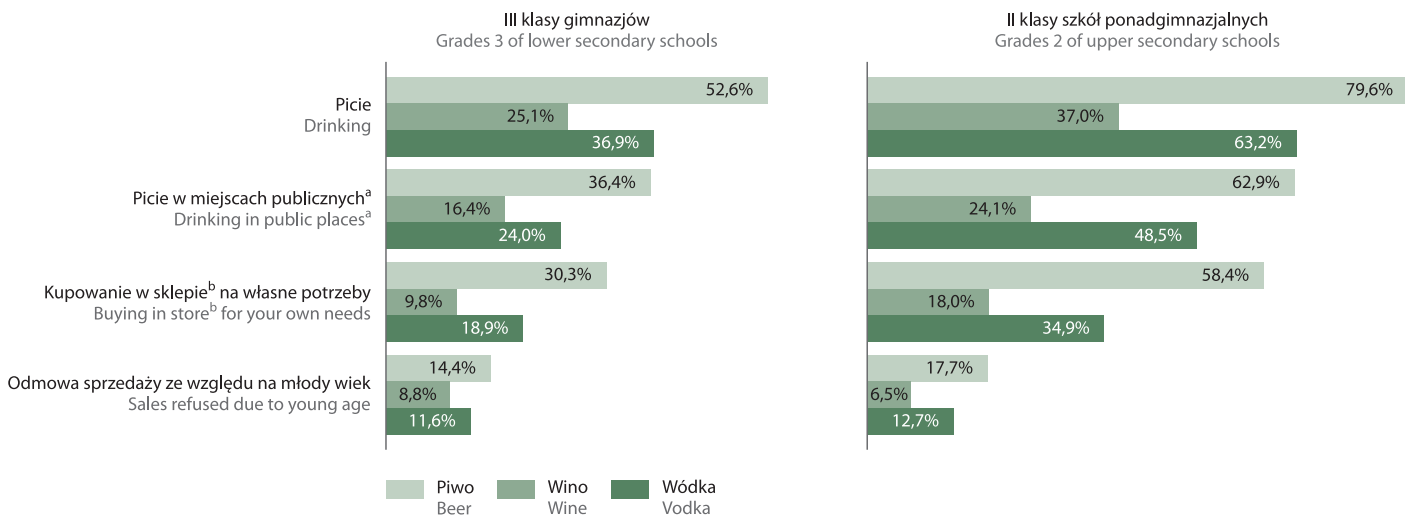
		III klasy gimnazjów Grades 3 of lower secondary schools			II klasy szkół ponadgimnazjalnych Grades 2 of upper secondary schools		
		ogółem total	chłopcy boys	dziewczęta girls	ogółem total	chłopcy boys	dziewczęta girls
		w % badanej populacji			in % of population surveyed		
Picie napojów alkoholowych Drinking alcoholic beverages	kiedykolwiek w życiu anytime in life	83,3	83,8	82,6	95,5	95,9	95,2
	w ciągu 12 miesięcy przed badaniem during 12 months before the survey	71,9	71,1	72,7	91,3	91,7	90,9
	w ciągu 30 dni przed badaniem during 30 days before the survey	52,5	52,6	52,3	81,7	85,4	79,2
Silne upicie się ^a Severe intoxication ^a	kiedykolwiek w życiu anytime in life	38,6	37,9	39,1	63,4	69,7	58,7
	w ciągu 12 miesięcy przed badaniem during 12 months before the survey	29,6	28,4	30,7	45,6	50,1	42,3
	w ciągu 30 dni przed badaniem during 30 days before the survey	16,5	15,7	16,7	19,7	23,8	16,8

^a Wypicie tyle, żeby np. zataczać się, bełkotać, nie pamiętać co się działo.

^a Drinking so much, that it resulted in e.g. staggering, not being able to speak properly or not remembering what happened.

Poziom kontaktów z wybranymi napojami alkoholowymi (w ciągu 30 dni przed badaniem)

Level of contact with selected alcoholic beverages (during 30 days before the survey)

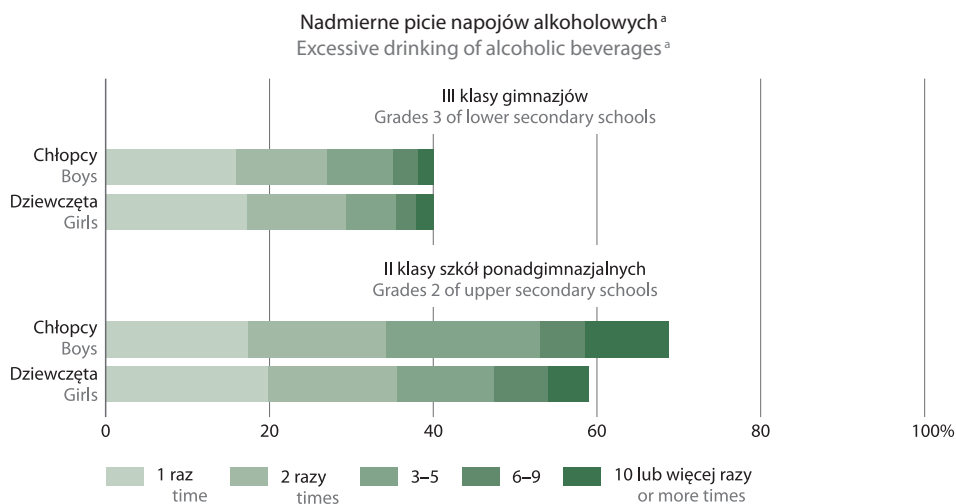
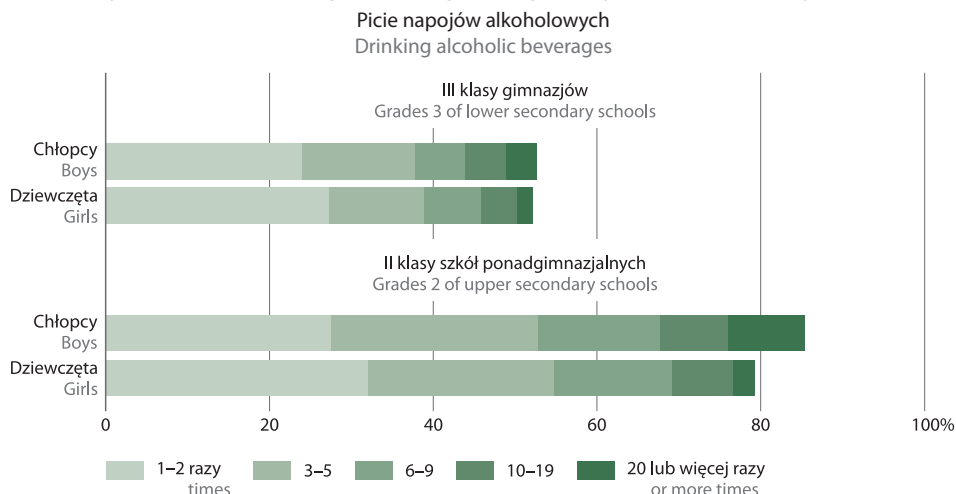

^a Pub, bar, kawiarnia, restauracja, dyskoteka. ^b Sklep monopolowy, sklep osiedlowy, supermarket, sklep na stacji paliw itp.

^a Pub, bar, restaurant, disco. ^b Liquor store, grocery store, supermarket, kiosk on petrol station etc.

Częstotliwość picia napojów alkoholowych (w ciągu 30 dni przed badaniem)

Frequency of alcoholic beverages drinking (during 30 days before the survey)

^a Wypicie pięciu lub więcej „drinków” przy jednej okazji.
a Drinking five or more drinks on one occasion.

Drink – szklanka/butelka/puszka piwa (ok. 0,5 l), szklanka/butelka/puszka cydru (ok. 0,5 l), dwie szklanki/ /butelki alkopopu (ok. 0,5 l), kieliszek wina (ok. 15 cl), kieliszek wódki lub innego napoju spirytusowego (ok. 5 cl) lub szklanka koktajlu alkoholowego.

Drink – a glass/bottle/can of beer (ca 0.5 l), a glass/bottle/can of cider (ca 0.5 l), two glasses/bottles alcopop (ca 0.5 l), a glass of wine (ca 15 cl), a shot of vodka or other liquor (ca 5 cl) or a glass of alcoholic cocktail.

Źródło: na str. 84 i 85 dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii; wyniki badania ESPAD przeprowadzonego w maju i czerwcu 2015 r.

Source: on page 84 and 85 data of the Institute of Psychiatry and Neurology; results of the ESPAD survey conducted in May and June 2015.

Do głównych problemów dotyczących młodego pokolenia należy nadużywanie alkoholu. Według badania przeprowadzonego w 2015 r., niemal wszyscy uczniowie szkół ponadpodstawowych (niezależnie od płci i wieku) chociaż raz w życiu próbowali jakiegoś rodzaju alkoholu – w województwie mazowieckim przyznało się do tego około 89% ankietowanych. Zazwyczaj ci, którzy pili alkohol kiedykolwiek w życiu, pili go także w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Dotyczy to zwłaszcza uczniów II klas szkół ponadgimnazjalnych; w przypadku uczniów III klas gimnazjów odsetki te są nieco niższe. Wyniki badania pokazują wysoki poziom rozpowszechnienia wśród młodzieży tak ryzykownego zachowania, jakim jest upijanie się. Prawie 39% badanych gimnazjalistów i ponad 63% uczniów szkół ponadgimnazjalnych ma za sobą doświadczenie silnego upicia się. Szczególny niepokój budzi wysoki odsetek konsumentów alkoholu wśród uczniów III klas gimnazjów (głównie 15-latków). Przyczynia się do tego łatwy dostęp do tego rodzaju trunków, mimo że według polskiego prawa sprzedaż i podawanie alkoholu nieletnim są zabronione.

Alcohol abuse is a major problem for the young generation. According to the survey conducted in 2015, almost all students of post-primary schools (regardless of sex and age) at least once in their lives had an alcoholic drink – in Mazowieckie Voivodship about 89% of respondents admitted to have done so. Usually, those who drank alcohol at any time in their life, also drank it during the last 30 days before the survey. It refers especially to second grade students of upper secondary schools; among third grade students of lower secondary schools these percentages are vaguely smaller. The results of the survey show that such a risky behaviour as binge drinking is highly popular among young people. Almost 39% of lower secondary school students surveyed and over 63% of upper secondary school students have experienced heavy drinking. The high percentage of alcohol consumers among third grade lower secondary school students (mainly 15-year-olds) is particularly worrying. Easy access to this type of liquor contributes to this, although according to Polish law the sale and serving of alcohol to minors is prohibited.

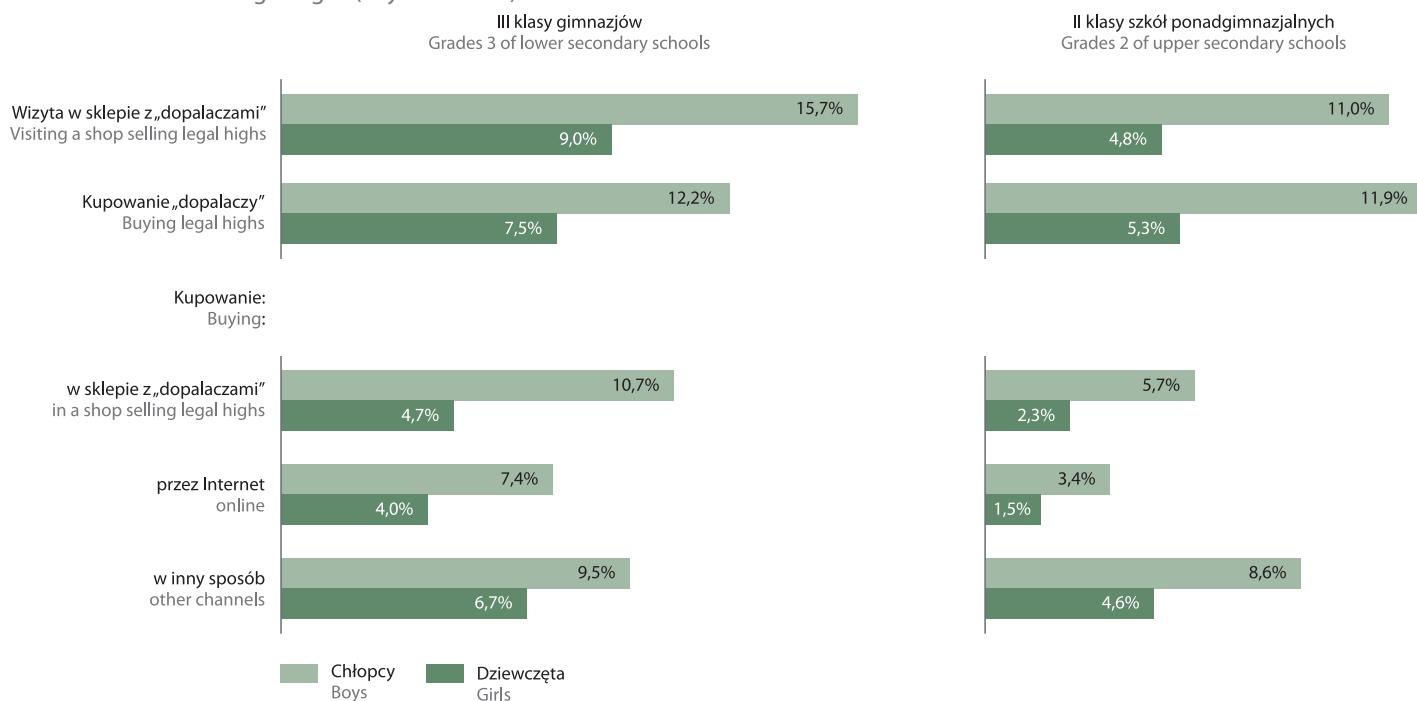
Używanie „dopalaczy”

Using legal highs

	III klasy gimnazjów Grades 3 of lower secondary schools			II klasy szkół ponadgimnazjalnych Grades 2 of upper secondary schools		
	ogółem total	chłopcy boys	dziewczeta girls	ogółem total	chłopcy boys	dziewczeta girls
	w % badanej populacji			in % of population surveyed		
Używanie „dopalaczy” Using legal highs						
kiedykolwiek w życiu anytime in life	11,8	12,7	10,6	13,3	17,1	10,5
w ciągu 12 miesięcy przed badaniem during 12 months before the survey	8,6	9,5	7,6	8,0	11,2	5,6
w ciągu 30 dni przed badaniem during 30 days before the survey	6,2	7,0	5,2	4,5	7,5	2,3

Poziom kontaktów z „dopalaczami” (kiedykolwiek w życiu)

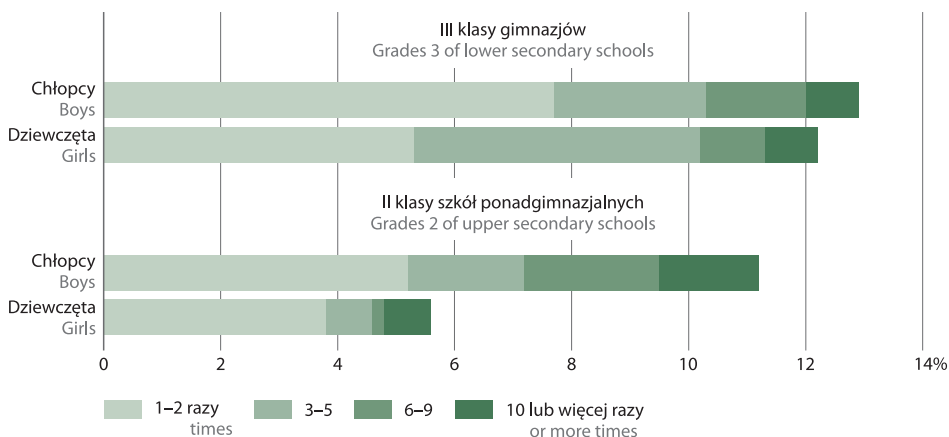
Level of contact with legal highs (anytime in life)

Źródło: na str. 86 i 87 dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii; wyniki badania ESPAD przeprowadzonego w maju i czerwcu 2015 r.
Source: on page 86 and 87 data of the Institute of Psychiatry and Neurology; results of the ESPAD survey conducted in May and June 2015.

Częstotliwość używania „dopalaczy” (w ciągu 12 miesięcy przed badaniem)

Frequency of using legal highs (during 12 months before the survey)

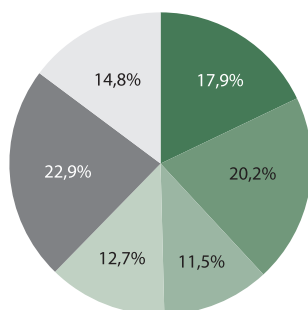

Wiele zagrożeń wiąże się z używaniem przez młodzież szkolną tzw. „dopalaczy”. Są to bowiem preparaty zawierające w swym składzie nowe, nieprzebadane substancje psychoaktywne, przyjmowane wedle nowych nierozpoznanych wzorców. W województwie mazowieckim 12,5% badanych uczniów III klas gimnazjów i 7,4% uczniów II klas szkół ponadgimnazjalnych było kiedykolwiek w sklepie z „dopalaczami”. Odsetki uczniów, którzy dokonywali zakupów „dopalaczy” są zbliżone (odpowiednio 10,0% i 8,1%). Do użycia „dopalaczy” chociaż raz w życiu przyznało się 11,8% badanych gimnazjalistów i 13,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Aktualnych użytkowników jest znacznie mniej – w ciągu 30 dni przed badaniem po substancje te sięgnęło 6,2% uczniów z młodszej grupy wieku i 4,5% uczniów starszych. W województwie mazowieckim używanie dopalaczy przez uczniów szkół ponadpodstawowych (niezależnie od wieku) jest nieco bardziej rozpowszechnione niż średnio w kraju.

Opinia uczniów na temat dostępności „dopalaczy”

Feedback from students about availability of legal highs

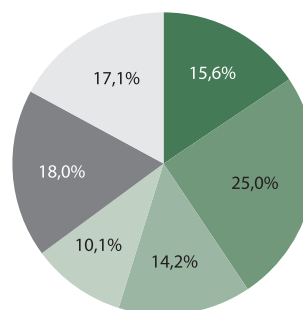
III klasy gimnazjów
Grades 3 of lower secondary schools

Dostępność
Availability

- bardzo łatwa
very easy
- raczej łatwa
rather easy
- raczej trudna
rather hard
- bardzo trudna
very hard
- niemożliwa
impossible
- nie wiem
I don't now

II klasy szkół ponadgimnazjalnych
Grades 2 of upper secondary schools

Many dangers are associated with using by schoolchildren so-called legal highs. They are preparations containing in their composition new, not well researched psychoactive substances used according to new, unknown before patterns. In Mazowieckie Voivodship, 12.5% of the surveyed students of the third grade of lower secondary schools and 7.4% of the students of the second grade of upper secondary schools were ever in the shop with legal highs. The percentages of students who purchased legal highs are similar (10.0% and 8.1%, respectively). 11.8% of the surveyed students of lower secondary schools and 13.3% of students of upper secondary schools admitted having used legal highs at least once in their lifetime. There are significantly fewer current users – during the last 30 days before the survey, these substances were reached by 6.2% of students from the younger age group and 4.5% from older students.

In Mazowieckie Voivodship, the use of legal highs by post-primary school students (regardless of age) is slightly more widespread than on average in the country.

	2013	2015	2018
Ujawnieni nieletni pod wpływem alkoholu Revealed juveniles under the influence of alcohol	1 465	1 116	934
środków odurzających intoxicants	268	213	232

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

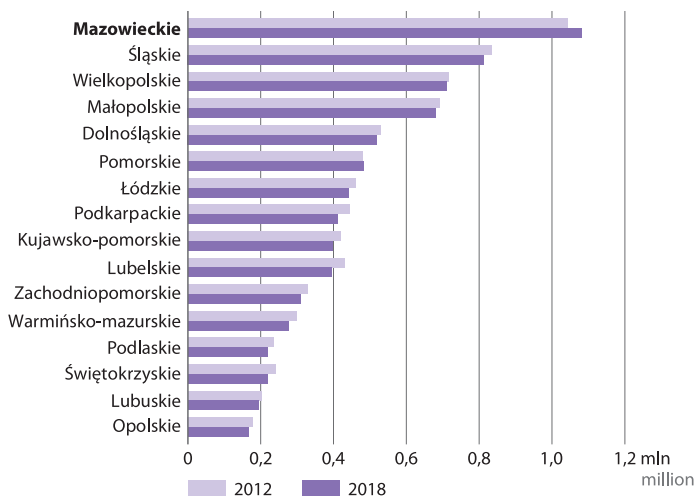
Source: data of the National Police Headquarters.

**Mazowieckie na tle
innych województw**

**Mazowieckie on the background
of the other voivodships**

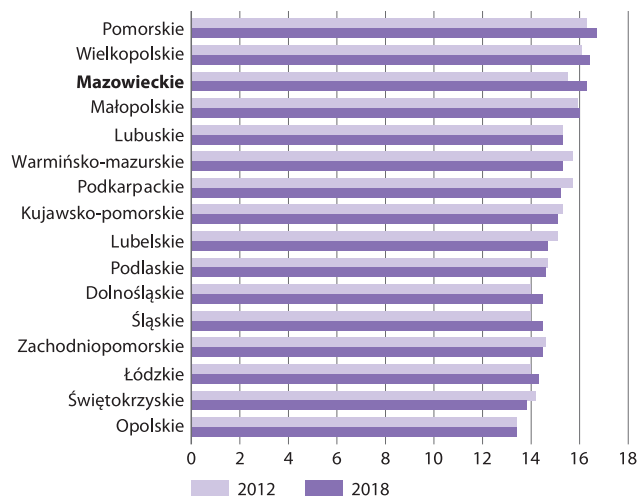
Dzieci i młodzież w wieku 0–18 lat

Children and youth aged 0–18

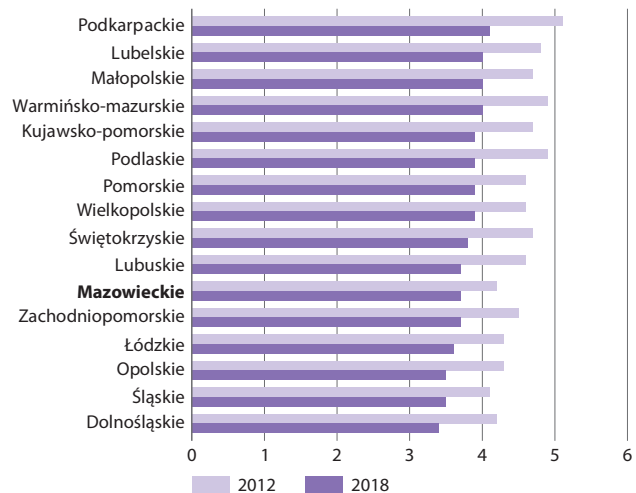
Dzieci w wieku 0–14 lat w % ogółu ludności

Children aged 0–14 in % of total population

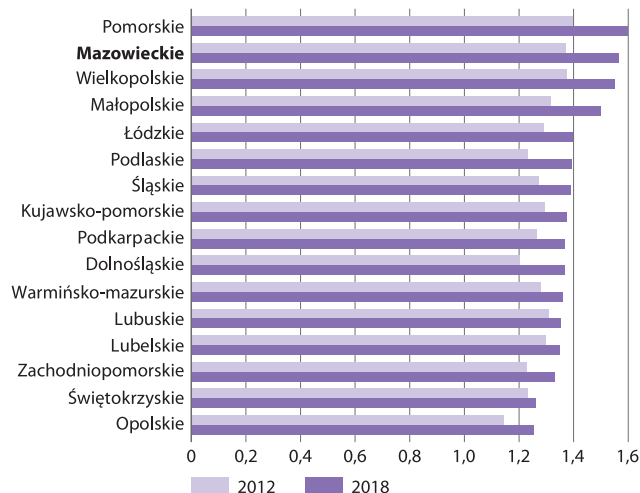
Młodzież w wieku 15–18 lat w % ogółu ludności

Youth aged 15–18 in % of total population

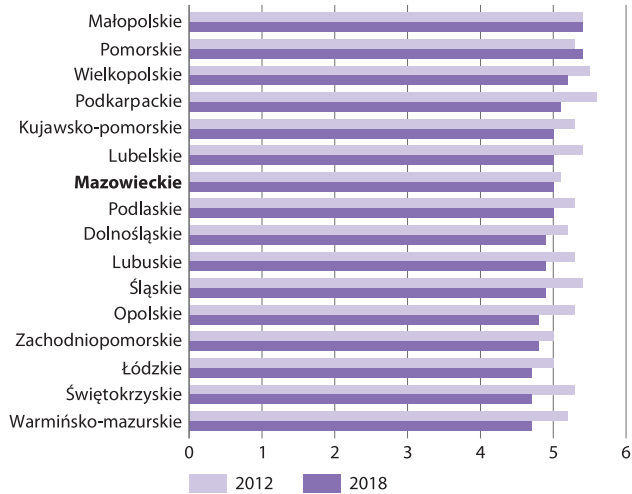

Współczynnik dzietności ogólnej

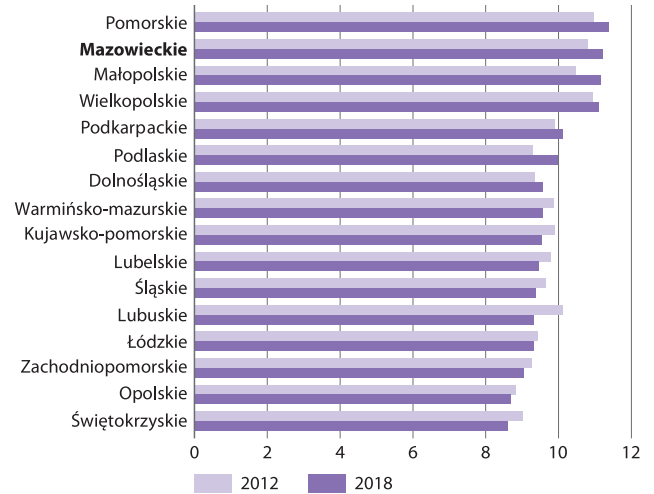
Total fertility rates

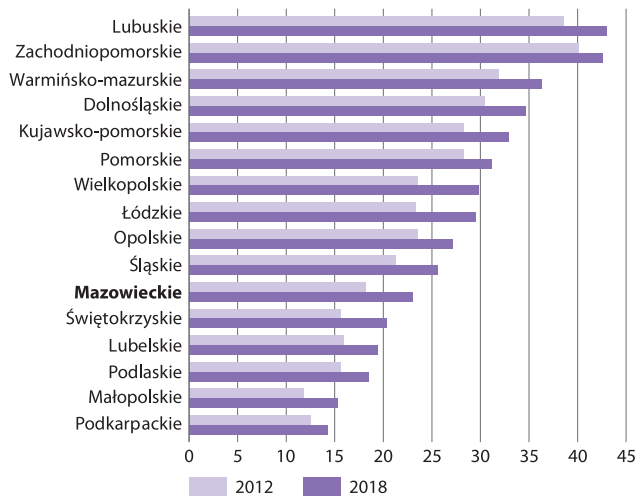
Małżeństwa na 1000 ludności
Marriages per 1000 population

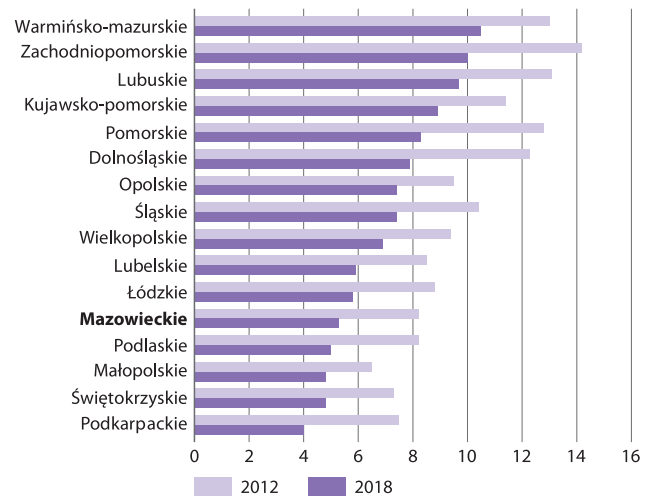
Urodzenia żywe na 1000 ludności
Live births per 1000 population

Urodzenia pozamałżeńskie w % urodzeń żywych
Illegitimate births in % of live births

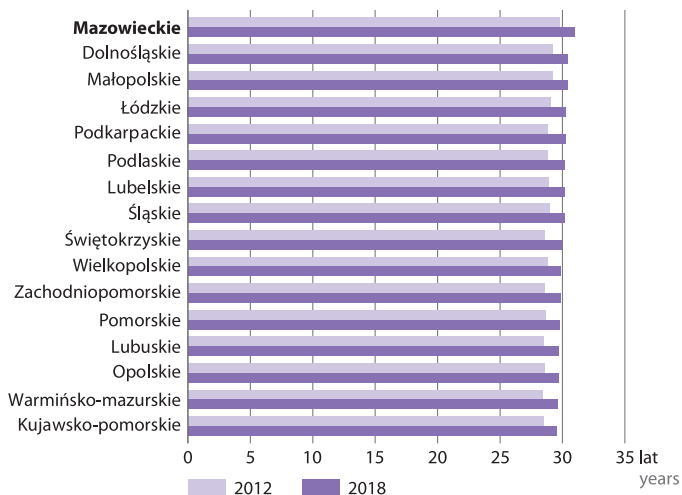

Urodzenia żywe z nastoletnich matek na 1000 kobiet w wieku 15–18 lat
Live births from teenage mothers per 1000 women aged 15–18

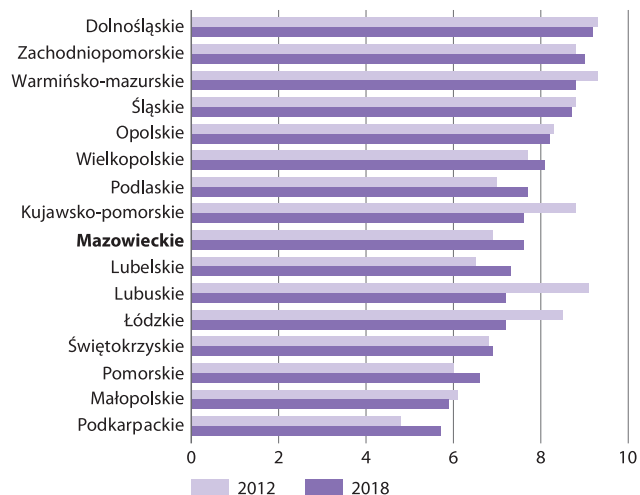
Wiek środkowy matek rodzących dziecko

Median age of mothers giving birth

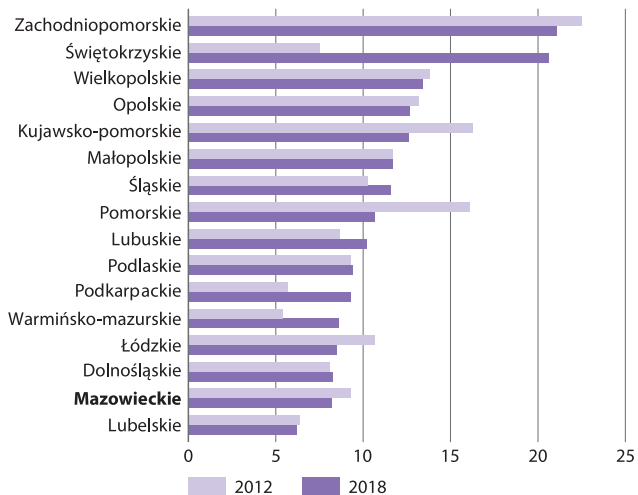
Dzieci z rozwiedzionych małżeństw na 1000 dzieci w wieku 0-17 lat

Children from divorced marriages per 1000 children aged 0-17

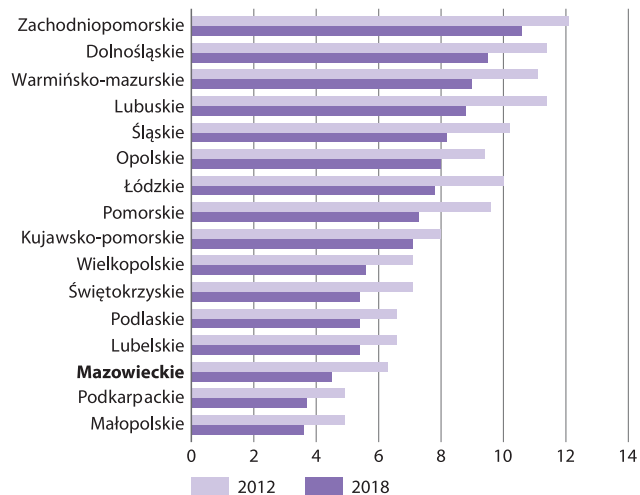
Dzieci w placówkach wsparcia dziennego do 18 roku życia

Children in day-support centres per 1000 children up to the age of 18

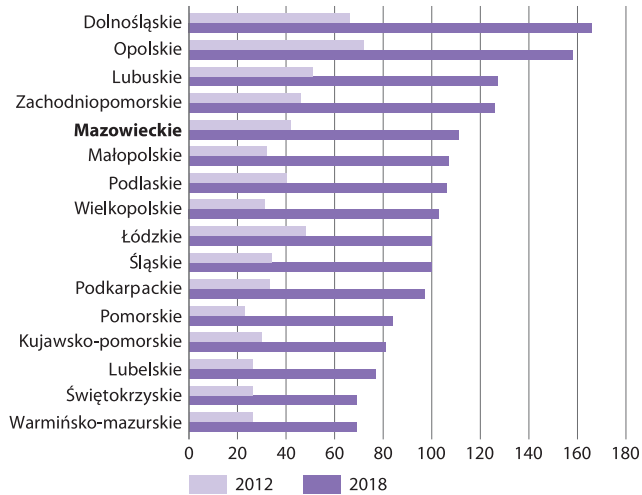

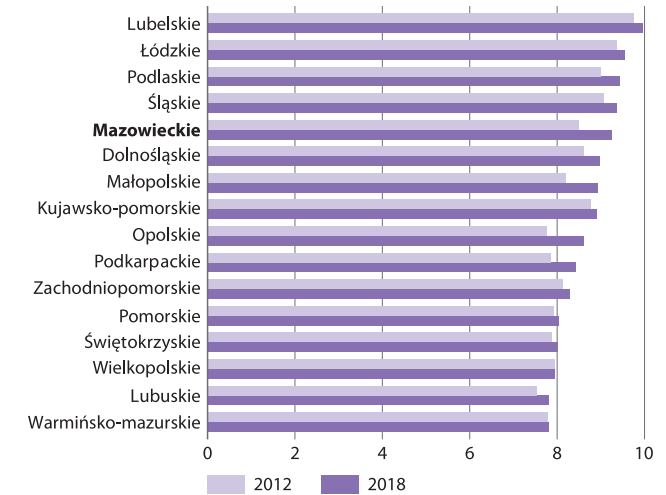
Dzieci do 18 roku życia w rodzinnej pieczy zastępczej na 1000 dzieci w tym samym wieku

Children up to the age of 18 in family foster care per 1000 children of the same age

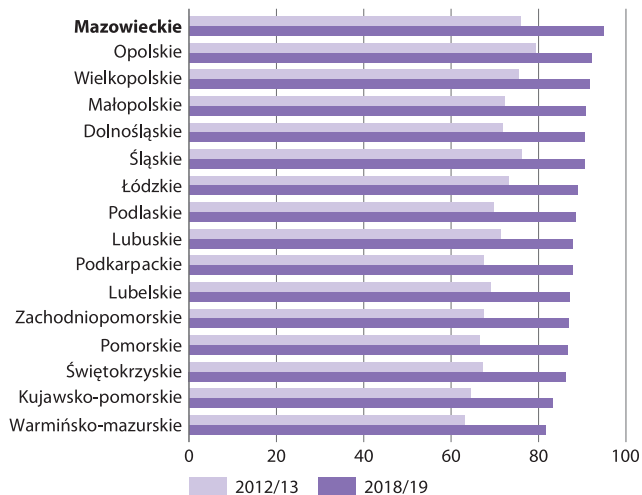

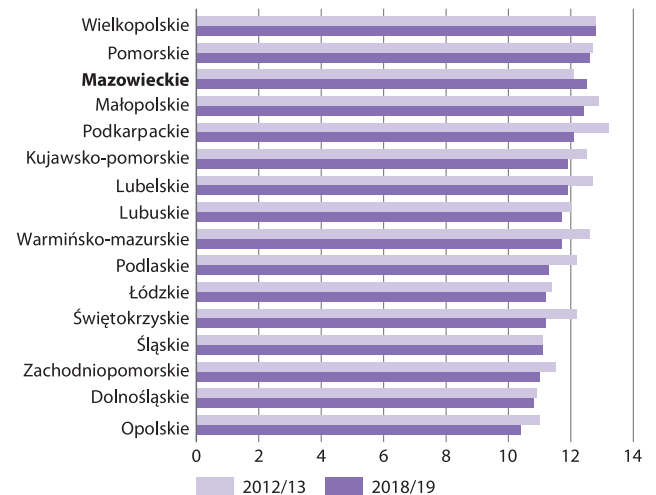
Dzieci w żłobkach^a na 1000 dzieci w wieku do 3 lat

 Children in nurseries^a per 1000 children up to age 3

Porady udzielone^b dzieciom do 18 roku życia w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w tym samym wieku

 Consultations provided^b to children up to the age of 18 in out-patient health care per capita of the same age

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w wieku 3–6 lat w % ogółu dzieci tej grupy wieku

Children attending pre-primary education establishments at age 3–6 in % of population of this age group

Uczniowie w szkołach^c w % ogółu ludności

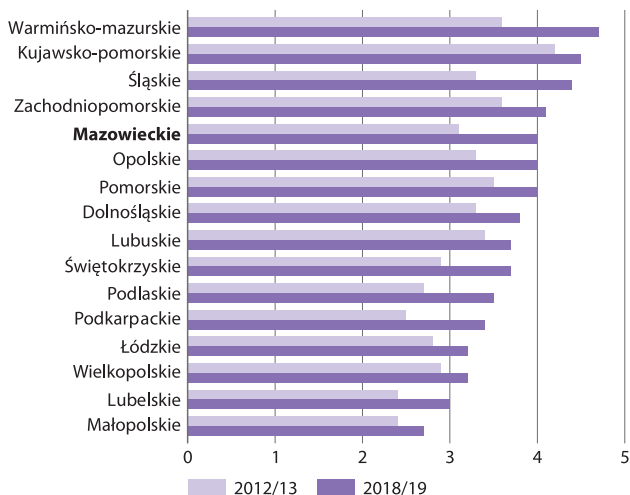
 Pupils and students in schools^c in % of total population

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi, klubami dziecięcymi oraz w 2018 r. żłobkami przyzakładowymi. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne); bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych. c Podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych (bez szkół policealnych).

a Including nursery wards, childrens' clubs and 2018 workplace nurseries. b Including consultations financed by patients (non-public funds); without consultations provided in the admission rooms of general hospitals. c Primary, lower secondary, upper secondary and post-primary schools (excluding post-secondary schools).

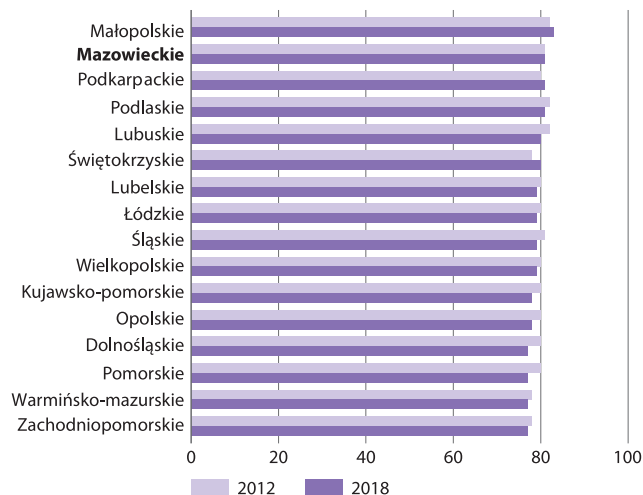
Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w % ogółu uczniów w szkołach^a

Students with special educational needs in % of total number of students in schools^a

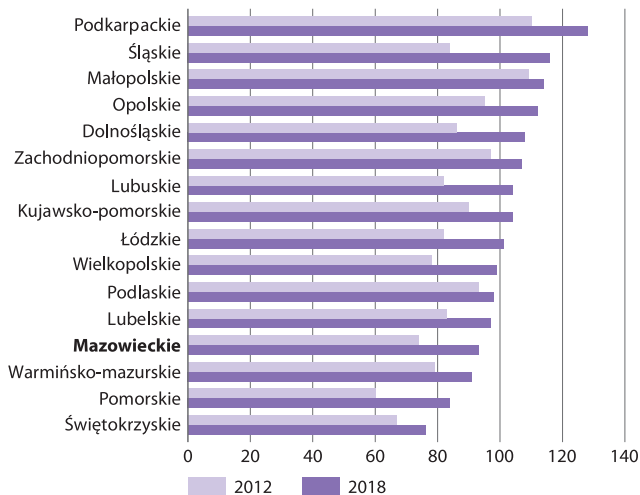
Zdawalność egzaminu maturalnego^b w %

Past rate of "matura" exam^b in %

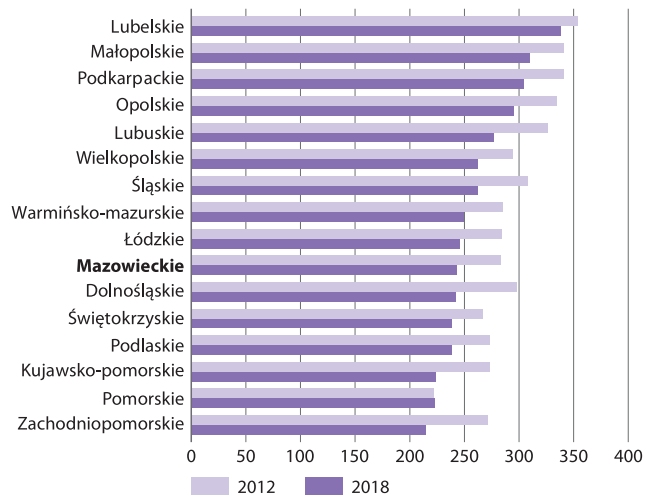
Ćwiczący w wieku do 18 lat w klubach sportowych na 1000 ludności w wieku 0–18 lat

Persons practising sport up to age 18 in sports clubs per 1000 population aged 0–18

Czytelnicy bibliotek publicznych w wieku do 19 lat na 1000 ludności w wieku 0–19 lat

Borrowers of public libraries up to age 19 per 1000 population aged 0–19

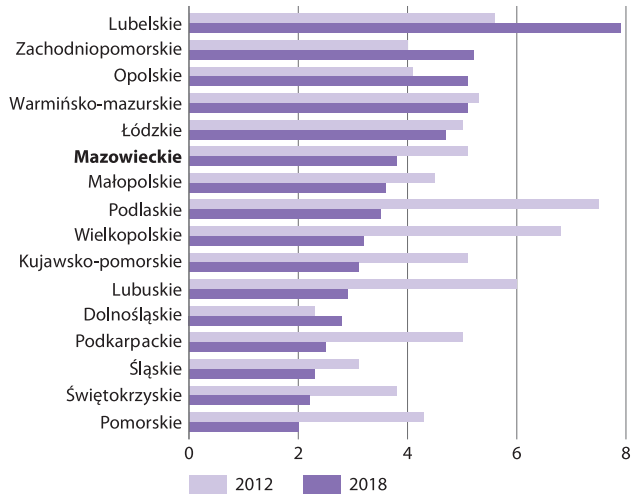

^a Podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych (bez szkół policealnych). ^b Odsetek absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, którzy otrzymali świadectwo dojrzałości; bez absolwentów z lat wcześniejszych.

^a Primary, lower secondary, upper secondary and post-primary schools (excluding post-secondary schools). ^b Share of graduates of upper secondary schools, who have received general certificate of secondary education; without graduates of previous years.

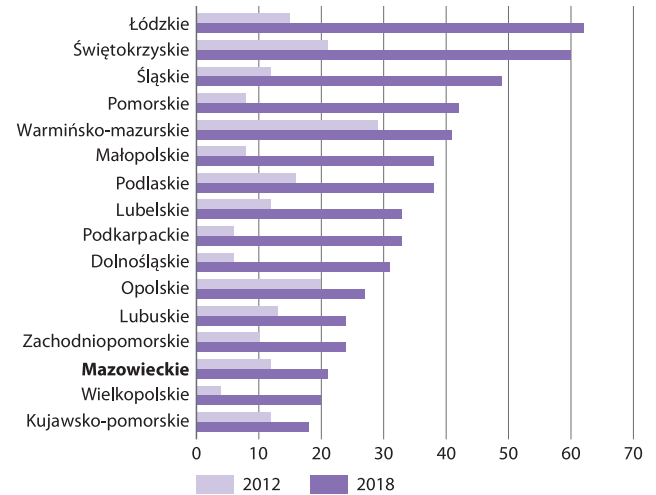
Zgony osób w wieku 0–19 lat z powodu wypadków komunikacyjnych na 100 tys. ludności tej grupy wieku

Deaths of persons aged 0–19 caused by transport accidents per 100 thousand population of this age group

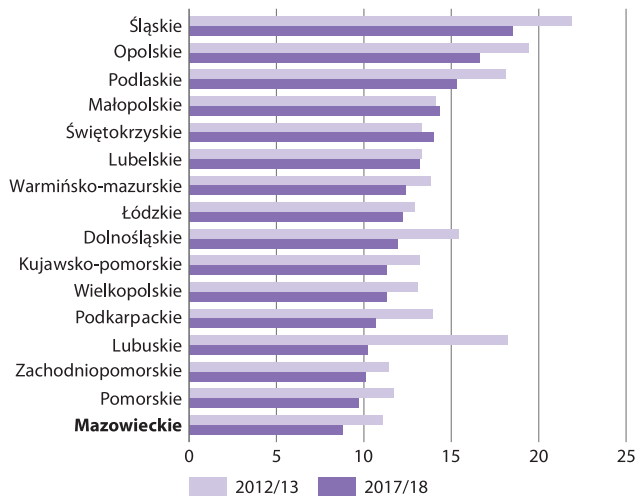
Zamachy samobójcze^a młodzieży w wieku 13–18 lat na 100 tys. ludności tej grupy wieku

Suicides^a of youth aged 13–18 per 100 thousand population of this age group

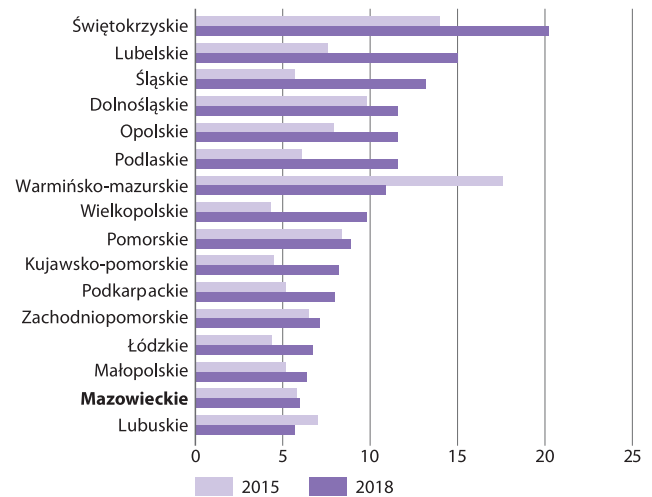
Wypadki w szkołach podstawowych na 1000 uczniów

Accidents in primary schools per 1000 pupils

Osoby niepełnoletnie dotknięte przemocą w rodzinie^b na 1000 ludności w wieku 0–17 lat

Minors affected by domestic violence^b per 1000 population aged 0–17

a Usiłowane i dokonane. b Dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
a Attempted and committed. b Data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

